

Πρακτικός οδηγός της EASO σχετικά με το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού στις διαδικασίες ασύλου

Σειρά πρακτικών οδηγιών της EASO

2019

Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την Ευρωπαϊκή Ένωση διατίθενται στο διαδίκτυο (<http://europa.eu>).

Print	ISBN 978-92-9485-181-9	doi:10.2847/84055	BZ-03-19-914-EL-C
PDF	ISBN 978-92-9485-172-7	doi:10.2847/919814	BZ-03-19-914-EL-N

© Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Υποστήριξης για το Άσυλο, 2019

Ούτε η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Υποστήριξης για το Άσυλο ούτε οποιοδήποτε πρόσωπο ενεργεί εξ ονόματός της ευθύνεται για ενδεχόμενη χρήση των παρακάτω πληροφοριών.

Πρακτικός οδηγός της EASO σχετικά με το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού στις διαδικασίες ασύλου

Σειρά πρακτικών οδηγιών της EASO

2019

Περιεχόμενα

Κατάλογος συντομογραφιών	5
Εισαγωγή.....	7
Γιατί δημιουργήθηκε ο παρών πρακτικός οδηγός;	7
Τι περιλαμβάνει ο πρακτικός οδηγός;	7
Ποιο είναι το πεδίο εφαρμογής του παρόντος οδηγού;	8
Πώς αναπτύχθηκε ο παρών πρακτικός οδηγός;.....	8
Πώς πρέπει να χρησιμοποιείται ο παρών οδηγός;	9
Πώς συνδέεται ο παρών πρακτικός οδηγός με άλλα εργαλεία υποστήριξης της EASO;	9
Ορολογία.....	10
Εκτίμηση της ηλικίας	10
Συνέντευξη για την αξιολόγηση του βέλτιστου συμφέροντος	10
Αξιολόγηση και προσδιορισμός του βέλτιστου συμφέροντος.....	10
Παιδί/ανήλικος	10
Παιδιά σε κίνδυνο.....	10
Παιδιά θύματα εμπορίας	11
Διαδικαστικές εγγυήσεις του κανονισμού Δουβλίνο III και του εκτελεστικού του κανονισμού	11
Οικογένεια.....	11
Εντοπισμός της οικογένειας	11
Επίτροπος/εκπρόσωπος.....	12
Διαδικαστικές διασφαλίσεις και εγγυήσεις	12
Συγγενής.....	12
Χωρισμένο από την οικογένειά του παιδί.....	13
Ασυνόδευτο παιδί.....	13
1. Γενικό πλαίσιο και στοιχεία του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού.....	14
1.1. Η διάσταση των δικαιωμάτων του παιδιού	15
1.2. Ανάλυση της έννοιας του «πρωταρχικού μελήματος».....	16
1.3. Διεπιστημονικός και αντικειμενικός χαρακτήρας	17
1.4. Διαδικασίες προσδιορισμού του βέλτιστου συμφέροντος.....	18
1.5. Το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού και το δικαίωμα ακρόασης.....	18
1.6. Στάθμιση των στοιχείων του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού	19
2. Διαδικαστικές εγγυήσεις.....	21
Ασφάλεια	21
Εκπαιδευμένο προσωπικό	22
Υποβολή αίτησης χορήγησης διεθνούς προστασίας	22
Καταχώριση.....	22
Εξέταση κατά προτεραιότητα/προσαρμογή της διάρκειας της διαδικασίας.....	22
Εξαίρεση από διαδικασίες στα σύνορα/ταχείες διαδικασίες	23
Παροχή νομικής εκπροσώπησης.....	23
Παροχή νομικών συμβουλών.....	24
Ενημέρωση και διερμηνεία	24
Το δικαίωμα του παιδιού να ακούγεται η γνώμη του και να συμμετέχει.....	24
Διαπίστωση των πραγματικών περιστατικών.....	26
Τεκμηρίωση του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού.....	26
Σεβασμός της οικογενειακής ενότητας.....	27
Αξιολόγηση της αίτησης του παιδιού	27

Συστάσεις σχετικά με το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού	28
Έλλιπείς εγγυήσεις	28
3. Εφαρμογή του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού στην πράξη	29
3.1. Συνεργασία με υπηρεσίες προστασίας του παιδιού	29
Διασφάλιση της πρόσβασης σε άλλα δικαιώματα	29
3.2. Παροχή διαδικαστικών εγγυήσεων	29
3.3. Οι ατομικές περιστάσεις του παιδιού	32
3.4. Πιθανοί αυξημένοι κίνδυνοι και ευπάθειες	33
3.5. Διαφορετικές διαδικαστικές οδοί.....	33
Κανονισμός του Δουβλίνου	33
Ταχείες διαδικασίες και διαδικασίες στα σύνορα.....	34
Άλλες διαδικαστικές οδοί	35
3.6. Ανάθεση της επιμέλειας/κηδεμονίας σε συγγενή/ενήλικο συνοδό	35
4. Ενδείξεις ευπάθειας και κινδύνου για παιδιά	36
Παιδιά συνοδευόμενα από γονείς.....	36
Παιδιά χωρισμένα από την οικογένειά τους.....	37
Έγγραφα παιδιά.....	37
Παιδιά θύματα εμπορίας	39
Αξιολόγηση άλλων μορφών ευπάθειας	40
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι — Υπόδειγμα για το βέλτιστο συμφέρον	42
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ — Έγγραφα πολιτικής και κατευθυντήριες γραμμές	44
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ — Νομικό πλαίσιο	45
Διεθνές δίκαιο.....	45
Ενωσιακό δίκαιο	46
Μη δεσμευτικές νομικές πράξεις.....	48
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙV — Βιβλιογραφία.....	49

Κατάλογος συντομογραφιών

AT	Αυστρία
BE	Βέλγιο
BG	Βουλγαρία
BIA	Αξιολόγηση του βέλτιστου συμφέροντος
BIC	Βέλτιστο συμφέρον του παιδιού
BID	Προσδιορισμός του βέλτιστου συμφέροντος
CH	Ελβετία
CP	Προστασία του παιδιού
CY	Κύπρος
DE	Γερμανία
DK	Δανία
EASO	Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Υποστήριξης για το Άσυλο
EE	Εσθονία
EL	Ελλάδα
ES	Ισπανία
FI	Φινλανδία
FR	Γαλλία
FRA	Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης
HU	Ουγγαρία
IE	Ιρλανδία
IT	Ιταλία
LV	Λετονία
NL	Κάτω Χώρες
NO	Νορβηγία
PL	Πολωνία
RO	Ρουμανία
SE	Σουηδία
SI	Σλοβενία
SK	Σλοβακία
THB	Εμπορία ανθρώπων
UNHCR	Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες
ΑΑΕΑ	Εργαλείο της EASO για την αναγνώριση των ατόμων με ειδικές ανάγκες
ΑΓΓΟ	Ακρωτηριασμός/κοπή των γυναικείων γεννητικών οργάνων
ΕΕ	Ευρωπαϊκή Ένωση
Επιτροπή ΣΔΠ	Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα του παιδιού
Κανονισμός Δουβλίνου III	Κανονισμός του Δουβλίνου III (ΕΕ) αριθ. 604/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2013, για τη θέσπιση των κριτηρίων και μηχανισμών για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας που υποβάλλεται σε κράτος μέλος από υπήκοο τρίτης χώρας ή από απάτριδα (αναδιатύπωση)
ΚΕΣΑ	Κοινό ευρωπαϊκό σύστημα ασύλου
ΚΜ	Κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Κράτη της ΕΕ+	Κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης συν Ελβετία, Ισλανδία, Λιχτενστάιν και Νορβηγία
ΟΔΑ (αναδιατύπωση)	Οδηγία 2013/32/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2013, σχετικά με κοινές διαδικασίες για τη χορήγηση και ανάκληση του καθεστώτος διεθνούς προστασίας (αναδιατύπωση)
Οδηγία κατά της εμπορίας ανθρώπων	Οδηγία 2011/36/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Απριλίου 2011, για την πρόληψη και την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων και για την προστασία των θυμάτων της, καθώς και για την αντικατάσταση της απόφασης-πλαίσιο 2002/629/ΔΕΥ του Συμβουλίου
ΟΕΑΑ (αναδιατύπωση)	Οδηγία 2011/95/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Δεκεμβρίου 2011, σχετικά με τις απαιτήσεις για την αναγνώριση των υπηκόων τρίτων χωρών ή των απάτριδων ως δικαιούχων διεθνούς προστασίας, για ένα ενιαίο καθεστώς για τους πρόσφυγες ή για τα άτομα που δικαιούνται επικουρική προστασία και για το περιεχόμενο της παρεχόμενης προστασίας (αναδιατύπωση)
ΟΣΥ (αναδιατύπωση)	Οδηγία 2013/33/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2013, σχετικά με τις απαιτήσεις για την υποδοχή των αιτούντων διεθνή προστασία (αναδιατύπωση)
ΣΔΠ	Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού (1989)

Εισαγωγή

Γιατί δημιουργήθηκε ο παρών πρακτικός οδηγός;

Οι νομικές πράξεις οι οποίες συγκροτούν το κοινό ευρωπαϊκό σύστημα ασύλου (ΚΕΣΑ) επιβεβαιώνουν την υποχρέωση των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως και της Ελβετίας, της Ισλανδίας, του Λιχτενστάιν και της Νορβηγίας (κράτη της ΕΕ+), να αξιολογούν και να λαμβάνουν πρωτίστως υπόψη το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού (BIC) σε κάθε πράξη που το αφορά ⁽¹⁾. Ο *Πρακτικός οδηγός σχετικά με το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού στις διαδικασίες ασύλου* (πρακτικός οδηγός) εκπονήθηκε για να συνδράμει τα κράτη της ΕΕ+ στην εκπλήρωση των υποχρεώσεών τους όσον αφορά το BIC.

Το **βέλτιστο συμφέρον του παιδιού** πρέπει να αξιολογείται και να λαμβάνεται πρωτίστως υπόψη ⁽²⁾ σε κάθε πράξη ή απόφαση που το αφορά ⁽³⁾. Επί του παρόντος, πάντως, στα περισσότερα κράτη της ΕΕ+ δεν υπάρχει καθιερωμένη διαδικασία για την εκπλήρωση αυτής της νομικής υποχρέωσης στο πλαίσιο του συστήματος ασύλου. Σε ανακοίνωσή της προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, της 12ης Απριλίου 2017, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κάλεσε τους οργανισμούς της ΕΕ να αναπτύξουν περαιτέρω κατευθυντήριες γραμμές και εργαλεία σχετικά με το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού. Τα επικυρωμένα ευρήματα της χαρτογράφησης των διαδικασιών διεθνούς προστασίας των παιδιών, η οποία διενεργήθηκε από την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Υποστήριξης για το Άσυλο (EASO), επιβεβαιώνουν την ανάγκη για κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την πρακτική εφαρμογή της αρχής του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού ως πρωταρχικό μέλημα.

Σκοπός του παρόντος πρακτικού οδηγού είναι να συμβάλει στον εντοπισμό και στην ανάδειξη των βασικών παραμέτρων και συνιστωσών του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού, προκειμένου να υποστηριχθούν τα κράτη της ΕΕ+ κατά την εφαρμογή της αρχής του βέλτιστου συμφέροντος και να ενισχυθούν οι εγγυήσεις για τα παιδιά στο πλαίσιο των διαδικασιών ασύλου. Τα κράτη της ΕΕ+ θα πρέπει να θεσπίσουν διαδικασίες ασύλου φιλικές προς τα παιδιά, οι οποίες θα διασφαλίζουν την προστασία τους σύμφωνα με το ενωσιακό και το διεθνές δίκαιο.

Τι περιλαμβάνει ο πρακτικός οδηγός;

Ο πρακτικός οδηγός αποσκοπεί στο να προσφέρει καθοδήγηση και υποστήριξη προς τις αρμόδιες εθνικές αρχές σχετικά με τις απαιτούμενες εγγυήσεις και διασφαλίσεις, ούτως ώστε να λαμβάνεται πρωτίστως υπόψη το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού κατά τη λήψη αποφάσεων οι οποίες αφορούν το παιδί στις διαδικασίες ασύλου. Ο πρακτικός οδηγός υποδιαιρείται σε πέντε ενότητες, περιλαμβανομένης της επισκόπησης της ορολογίας: 1. Γενικό πλαίσιο και στοιχεία του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού, 2. Οι συναφείς εγγυήσεις, 3. Κατευθυντήριες γραμμές για την αξιολόγηση του βέλτιστου συμφέροντος στην πράξη και 4. Ενδείξεις ευπάθειας και κινδύνου. Τέλος, περιέχει έναν πλήρη κατάλογο ελέγχων προκειμένου να διασφαλίζεται ότι οι αρμόδιες αρχές έχουν ολοκληρώσει και συνεκτιμήσει δεόντως κάθε βασικό στάδιο κατά την αξιολόγηση του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού. Ο πρακτικός οδηγός συμπληρώνεται με σειρά παραρτημάτων τα οποία περιλαμβάνουν συναφή προς το θέμα έγγραφα πολιτικής και κατευθυντήριες γραμμές, καθώς και επισκόπηση του νομικού πλαισίου, το οποίο απαρτίζεται από διεθνείς, ευρωπαϊκές και ενωσιακές νομικές πράξεις.

⁽¹⁾ Επισημαίνεται ότι στο ενωσιακό κεκτημένο στον τομέα του ασύλου χρησιμοποιείται ο όρος «ανήλικος», που ισοδυναμεί με τον όρο «παιδί». Αμφότεροι οι όροι αναφέρονται σε πρόσωπο ηλικίας κάτω των 18 ετών. Βλέπε επίσης «Ορολογία».

⁽²⁾ Άρθρο 24, Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ. Βλ. επίσης ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο σχετικά με την προστασία των παιδιών-μεταναστών, 12 Απριλίου 2017, COM(2017) 211 final, σ. 14 (Προστασία των παιδιών-μεταναστών).

⁽³⁾ Επιτροπή ΣΔΠ, *Γενικό Σχόλιο αριθ. 14 (2013) σχετικά με το δικαίωμα του παιδιού να λαμβάνεται πρωτίστως υπόψη το υπέρτερο συμφέρον του* (άρθρο 3, παράγραφος 1), 29 Μαΐου 2013, CRC /C/GC/14. Για κατευθυντήριες γραμμές της UNHCR σχετικά με το μείζον συμφέρον, βλ. UNHCR, *Safe & Sound: what States can do to ensure respect for the best interests of unaccompanied and separated children in Europe* [Σώα και αβλαβή παιδιά: τι μπορούν να κάνουν τα κράτη για να διασφαλίσουν τον σεβασμό του βέλτιστου συμφέροντος των ασυνόδευτων και χωρισμένων από την οικογένειά τους παιδιών στην Ευρώπη], Οκτώβριος 2014 και UNHCR και Διεθνής Επιτροπή Διάσωσης, *Field Handbook for the Implementation of UNHCR BID Guidelines* [Εφαρμογή των κατευθυντήριων γραμμών της UNHCR για το μείζον συμφέρον του παιδιού: Εγχειρίδιο για τους εργαζόμενους στο πεδίο], 2011.

Ποιο είναι το πεδίο εφαρμογής του παρόντος οδηγού;

Ο παρών πρακτικός οδηγός αφορά αποκλειστικά το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού ως πρωταρχικό μέλημα στις διαδικασίες ασύλου⁽⁴⁾, ασχολείται δε μόνο με παιδιά (συνοδευόμενα ή ασυνόδευτα) τα οποία έχουν υποβάλει ή έχουν εκφράσει τη βούληση να υποβάλουν αίτηση⁽⁵⁾ χορήγησης διεθνούς προστασίας. Σε περιπτώσεις στις οποίες το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού υπηρετείται από άλλες διαδικαστικές οδούς και όχι από την αίτηση χορήγησης διεθνούς προστασίας, οι αρμόδιες αρχές (επιτροπή με τη συμμετοχή του επιτρόπου του παιδιού, των αρμόδιων για θέματα μετανάστευσης αρχών, εισαγγελέων) θα πρέπει να συνιστούν την πιο πρόσφορη λύση βάσει της εθνικής νομοθεσίας ή/και πρακτικής. Η αξιολόγηση του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού για τον σκοπό της υποδοχής [κατά την έννοια της ΟΣΥ (αναδιατύπωση)] ή άλλες διαδικασίες δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος πρακτικού οδηγού.

Ο παρών πρακτικός οδηγός επικεντρώνεται στις διαδικασίες ασύλου. Το παιδί θα πρέπει να είναι σε θέση να αποφασίσει ελεύθερα και τεκμηριωμένα αν θα υποβάλει αίτηση χορήγησης διεθνούς προστασίας. Οι γονείς/ο επίτροπος/εκπρόσωπος ή/και οι αρχές προστασίας του παιδιού (CP) μπορούν να εκτιμούν ανά πάσα στιγμή εάν η διατήρηση της αίτησης είναι προς το συμφέρον του παιδιού. Για να γίνεται σεβαστό το BIC, απαιτείται συνεργασία όλων των εμπλεκόμενων φορέων που είναι αρμόδιοι για τη συνεχή αξιολόγηση του BIC, ανάλογα με την εθνική νομοθεσία ή/και πρακτική. Η προστασία του παιδιού και η αξιολόγηση του BIC του υπερβαίνουν το πλαίσιο της διαδικασίας ασύλου, εξού και η ανάγκη για συνεχή συνεργασία με ολιστικό τρόπο με τις αρχές CP και άλλους φορείς, όπως οι αρχές υποδοχής, ο επίτροπος/εκπρόσωπος και οι νομικοί σύμβουλοι.

Στόχος του πρακτικού οδηγού είναι να υποστηρίξει την εφαρμογή της αρχής του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού στις διαδικασίες ασύλου μέσα από τυποποιημένες διαδικασίες, σύμφωνα με το ενωσιακό κεκτημένο και τη συναφή νομοθεσία της ΕΕ⁽⁶⁾. Ο πρακτικός οδηγός έχει εκπονηθεί με πλήρη επίγνωση ότι στα κράτη της ΕΕ+ εφαρμόζονται διαφορετικές πρακτικές και εμπλέκονται διαφορετικοί φορείς στον προσδιορισμό του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού, εναπόκειται δε στις εθνικές αρχές να διασφαλίσουν την ύπαρξη όλων των σχετικών εγγυήσεων και διασφαλίσεων προστασίας στη διάρκεια των διαδικασιών ασύλου.

Πώς αναπτύχθηκε ο παρών πρακτικός οδηγός;

Ο παρών πρακτικός οδηγός αναπτύχθηκε από την EASO με την υποστήριξη ομάδας εμπειρογνομόνων από BE, DK, FI, IE, NO και RO, καθώς και από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, τον Οργανισμό Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (FRA), την Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες (UNHCR) και το Ταμείο των Ηνωμένων Εθνών για τα Παιδιά (Unicef). Επιπλέον, έγιναν διαβουλεύσεις με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τα κράτη της ΕΕ+, καθώς και διεθνείς οργανισμούς. Ο οδηγός αποτελεί προϊόν συνδυασμένης εμπειρίας και αντικατοπτρίζει τον κοινό στόχο επίτευξης διαδικασιών διεθνούς προστασίας υψηλής ποιότητας. Επίσης, λαμβάνει υπόψη τις βέλτιστες πρακτικές που εντοπίστηκαν στο πλαίσιο της υποστήριξης της EASO προς το πρόγραμμα μετεγκατάστασης⁽⁷⁾ σε EL και IT κατά την αξιολόγηση του βέλτιστου συμφέροντος (BIA) παιδιών επιλέξιμων για μετεγκατάσταση.

⁽⁴⁾ Ορισμένα κράτη μέλη διενεργούν BIA στο στάδιο της υποδοχής, ανεξάρτητα από τις διαδικασίες χορήγησης διεθνούς προστασίας.

⁽⁵⁾ Με την επιφύλαξη ρυθμίσεων σε ορισμένα κράτη μέλη οι οποίες επιτρέπουν στα παιδιά να υποβάλουν αίτηση αυτοπροσώπως ή μέσω των γονέων ή των εκπροσώπων τους [άρθρο 7 παράγραφος 3 ΟΔΑ (αναδιατύπωση)]· περιλαμβάνεται η συμπλήρωση, η καταχώριση της συμπλήρωσης και η υποβολή της αίτησης χορήγησης διεθνούς προστασίας, με δεδομένα τα διαφορετικά αποτελέσματα αυτών [άρθρο 6 ΟΔΑ (αναδιατύπωση)].

⁽⁶⁾ Μεταξύ άλλων, τις συναφείς διατάξεις της οδηγίας 2011/36/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Απριλίου 2011, για την πρόληψη και την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων και για την προστασία των θυμάτων της, καθώς και για την αντικατάσταση της απόφασης-πλαίσιο 2002/629/ΔΕΥ του Συμβουλίου, ΕΕ 2011 L 101 (οδηγία κατά της εμπορίας ανθρώπων).

⁽⁷⁾ Απόφαση (ΕΕ) 2015/1523 του Συμβουλίου, της 14ης Σεπτεμβρίου 2015, για τη θέσπιση προσωρινών μέτρων στον τομέα της διεθνούς προστασίας υπέρ της Ιταλίας και της Ελλάδας.

Πώς πρέπει να χρησιμοποιείται ο παρών οδηγός;

Ο παρών πρακτικός οδηγός παρέχει γενικές κατευθυντήριες γραμμές και μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως σημείο αναφοράς ή πηγή έμπνευσης για την επικαιροποίηση ή/και τη βελτίωση ειδικών τυποποιημένων επιχειρησιακών διαδικασιών που έχουν εκπονηθεί για τα παιδιά σε εθνικό επίπεδο.

Ο προτεινόμενος κατάλογος ελέγχων σχετικά με το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού υποστηρίζει και διασφαλίζει τη διαδικασία συνεχούς συλλογής πληροφοριών και συνεχούς αξιολόγησης. Επιτρέπει στον αξιολογητή να διαπιστώνει αν έχουν παρασχεθεί οι σχετικές πληροφορίες και εγγυήσεις, με τη δέουσα μέριμνα για την προστασία/ασφάλεια των δεδομένων.

Ο πρακτικός οδηγός μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε συνδυασμό με τη συναφή ενωσιακή, διεθνή και εθνική νομοθεσία, με σεβασμό σε μια προσέγγιση με βάση τα δικαιώματα του παιδιού ^(*). Επιπλέον, αναπτύχθηκαν και αξιοποιήθηκαν ποικίλα υπάρχοντα έγγραφα πολιτικής και κατευθυντήριες γραμμές στη διάρκεια της εκπόνησης των κατευθυντήριων γραμμών του παρόντος οδηγού για την εφαρμογή της αρχής του BIC. Πρόσθετο υλικό αναφοράς διατίθεται στο παράρτημα II του παρόντος οδηγού, «Έγγραφα πολιτικής και κατευθυντήριες γραμμές».

Πώς συνδέεται ο παρών πρακτικός οδηγός με άλλα εργαλεία υποστήριξης της EASO;

Η αποστολή της EASO είναι να υποστηρίζει τα κράτη της ΕΕ+ στην εφαρμογή του ΚΕΣΑ, μεταξύ άλλων μέσω κοινής εκπαίδευσης, κοινών προτύπων ποιότητας και κοινών πληροφοριών για τις χώρες καταγωγής. Όπως όλα τα εργαλεία υποστήριξης της EASO, ο παρών πρακτικός οδηγός βασίζεται στα κοινά πρότυπα του ΚΕΣΑ. Οι κατευθυντήριες γραμμές θα πρέπει να θεωρούνται συμπληρωματικές προς τα λοιπά διαθέσιμα εργαλεία της EASO, ιδίως προς τον *Practical guide on age assessment* [Πρακτικό οδηγό σχετικά με την εκτίμηση της ηλικίας], τον *Practical guide on family tracing* [Πρακτικό οδηγό σχετικά με τον εντοπισμό της οικογένειας] και προς τη θεματική ενότητα *Συνεντεύξεις παιδιών* του εκπαιδευτικού προγράμματος της EASO.

(*) Βλ. «Έγγραφα πολιτικής και κατευθυντήριες γραμμές» (παράρτημα II) και «Νομικό πλαίσιο» (παράρτημα III).

Ορολογία

Εκτίμηση της ηλικίας

Διαδικασία με την οποία οι αρχές επιδιώκουν να εξακριβώσουν τη χρονολογική ηλικία ή το ηλικιακό φάσμα και να προσδιορίσουν κατά πόσον το άτομο είναι ενήλικας ή παιδί ⁽⁹⁾.

Συνέντευξη για την αξιολόγηση του βέλτιστου συμφέροντος

Ο όρος συνέντευξη ή συνεντεύξεις για την αξιολόγηση του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού αναφέρεται στη συνομιλία με το παιδί, με τον επίτροπό του ή με άλλο πρόσωπο υπεύθυνο για τη φροντίδα και την προστασία του. Κάποια κράτη μέλη ενδέχεται να διενεργούν περισσότερες από μία συνεντεύξεις με το παιδί ειδικά γι' αυτόν τον σκοπό, προκειμένου το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού να αξιολογείται σε συνεχή βάση. Οι εν λόγω συνεντεύξεις μπορεί να είναι ανεξάρτητες ή να εντάσσονται στο πλαίσιο της προσωπικής συνέντευξης ή οποιασδήποτε άλλης συνέντευξης (για τον εντοπισμό της οικογένειας, την αξιολόγηση της ευπάθειας κ.λπ.). Κατά τη διεξαγωγή των συνεντεύξεων πρέπει να λαμβάνεται υπόψη ότι η αξιολόγηση του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού είναι μια συνεχής και όχι μία εφάπαξ διαδικασία. Το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού ως πρωταρχικό μέλημα συνιστά αναπόσπαστο τμήμα κάθε απόφασης και διαδικασίας, μη εξαιρουμένων των συνεντεύξεων, και μπορεί να επικαιροποιείται και να επανεξετάζεται.

Αξιολόγηση και προσδιορισμός του βέλτιστου συμφέροντος ⁽¹⁰⁾

Σύμφωνα με την αυθεντική ερμηνεία της ΒΙΑ του παιδιού από την Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα του παιδιού (Επιτροπή ΣΔΠ):

πρόκειται για μια μοναδική ενέργεια που θα πρέπει να γίνεται για κάθε μεμονωμένη περίπτωση [...] συνίσταται στην αξιολόγηση και τη στάθμιση όλων των αναγκαίων στοιχείων για τη λήψη απόφασης σε συγκεκριμένη κατάσταση για συγκεκριμένο παιδί ή ομάδα παιδιών.

[...] Ο «προσδιορισμός του βέλτιστου συμφέροντος» περιγράφει την τυπική διαδικασία, με αυστηρές διαδικαστικές εγγυήσεις, η οποία αποσκοπεί στην εξακρίβωση του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού βάσει της αξιολόγησης του βέλτιστου συμφέροντός του ⁽¹¹⁾.

Παιδί/ανήλικος

Στη νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι όροι «παιδί» και «ανήλικος» αναφέρονται σε κάθε πρόσωπο ηλικίας κάτω των 18 ετών. Επισημαίνεται ότι στο ενωσιακό κεκτημένο στον τομέα του ασύλου χρησιμοποιείται ο όρος «ανήλικος», ο οποίος ισοδυναμεί με τον όρο «παιδί» όπως χρησιμοποιείται στον παρόντα οδηγό, δεδομένου ότι το αντικείμενό του, δηλαδή το «βέλτιστο συμφέρον του παιδιού», συνιστά αρχή του δημόσιου διεθνούς δικαίου που απορρέει από τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού (ΣΔΠ).

Παιδιά σε κίνδυνο

Ο όρος αυτός αναφέρεται σε κάθε παιδί που ενδέχεται να διατρέχει συγκεκριμένο κίνδυνο, ανεξάρτητα από τη σύνθεση της οικογένειας ή την οικογενειακή του κατάσταση. Το παιδί μπορεί να είναι ασυνόδετο, χωρισμένο από την οικογένειά του ή να συνοδεύεται από τους γονείς του.

⁽⁹⁾ EASO, *Practical guide on age assessment [Πρακτικός οδηγός σχετικά με την εκτίμηση της ηλικίας]*, 2018. Γλωσσάριο του Ευρωπαϊκού Δικτύου Μετανάστευσης, ορισμός της εκτίμησης της ηλικίας, διαθέσιμος στη διεύθυνση url. Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το μείζον συμφέρον του παιδιού και την εκτίμηση της ηλικίας, βλ. επίσης Επιτροπή ΣΔΠ, *Γενικό Σχόλιο αριθ. 6 (2005), Μεταχείριση των ασυνόδετων και των χωρισμένων από την οικογένειά τους παιδιών που βρίσκονται εκτός της χώρας καταγωγής τους*, 1 Σεπτεμβρίου 2005, CRC/GC/2005/6, Τμήμα V.A, παράγραφος 31 στοιχείο θ).

⁽¹⁰⁾ Ο προσδιορισμός του BID εκφεύγει των ορίων του παρόντος πρακτικού οδηγού.

⁽¹¹⁾ Επιτροπή ΣΔΠ, *Γενικό Σχόλιο αριθ. 14 (2013) σχετικά με το δικαίωμα του παιδιού να λαμβάνεται πρωτίστως υπόψη το υπέρτερο συμφέρον του (άρθρο 3, παράγραφος 1)*, 29 Μαΐου 2013, CRC /C/GC/14.

Οι κίνδυνοι τους οποίους ενδέχεται να διατρέχει το παιδί είναι, μεταξύ άλλων, η σωματική και ψυχική βλάβη, η σεξουαλική ή έμφυλη βία και άλλες μορφές κακοποίησης ή εκμετάλλευσης, ο καταναγκαστικός ή πρόωρος γάμος, ο ακρωτηριασμός/η κοπή των γυναικείων γεννητικών οργάνων (ΑΓΓΟ), τα προβλήματα ψυχικής υγείας, ο αυτοτραυματισμός/η αυτοκτονία κ.λπ.

Στα παιδιά σε κίνδυνο συγκαταλέγονται τα παιδιά θύματα ΤΗΒ ή τα παιδιά που κινδυνεύουν να πέσουν θύματα ΤΗΒ, τα παιδιά που υπέστησαν ψυχολογική, σωματική, σεξουαλική ή έμφυλη βία σοβαρής μορφής, μη εξαιρουμένου του ΑΓΓΟ, καταναγκαστικό ή πρόωρο γάμο, σωματική και ψυχική βλάβη ή άλλες μορφές κακοποίησης ή εκμετάλλευσης, τα παιδιά αρχηγοί νοικοκυριών, τα ανιθαγενή παιδιά, οι έφηβες μητέρες, τα παιδιά που υπήρξαν μέλη ένοπλων ομάδων, τα παιδιά που υποφέρουν από σοβαρές ασθένειες, τα παιδιά με προβλήματα ψυχικής υγείας κ.λπ.

Παιδιά θύματα εμπορίας (ή παιδιά που κινδυνεύουν να πέσουν θύματα εμπορίας)

Ο όρος αυτός αναφέρεται σε κάθε παιδί το οποίο ευλόγως εικάζεται βάσει ενδείξεων ότι ενδέχεται να έχει πέσει θύμα εμπορίας, ακόμη και αν δεν έχει ήδη υποστεί εκμετάλλευση⁽¹²⁾. Τα παιδιά θύματα ή πιθανά θύματα εμπορίας δικαιούνται αρωγή και στήριξη, λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαίτερες συνθήκες τους⁽¹³⁾.

Διαδικαστικές εγγυήσεις του κανονισμού Δουβλίνο III και του εκτελεστικού του κανονισμού

Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 604/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2013, για τη θέσπιση των κριτηρίων και μηχανισμών για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας που υποβάλλεται σε κράτος μέλος από υπήκοο τρίτης χώρας ή από απάτριδα (αναδιאτύπωση)⁽¹⁴⁾. Ο κανονισμός Δουβλίνο III κάνει αναφορά, μεταξύ άλλων, σε διαδικαστικές εγγυήσεις όπως ο διορισμός εκπροσώπου ο οποίος έχει πρόσβαση σε όλα τα σχετικά έγγραφα⁽¹⁵⁾.

Οικογένεια

Ο όρος «οικογένεια» θα πρέπει να ερμηνεύεται με την ευρεία έννοια η οποία περιλαμβάνει τους βιολογικούς, τους θετούς και τους ανάδοχους γονείς, τα αδέρφια και, κατά περίπτωση, τα μέλη της εκτεταμένης οικογένειας ή της κοινότητας⁽¹⁶⁾.

Εντοπισμός της οικογένειας

Η αναζήτηση μελών της οικογένειας (μη εξαιρουμένων των συγγενών ή των προηγούμενων υπεύθυνων για την επιμέλεια του ασυνόδευτου παιδιού) με σκοπό την αποκατάσταση των

⁽¹²⁾ Η εμπορία ανθρώπων (ΤΗΒ) εξακολουθεί να συνιστά εξαιρετικά προσοδοφόρα μορφή σοβαρού και οργανωμένου εγκλήματος, η οποία απαγορεύεται ρητά από τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ, ειδικότερα από το άρθρο 5, καθώς και από τα άρθρα 79 και 83 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στο άρθρο 2 της οδηγίας κατά της εμπορίας ανθρώπων παρατίθεται ο ορισμός της αξιόποινης πράξης της εμπορίας ανθρώπων, με ειδική αναφορά μεταξύ άλλων στα παιδιά θύματα. Αναφέρεται αύξηση της εμπορίας παιδιών με σκοπό τη σεξουαλική εκμετάλλευση, με θύματα πρωτίστως κορίτσια, καθώς και τον εξαναγκασμό σε εγκληματικές ενέργειες. Τα δίκτυα εμπορίας ανθρώπων εκμεταλλεύονται την κρίση του μεταναστευτικού θέτοντας στο στόχαστρο τους πιο ευάλωτους, ιδιαίτερα τα παιδιά, εκφράζεται δε γενικευμένη ανησυχία για τον αυξανόμενο κίνδυνο εμπορίας με σκοπό τη σεξουαλική εκμετάλλευση. Βλ. έκθεση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο σχετικά με την πρόοδο που σημειώνεται στις ενέργειες για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων, 19 Μαΐου 2016, COM(2016) 267 final (έκθεση προόδου)· έκθεση της Ευρωπόλ με τίτλο *Situation Report: Trafficking in human beings in the EU*, 765175, Φεβρουάριος 2016 (έκθεση κατάστασης).

⁽¹³⁾ Βλ. άρθρα 13 έως 16 της οδηγίας κατά της εμπορίας ανθρώπων. Για μια επισκόπηση των δικαιωμάτων των θυμάτων εμπορίας ανθρώπων στην ΕΕ βλ. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Τα δικαιώματα της ΕΕ για τα θύματα εμπορίας ανθρώπων*, 2013.

⁽¹⁴⁾ Κανονισμός Δουβλίνο III.

⁽¹⁵⁾ Άρθρο 6 παράγραφος 2 του κανονισμού Δουβλίνο III.

⁽¹⁶⁾ Επιτροπή ΣΔΠ, *Γενικό Σχόλιο αριθ. 6 (2005), Μεταχείριση των ασυνόδευτων και των χωρισμένων από την οικογένειά τους παιδιών που βρίσκονται εκτός της χώρας καταγωγής τους*, 1 Σεπτεμβρίου 2005, CRC/GC/2005/6, αιτιολογική σκέψη 19 ΟΕΑΑ (αναδιאτύπωση).

οικογενειακών δεσμών και την επανένωση της οικογένειας, εφόσον κρίνεται ότι είναι προς το συμφέρον του παιδιού ⁽¹⁷⁾.

Επίτροπος/εκπρόσωπος ⁽¹⁸⁾

Η χρήση των όρων επίτροπος, εκπρόσωπος και νόμιμος εκπρόσωπος παρουσιάζει ασυνέπεια ή ποικίλλει στο διεθνές/ενωσιακό πλαίσιο. Στον παρόντα οδηγό θα χρησιμοποιούνται μαζί οι όροι «επίτροπος/εκπρόσωπος».

Ο **επίτροπος** είναι ανεξάρτητο πρόσωπο το οποίο διασφαλίζει το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού και την εν γένει ευημερία του και προς τούτο συμπληρώνει την περιορισμένη δικαιοπρακτική ικανότητα του παιδιού. Ο επίτροπος ενεργεί ως νόμιμος εκπρόσωπος του παιδιού σε όλες τις διαδικασίες, όπως ακριβώς ένας γονέας εκπροσωπεί το παιδί του ⁽¹⁹⁾.

Ως **εκπρόσωπος** νοείται «πρόσωπο ή οργάνωση που έχει ορισθεί από τις αρμόδιες αρχές με καθήκον να συνδράμει και να αντιπροσωπεύει ασυνόδευτο [παιδί] σε διαδικασίες [διεθνούς προστασίας] ... ώστε να διασφαλίζει το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού και να διενεργεί νομικές πράξεις για λογαριασμό του οσάκις είναι αναγκαίο. [...]» ⁽²⁰⁾.

Ο ρόλος του εκπροσώπου διαφέρει από τον ρόλο του **νομίμου εκπροσώπου**, ο οποίος είναι νομικός σύμβουλος ή ειδικευμένος δικηγόρος/επαγγελματίας νομικός, ο οποίος «παρέχει νομική συνδρομή, ομιλεί εξ ονόματος του παιδιού και ασκεί τη νομική εκπροσώπησή του σε έγγραφες δηλώσεις και αυτοπροσώπως ενώπιον των αρχών σε διαδικασίες ασύλου ή άλλες νομικές διαδικασίες κατά τα προβλεπόμενα στο εθνικό δίκαιο» ⁽²¹⁾.

Διαδικαστικές διασφαλίσεις και εγγυήσεις

Οι διαδικαστικές εγγυήσεις αποτελούν ειδικά μέτρα στήριξης τα οποία θεσπίζονται προκειμένου να δημιουργούν τις αναγκαίες συνθήκες για την πραγματική πρόσβαση των ατόμων με ειδικές ανάγκες στις διαδικασίες και την προσκόμιση των στοιχείων που απαιτούνται για την τεκμηρίωση της αίτησης διεθνούς προστασίας. Δίνουν στους αιτούντες με ειδικές ανάγκες τη δυνατότητα να απολαύουν των δικαιωμάτων τους και να συμμορφώνονται με τις υποχρεώσεις που προβλέπονται στην οδηγία για τις διαδικασίες ασύλου [ΟΔΑ (αναδιατύπωση)] ⁽²²⁾.

Στον κανονισμό Δουβλίνο III, ο όρος «διαδικαστικές εγγυήσεις» αναφέρεται στις σχετικές με την προσφυγή διατάξεις. Στο Γενικό Σχόλιο αριθ. 14 της Επιτροπής ΣΔΠ αναφέρονται αμφότερες οι εγγυήσεις όπως ορίζονται ανωτέρω, καθώς και διαδικαστικές εγγυήσεις, όπως το δικαίωμα ακρόασης και το δικαίωμα προσφυγής.

Συγγενής

Ο ενήλικος θείος ή θεία ή οι ανιόντες συγγενείς του παιδιού, οι οποίοι ευρίσκονται στο έδαφος κράτους μέλους, ανεξαρτήτως αν το παιδί γεννήθηκε εντός ή εκτός γάμου ή αν είναι υιοθετημένο,

⁽¹⁷⁾ Επιτροπή ΣΔΠ, *Γενικό Σχόλιο αριθ. 6 (2005), Μεταχείριση των ασυνόδευτων και των χωρισμένων από την οικογένειά τους παιδιών που βρίσκονται εκτός της χώρας καταγωγής τους*, 1 Σεπτεμβρίου 2005, CRC/GC/2005/6· άρθρο 6 παράγραφος 4 του κανονισμού Δουβλίνο III και διατάξεις του άρθρου 24 παράγραφος 3 ΟΣΥ (αναδιατύπωση) και ΟΕΑΑ (αναδιατύπωση)· βλ. επίσης ΕΑΣΟ, *Practical Guide on Family Tracing [Πρακτικός οδηγός σχετικά με τον εντοπισμό της οικογένειας]*, 2016.

⁽¹⁸⁾ Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την ορολογία βλ. εγχειρίδιο του FRA, *Επιτροπεία για παιδιά τα οποία στερούνται τη γονική φροντίδα*, Ιούνιος 2014, σ. 14-15.

⁽¹⁹⁾ Επιτροπή ΣΔΠ, *Γενικό Σχόλιο αριθ. 6 (2005), Μεταχείριση των ασυνόδευτων και των χωρισμένων από την οικογένειά τους παιδιών που βρίσκονται εκτός της χώρας καταγωγής τους*, 1 Σεπτεμβρίου 2005, CRC/GC/2005/6· Ψήφισμα της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών, Κατευθυντήριες γραμμές για την εναλλακτική φροντίδα των παιδιών, 24 Φεβρουαρίου 2010, A/RES/64/142· Εγχειρίδιο του FRA, *Επιτροπεία για παιδιά τα οποία στερούνται τη γονική φροντίδα*, Ιούνιος 2014, στο οποίο παρατίθενται κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τη θέσπιση και τη λειτουργία εθνικών συστημάτων επιτροπείας και αναφέρονται τα βασικά καθήκοντα τα οποία πρέπει να ασκεί ο επίτροπος. Η έννοια του επιτρόπου/κηδεμόνα στα έγγραφα του ΟΗΕ είναι ευρύτερη από αυτήν του ενωσιακού κερτημένου.

⁽²⁰⁾ Άρθρο 2 στοιχείο ιδ) ΟΔΑ (αναδιατύπωση) και άρθρο 2 στοιχείο ι) ΟΣΥ (αναδιατύπωση).

⁽²¹⁾ Εγχειρίδιο του FRA, *Επιτροπεία για παιδιά τα οποία στερούνται τη γονική φροντίδα*, Ιούνιος 2014.

⁽²²⁾ Αιτιολογική σκέψη 29 και άρθρο 2 στοιχείο δ) ΟΔΑ (αναδιατύπωση).

όπως ορίζεται από το εθνικό δίκαιο ⁽²³⁾. Το πρόσωπο στο οποίο έχει ανατεθεί επίσημα η επιμέλεια από αρμόδια αρχή αναφέρεται στον παρόντα οδηγό και ως **υπεύθυνο για την επιμέλεια** ⁽²⁴⁾.

Χωρισμένο από την οικογένειά του παιδί

Παιδί το οποίο έχει χωριστεί από «κάθε προηγούμενο ενήλικα υπεύθυνο κατά τον νόμο ή την πρακτική του οικείου κράτους μέλους για την επιμέλειά του», πλην όμως όχι κατ' ανάγκη από άλλους συγγενείς. Στην κατηγορία αυτή, επομένως, μπορεί να περιλαμβάνονται και παιδιά που συνοδεύονται από άλλα ενήλικα μέλη της οικογένειάς τους ή συγγενείς τους ⁽²⁵⁾. Ο όρος αυτός δεν περιλαμβάνεται στο ισχύον ενωσιακό κεκτημένο. Στο ενωσιακό κεκτημένο στον τομέα του ασύλου τα χωρισμένα από την οικογένειά τους παιδιά εμπίπτουν στην κατηγορία των ασυνόδευτων παιδιών.

Ασυνόδευτο παιδί

Το παιδί που φθάνει στο έδαφος κράτους μέλους χωρίς να συνοδεύεται από ενήλικα υπεύθυνο γι' αυτό κατά τον νόμο ή την πρακτική του οικείου κράτους μέλους και εφόσον κανένας ενήλικας δεν ασκεί στην πράξη την επιμέλειά του. Ο ορισμός καλύπτει και το παιδί που παύει να συνοδεύεται μετά την είσοδό του στο έδαφος κράτους μέλους ⁽²⁶⁾.

⁽²³⁾ Άρθρο 2 στοιχείο η) του κανονισμού Δουβλίνο III.

⁽²⁴⁾ Με την επιφύλαξη των διατάξεων των κρατών μελών βάσει των οποίων η «επιμέλεια» θεωρείται καθήκον ιδρυμάτων, ο διοικητής του ξενώνα και άλλα πρόσωπα πέραν των συγγενών. Σε κάποια κράτη μέλη, υπεύθυνο για την επιμέλεια είναι το πρόσωπο/ίδρυμα που είναι επιφορτισμένο με την καθημερινή φροντίδα του παιδιού, που του παρέχει δηλαδή στέγη, τροφή, το συνοδεύει στο σχολείο κ.λπ.

⁽²⁵⁾ Επιτροπή ΣΔΠ, *Γενικό Σχόλιο αριθ. 6 (2005), Μεταχείριση των ασυνόδευτων και των χωρισμένων από την οικογένειά τους παιδιών που βρίσκονται εκτός της χώρας καταγωγής τους*, 1 Σεπτεμβρίου 2005, CRC/GC/2005/6, Τμήμα III, παράγραφος 8.

⁽²⁶⁾ Άρθρο 2 στοιχείο ε) ΟΣΥ (αναδιατύπωση)· άρθρο 2 στοιχείο ιγ) ΟΔΑ (αναδιατύπωση)· άρθρο 2 στοιχείο ιβ) ΟΕΑΑ (αναδιατύπωση)· άρθρο 2 στοιχείο ι) κανονισμός Δουβλίνο III· άρθρο 2 στοιχείο στ) οδηγία για την επανένωση των οικογενειών· Επιτροπή ΣΔΠ, *Γενικό Σχόλιο αριθ. 6 (2005), Μεταχείριση των ασυνόδευτων και των χωρισμένων από την οικογένειά τους παιδιών που βρίσκονται εκτός της χώρας καταγωγής τους*, 1 Σεπτεμβρίου 2005, CRC/GC/2005/6, Τμήμα III, παράγραφος 7. Βλ. επίσης UNHCR και Unicef, *Safe and Sound: what States can do to ensure respect for the best interests of unaccompanied and separated children in Europe [Σώα και αβλαβή παιδιά: τι μπορούν να κάνουν τα κράτη για να διασφαλίσουν τον σεβασμό του βέλτιστου συμφέροντος των ασυνόδευτων και χωρισμένων από την οικογένειά τους παιδιών στην Ευρώπη]*, 2014, σ. 22.

1. Γενικό πλαίσιο και στοιχεία του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού

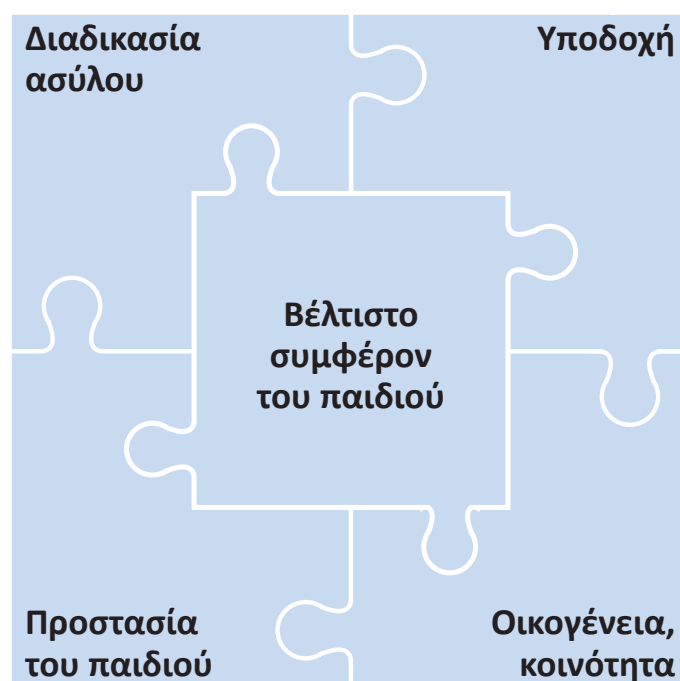
Το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού συνιστά **δικαίωμα, αρχή και διαδικαστικό κανόνα** που αποτελεί αναπόσπαστο στοιχείο του διεθνούς και του ευρωπαϊκού δικαίου, και αναδεικνύεται περισσότερο στις αναδιατυπωμένες προτάσεις ⁽²⁷⁾ στο πλαίσιο του ΚΕΣΑ. Σύμφωνα με το άρθρο 24 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ, «σε όλες τις πράξεις που αφορούν τα παιδιά, είτε επιχειρούνται από δημόσιες αρχές είτε από ιδιωτικούς οργανισμούς, πρωταρχική σημασία πρέπει να δίνεται στο υπέρτατο συμφέρον του παιδιού» ⁽²⁸⁾, ενώ σύμφωνα με το άρθρο 3 ΣΔΠ, «σε όλες τις αποφάσεις που αφορούν τα παιδιά ... πρέπει να λαμβάνεται πρωτίστως υπόψη το συμφέρον του παιδιού» ⁽²⁹⁾. Η υποχρέωση να λαμβάνεται πρωτίστως υπόψη το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού τονίζεται κατ' επανάληψη στο ενωσιακό κεκτημένο στον τομέα του ασύλου ⁽³⁰⁾.

Η απόδοση πρωταρχικής σημασίας στο BIC είναι συνεχής διαδικασία η οποία προϋποθέτει αξιολόγηση πριν τη λήψη κάθε σημαντικής διοικητικής απόφασης.

Οι διαδικασίες αξιολόγησης του BIC θα πρέπει να ξεκινούν πριν από τη διαδικασία ασύλου και να συνεχίζονται και μετά απ' αυτήν. Ενώσω διαρκεί η εξέταση της αίτησης ασύλου του παιδιού, η αξιολόγηση του BIC παραμένει υποχρέωση των αρχών προστασίας του παιδιού (CP), των αρμόδιων αρχών ασύλου και άλλων αρχών.

- Οι αρχές CP διενεργούν αξιολόγηση του βέλτιστου συμφέροντος (BIA) για πολλαπλούς σκοπούς (υποδοχή, εκπαίδευση, επιμέλεια κ.λπ.).
- Ταυτόχρονα, οι αρμόδιες για το άσυλο αρχές είναι επίσης υπεύθυνες να λαμβάνουν πρωτίστως υπόψη το BIC σε κάθε στάδιο της διαδικασίας ασύλου.

Οι εν λόγω αξιολογήσεις πρέπει να τροφοδοτούν η μία την άλλη, ούτως ώστε όλες οι διαδικασίες να ωφελούνται από τις αναγκαίες συνέργειες και να αποφεύγονται αλληλεπικαλύψεις.

⁽²⁷⁾ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Child-specific provisions in the Common European Asylum Package*, απόσπασμα με τις διατάξεις του υφιστάμενου ΚΕΣΑ που αφορούν τα παιδιά και με τις προτάσεις μεταρρύθμισής του της 4ης Μαΐου και της 13ης Ιουλίου 2016.

⁽²⁸⁾ Ευρωπαϊκή Ένωση, *Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης*, 26 Οκτωβρίου 2012, 2012/C 326/02.

⁽²⁹⁾ ΟΗΕ, *Convention of the Rights of the Child (CRC)*, 20 Νοεμβρίου 1989.

⁽³⁰⁾ Βλ. «Έγγραφα πολιτικής και κατευθυντήριες γραμμές» (παράρτημα II).

Ευρήματα της χαρτογράφησης των διαδικασιών ασύλου για παιδιά από την EASO

Σύμφωνα με τα επικυρωμένα ευρήματα της χαρτογράφησης που διεξήχθη από την EASO το 2017, η αξιολόγηση του BIC μπορεί να διενεργείται σε διάφορα στάδια: σε ορισμένες περιπτώσεις αυτό συμβαίνει πριν κινηθεί η διαδικασία ασύλου [IE και SK ⁽³¹⁾], ή σε ένα συγκεκριμένο στάδιο της διαδικασίας, για παράδειγμα όταν το παιδί έχει υποβάλει αίτηση διεθνούς προστασίας, όπως συμβαίνει στην BG και την EL [αφού γνωστοποιηθεί δεόντως η αξιολόγηση στον εισαγγελέα ⁽³²⁾]. Στην PL η αξιολόγηση διενεργείται κατά τη λήψη της απόφασης επί της αίτησης διεθνούς προστασίας.

Ωστόσο, οι περισσότεροι από τους ερωτηθέντες δήλωσαν ότι η αξιολόγηση μπορεί να διενεργείται σε όλα τα στάδια της διαδικασίας ασύλου. Αυτό ισχύει σε **16 κράτη της EE+ [AT, BE, CH, CY, DE, DK, EE, ES, FI, FR ⁽³³⁾, IT, LV, NO, SE, SI και SK]**. Ειδικότερα, σε **ES και FI**, η αξιολόγηση του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού διενεργείται επίσης στα κέντρα υποδοχής.

1.1. Η διάσταση των δικαιωμάτων του παιδιού

Ο παρών πρακτικός οδηγός δίνει έμφαση στο γεγονός ότι οι εθνικές αρχές δεσμεύονται να εφαρμόζουν μια προσέγγιση του BIC με βάση τα δικαιώματα του παιδιού και όλα τα ανθρώπινα δικαιώματα. Το Γενικό Σχόλιο αριθ. 14 (2013) της Επιτροπής ΣΔΠ, σχετικά με το δικαίωμα του παιδιού να λαμβάνεται πρωτίστως υπόψη το βέλτιστο συμφέρον του, παρέχει αυθεντική ερμηνεία και κατευθυντήριες γραμμές προς τα συμβαλλόμενα κράτη για την πραγμάτωση του εν λόγω δικαιώματος, καθώς και διαδικαστικές εγγυήσεις σχετικά με την εφαρμογή ⁽³⁴⁾. Η προσέγγιση με βάση τα δικαιώματα του παιδιού σε αντιδιαστολή προς την κρατοκεντρική προσέγγιση:

[...] προωθεί την πραγμάτωση των δικαιωμάτων όλων των παιδιών όπως ορίζονται στη Σύμβαση, αναπτύσσοντας την ικανότητα των αρμόδιων φορέων να εκπληρώνουν τις υποχρεώσεις τους για σεβασμό, προστασία και τήρηση των δικαιωμάτων (άρθρο 4) και την ικανότητα των δικαιούχων να διεκδικούν τα δικαιώματά τους, πάντοτε με γνώμονα το δικαίωμα στη μη διακριτική μεταχείριση (άρθρο 2), στη συνεκτίμηση του υπέρτερου συμφέροντος του παιδιού (άρθρο 3, παράγραφος 1), στη ζωή, την επιβίωση και την ανάπτυξη (άρθρο 6), καθώς και στον σεβασμό της γνώμης του (άρθρο 12). [...] Η προσέγγιση αυτή με γνώμονα τα δικαιώματα του παιδιού είναι ολιστική και δίνει έμφαση στην υποστήριξη των δυνατών σημείων και των πόρων που διαθέτει το ίδιο το παιδί και το σύνολο των κοινωνικών συστημάτων στα οποία αυτό εντάσσεται, δηλαδή η οικογένεια, το σχολείο, η κοινότητα, οι θεσμοί και τα θρησκευτικά και πολιτιστικά συστήματα ⁽³⁵⁾.

Για να λαμβάνεται πρωτίστως υπόψη το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού, πρέπει να εφαρμόζονται σε πάγια βάση ολιστικές και παιδοκεντρικές διαδικασίες. Πρέπει επίσης να λαμβάνονται υπόψη οι ατομικές και ιδιαίτερες συνθήκες και ανάγκες του παιδιού σε κάθε πράξη και απόφαση που το αφορά, είτε βραχυπρόθεσμα, είτε μεσοπρόθεσμα ή μακροπρόθεσμα.

5. Η πλήρης εφαρμογή της έννοιας του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού προϋποθέτει την ανάπτυξη μιας προσέγγισης με βάση τα ανθρώπινα δικαιώματα, με τη συμμετοχή του συνόλου των εμπλεκόμενων φορέων, ώστε να διασφαλίζεται η ολιστική σωματική, ψυχολογική, ηθική και πνευματική ακεραιότητα του παιδιού και να προάγεται η ανθρώπινη αξιοπρέπειά του ⁽³⁶⁾.

Το BIC ως πρωταρχικό μέλημα θα πρέπει να εντάσσεται στο πλαίσιο μιας εξατομικευμένης διαδικασίας για κάθε παιδί που έχει εκφράσει την πρόθεσή του να υποβάλει αίτηση διεθνούς

⁽³¹⁾ Η αξιολόγηση του BIC ξεκινά αφ' ης στιγμής εντοπίζεται/ταυτοποιείται το παιδί.

⁽³²⁾ Εάν δεν γνωστοποιηθεί δεόντως στον εισαγγελέα, η αξιολόγηση διενεργείται στη διάρκεια της συνέντευξης.

⁽³³⁾ Στη FR, η αξιολόγηση του BIC ξεκινά αμέσως μετά τον εντοπισμό ενός ασυνόδευτου παιδιού και δεν εξαρτάται από την ύπαρξη/τα στάδια της διαδικασίας ασύλου. Το BIC αξιολογείται ταυτόχρονα με την εκτίμηση της ηλικίας και αργότερα από την αποφαινόμενη αρχή.

⁽³⁴⁾ Επιτροπή ΣΔΠ, Γενικό Σχόλιο αριθ. 14 (2013) σχετικά με το δικαίωμα του παιδιού να λαμβάνεται πρωτίστως υπόψη το υπέρτερο συμφέρον του (άρθρο 3, παράγραφος 1), 29 Μαΐου 2013, CRC /C/GC/14, Τμήμα V.

⁽³⁵⁾ Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για τα οικονομικά, κοινωνικά και πολιτιστικά δικαιώματα, Γενικό Σχόλιο αριθ. 13, Το δικαίωμα στην εκπαίδευση (άρθρο 13 του Συμφώνου), 8 Δεκεμβρίου 1999, E/C.12/1999/10, παράγραφος 59.

⁽³⁶⁾ Επιτροπή ΣΔΠ, Γενικό Σχόλιο αριθ. 14 (2013) σχετικά με το δικαίωμα του παιδιού να λαμβάνεται πρωτίστως υπόψη το υπέρτερο συμφέρον του (άρθρο 3, παράγραφος 1), 29 Μαΐου 2013, CRC /C/GC/14, Τμήμα I.A, παράγραφοι 4 και 5.

προστασίας, έχει δε εφαρμογή σε κάθε απόφαση και διαδικασία η οποία σχετίζεται με τη διεθνή προστασία.

Ο εντοπισμός των ειδικών διαδικαστικών αναγκών των παιδιών επίσης αποτελεί υποχρέωση που απορρέει από την ΟΔΑ (αναδιατύπωση), όπως και η διενέργεια αξιολογήσεων ευπάθειας κατά τα οριζόμενα στην οδηγία για τις συνθήκες υποδοχής (ΟΣΥ) (αναδιατύπωση) ⁽³⁷⁾. Προς τούτο μπορεί να απαιτείται η συμμετοχή του συνόλου των εμπλεκόμενων, όπως αρχές CP ή πάροχοι υπηρεσιών.

Η συνεχής αξιολόγηση του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη το γεγονός ότι οι ικανότητες ⁽³⁸⁾ ή οι ειδικές ανάγκες του παιδιού μεταβάλλονται με την πάροδο του χρόνου και, επομένως, τα μέτρα τα οποία λαμβάνονται θα πρέπει να μπορούν να αναθεωρούνται ή να αναπροσαρμόζονται αναλόγως, αντί να λαμβάνονται οριστικές ή μη αναστρέψιμες αποφάσεις.

1.2. Ανάλυση της έννοιας του «πρωταρχικού μελήματος»

Κατά την Επιτροπή ΣΔΠ, η αρχή του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού «αποσκοπεί στο να διασφαλίσει την πλήρη και ουσιαστική απόλαυση του συνόλου των δικαιωμάτων τα οποία αναγνωρίζει η Σύμβαση και την ολιστική ανάπτυξη του παιδιού» ⁽³⁹⁾. Η ανάδειξη του BIC σε πρωταρχικό μέλημα σε κάθε συναφή απόφαση προϋποθέτει ως αφετηρία μια εκτίμηση των ιδιαίτερων συνθηκών κάθε παιδιού ξεχωριστά ⁽⁴⁰⁾, με εντοπισμό και αξιολόγηση των σημαντικότερων στοιχείων για το συγκεκριμένο παιδί, ανάλυσή τους και στάθμιση καθενός εξ αυτών έναντι των υπολοίπων ⁽⁴¹⁾.

Το BIC συνιστά **πρωταρχικό** μέλημα το οποίο ενδεχομένως χρειάζεται να σταθμίζεται σε συνάρτηση με τα συμφέροντα τρίτων, μη εξαιρουμένου του κράτους. Η βαρύτητα που πρέπει να αποδοθεί στο BIC αποτελεί τμήμα της ανάλυσης του αρμόδιου για τη λήψη της απόφασης οργάνου. Το BIC πρέπει να έχει υψηλή προτεραιότητα και να μη συνιστά απλώς έναν από τους πολλούς παράγοντες που συνεκτιμώνται ⁽⁴²⁾. Θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη ότι σε άλλα πλαίσια, συγκριτικά, το BIC πρέπει να συνιστά **πρώτιστο** μέλημα, να είναι δηλαδή ο καθοριστικός παράγοντας κατά τη λήψη της απόφασης.

Παραδείγματα αποφάσεων οι οποίες αφορούν το παιδί στις διαδικασίες εξέτασης αιτήσεων ασύλου είναι, μεταξύ άλλων, η απόφαση για λήψη ξεχωριστής προσωπικής συνέντευξης από το παιδί χωρίς την παρουσία των γονέων· η απόφαση για το κατά πόσον είναι προς το συμφέρον του παιδιού να ακουστεί η άποψή του, πού, τότε και ποια θα πρέπει να είναι η διάρκεια της συνέντευξης· η επιλογή του διερμηνέα/του υπαλλήλου που θα επιληφθεί της υπόθεσης/ του υπαλλήλου που θα αναλάβει την καταγραφή του παιδιού· η απόφαση για τη διαπίστωση της ανηλικότητας του παιδιού ή την έναρξη αναζήτησης της οικογένειάς του· η απόφαση για διαχωρισμό της αίτησης του παιδιού από την αίτηση του γονέα κ.λπ.

Το Κοινό γενικό σχόλιο της Επιτροπής ΣΔΠ και της Επιτροπής για την προστασία των δικαιωμάτων των διακινούμενων εργαζομένων (CMW) του 2017 σχετικά με την εφαρμογή των γενικών αρχών στο πλαίσιο της διεθνούς μετανάστευσης (σχόλιο αριθ. 22 της Επιτροπής ΣΔΠ και αριθ. 3 της

⁽³⁷⁾ Βλ. επίσης άρθρο 23 παράγραφος 4 ΟΣΥ (αναδιατύπωση) — Υπηρεσίες αποκατάστασης και υποστήριξη.

⁽³⁸⁾ Επιτροπή ΣΔΠ, *Γενικό Σχόλιο αριθ. 14 (2013) σχετικά με το δικαίωμα του παιδιού να λαμβάνεται πρωτίστως υπόψη το υπέρτερο συμφέρον του* (άρθρο 3, παράγραφος 1), 29 Μαΐου 2013, CRC /C/GC/14, παράγραφος 84.

⁽³⁹⁾ Επιτροπή ΣΔΠ, *Γενικό Σχόλιο αριθ. 14 (2013) σχετικά με το δικαίωμα του παιδιού να λαμβάνεται πρωτίστως υπόψη το υπέρτερο συμφέρον του* (άρθρο 3, παράγραφος 1), 29 Μαΐου 2013, CRC /C/GC/14, Τμήμα I.A, παράγραφοι 4 και 5.

⁽⁴⁰⁾ Επιτροπή ΣΔΠ, *Γενικό Σχόλιο αριθ. 14 (2013) σχετικά με το δικαίωμα του παιδιού να λαμβάνεται πρωτίστως υπόψη το υπέρτερο συμφέρον του* (άρθρο 3, παράγραφος 1), 29 Μαΐου 2013, CRC /C/GC/14, Τμήμα V, παράγραφοι 46 και 48 έως 51.

⁽⁴¹⁾ Επιτροπή ΣΔΠ, *Γενικό Σχόλιο αριθ. 14 (2013) σχετικά με το δικαίωμα του παιδιού να λαμβάνεται πρωτίστως υπόψη το υπέρτερο συμφέρον του* (άρθρο 3, παράγραφος 1), 29 Μαΐου 2013, CRC /C/GC/14, Τμήμα V.2, παράγραφος 80. Για περισσότερες πληροφορίες, ανατρέξτε στην έκθεση της ΕΑΣΟ, *Asylum Procedures for Children Report [Διαδικασίες ασύλου για παιδιά]*, 2017.

⁽⁴²⁾ Επιτροπή ΣΔΠ, *Γενικό Σχόλιο αριθ. 14 (2013) σχετικά με το δικαίωμα του παιδιού να λαμβάνεται πρωτίστως υπόψη το υπέρτερο συμφέρον του* (άρθρο 3, παράγραφος 1), 29 Μαΐου 2013, CRC /C/GC/14, Τμήμα IV.A.4, παράγραφοι 36 έως 40.

CMW) ⁽⁴³⁾ επίσης αναφέρει συγκεκριμένες καταστάσεις στις οποίες χρειάζεται επίσημη αξιολόγηση/προσδιορισμός ⁽⁴⁴⁾.

Καλύπτονται περαιτέρω όλες οι πτυχές της αξιολόγησης της αίτησης του παιδιού και ουσιαστικές πτυχές του βέλτιστου συμφέροντος που άπτονται της προστασίας. Οι εν λόγω πτυχές είναι, ενδεικτικά, οι ιδιαίτερες μορφές δίωξης που υφίστανται τα παιδιά, η παρουσία συγγενών στη χώρα καταγωγής ή σε άλλες χώρες, η εναλλακτική λύση εσωτερικού ασύλου (εφόσον υπάρχει), η ασφαλής τρίτη χώρα (εφόσον υπάρχει), οι εγγυήσεις και τα εκ του νόμου διαφοροποιημένα μέτρα απόδειξης για την κατάσταση των παιδιών, δηλαδή το βάρος της απόδειξης, το ευεργέτημα της αμφιβολίας κ.λπ.

Ευρήματα της χαρτογράφησης των διαδικασιών ασύλου για παιδιά από την EASO

11 κράτη που απάντησαν [BE, BG, CH, CY, DK, EE, IE, ES ⁽⁴⁵⁾, FR, LV και SE] έχουν θεσπίσει επίσημη διαδικασία για την αξιολόγηση του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού σε σχέση με τη διαδικασία ασύλου.

Το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού αποτελεί πρωταρχικό μέλημα στο πλαίσιο της διαδικασίας ασύλου σε AT, DE, EL, PL, FI, IT, NO και SK, παρόλο που οι εν λόγω χώρες επιβεβαίωσαν ότι δεν υπάρχει επίσημη διαδικασία για την αξιολόγηση του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού.

Ομοίως, σε FI, HU ⁽⁴⁶⁾, LT, NL, PL, RO και SI δεν έχει θεσπιστεί επίσημη διαδικασία αξιολόγησης του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού, αλλά υπάρχουν ορισμένες διασφαλίσεις. Στις NL, εάν προκύψει ανάγκη αξιολόγησης του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού, θα συμμετέχουν το Ίδρυμα NIDOS και το Συμβούλιο Προστασίας του Παιδιού. Στην PL το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού αξιολογείται στο πλαίσιο της εκτίμησης των αναγκών για διεθνή προστασία. Στη SI το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού οφείλει να θεωρείται πρωταρχικό μέλημα σε κάθε στάδιο της διαδικασίας ασύλου για όλες τις εμπλεκόμενες αρχές και τους υπαλλήλους τους.

1.3. Διεπιστημονικός και αντικειμενικός χαρακτήρας

Η αξιολόγηση του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού πρέπει να είναι διεπιστημονικό εγχείρημα ⁽⁴⁷⁾, με τη συμμετοχή των αρμόδιων φορέων, και να διενεργείται από εγκεκριμένους ειδικούς και εμπειρογνώμονες που διαθέτουν την αναγκαία κατάρτιση για να εργάζονται με παιδιά ⁽⁴⁸⁾.

Το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού είναι εκ φύσεως αντικειμενικό, δεν μπορεί δηλαδή να στηρίζεται σε υποκειμενικές στάσεις, απόψεις και γνώμες. Η κρίση του ενήλικα σχετικά με το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού δεν μπορεί να υπερισχύει της υποχρέωσης για σεβασμό όλων των δικαιωμάτων του παιδιού δυνάμει της Σύμβασης ⁽⁴⁹⁾. Αυτό σημαίνει ότι το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού ουδέποτε δικαιολογεί τη στέρηση δικαιώματος που απορρέει από τη ΣΔΠ.

⁽⁴³⁾ Το εν λόγω γενικό σχόλιο βασίζεται στο έγγραφο και την έκθεση που εκπονήθηκε κατά τη γενική συζήτηση της Επιτροπής ΣΔΠ στη Γενεύη τον Σεπτέμβριο του 2012, καθώς και στα λοιπά έγγραφα που αναφέρονται στο Τμήμα Α, παράγραφος 5 του *Κοινού γενικού σχολίου* της Επιτροπής ΣΔΠ και της CMW, σχόλιο αριθ. 3 (2017) της [CMW] και αριθ. 22 (2017) της [Επιτροπής ΣΔΠ] σχετικά με τις γενικές αρχές που διέπουν τα ανθρώπινα δικαιώματα των παιδιών στο πλαίσιο της διεθνούς μετανάστευσης, 16 Νοεμβρίου 2017.

⁽⁴⁴⁾ Το *Κοινό γενικό σχόλιο αριθ. 3 της [CMW] και αριθ. 22 της [Επιτροπής ΣΔΠ]* αναφέρει ότι «το μείζον συμφέρον του παιδιού λαμβάνεται πλήρως υπόψη από τη νομοθεσία περί αλλοδαπών, κατά τον σχεδιασμό, την εφαρμογή και την αξιολόγηση πολιτικών για τη μετανάστευση και κατά τη λήψη αποφάσεων επί μεμονωμένων περιπτώσεων, μεταξύ άλλων για την έγκριση ή την απόρριψη αιτήσεων εισόδου ή διαμονής στη χώρα, σε αποφάσεις για την επιβολή της νομοθεσίας περί αλλοδαπών, τον περιορισμό της πρόσβασης των παιδιών ή/και των γονέων ή των κηδεμόνων τους σε κοινωνικά δικαιώματα, σε αποφάσεις σχετικά με την ενότητα της οικογένειας και την επιμέλεια των παιδιών, υποθέσεις στις οποίες το μείζον συμφέρον του παιδιού αποτελεί πρωταρχικό μέλημα και συνεπώς του αποδίδεται υψηλή προτεραιότητα. Ειδικότερα, το μείζον συμφέρον του παιδιού θα πρέπει να διασφαλίζεται ρητά μέσα από εξατομικευμένες διαδικασίες ως αναπόσπαστο τμήμα κάθε διοικητικής ή δικαστικής απόφασης σχετικά με την είσοδο, τη διαμονή ή την επιστροφή παιδιού, την τοποθέτηση ή τη μέριμνα παιδιού, την κράτηση ή την απέλαση γονέα ο οποίος σχετίζεται με το μεταναστευτικό καθεστώς του παιδιού.»

⁽⁴⁵⁾ Διασφαλίζεται από τον κηδεμόνα.

⁽⁴⁶⁾ Θα επεκταθούν οι ρυθμίσεις για τη διασφάλιση της εφαρμογής του ΒΙC με την επόμενη τροποποίηση του ουγγρικού νόμου περί ασύλου.

⁽⁴⁷⁾ Συστάσεις για τη χρήση διεπιστημονικής ομάδας περιέχονται επίσης στο γενικό σχόλιο της Επιτροπής ΣΔΠ, *Γενικό Σχόλιο αριθ. 14 (2013) σχετικά με το δικαίωμα του παιδιού να λαμβάνεται πρωτίστως υπόψη το υπέρτερο συμφέρον του (άρθρο 3, παράγραφος 1)*, 29 Μαΐου 2013, CRC /C/GC/14.

⁽⁴⁸⁾ Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα για τα Ασυνόδευτα Παιδιά, *Διακήρυξη Καλών Πρακτικών*, 2010, σ. 6.

⁽⁴⁹⁾ Επιτροπή ΣΔΠ, *Γενικό Σχόλιο αριθ. 14 (2013) σχετικά με το δικαίωμα του παιδιού να λαμβάνεται πρωτίστως υπόψη το υπέρτερο συμφέρον του (άρθρο 3, παράγραφος 1)*, 29 Μαΐου 2013, CRC /C/GC/14.

Θεωρείται ορθή πρακτική να διασφαλίζεται ότι κάθε σύσταση ή αξιολόγηση που διατυπώνεται σχετικά με το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού επανεξετάζεται περαιτέρω και εγκρίνεται, κατ' εφαρμογήν της **αρχής του ελέγχου από δεύτερο πρόσωπο**, σύμφωνα με την οποία η υπόθεση εξετάζεται από τουλάχιστον δύο υπαλλήλους.

1.4. Διαδικασίες προσδιορισμού του βέλτιστου συμφέροντος

Αν οι αρμόδιες για το άσυλο αρχές είναι οι πρώτες που έρχονται σε επαφή με το συγκεκριμένο παιδί ή έχουν αρμοδιότητα για πολλές και διάφορες διαδικαστικές/νομικές οδούς, θα μπορούσαν να κληθούν να κινήσουν τις διαδικασίες προσδιορισμού του ΒΙC. Στις περιπτώσεις αυτές, και ιδιαίτερα όταν ενσωματώνουν ερωτήσεις σχετικά με το βέλτιστο συμφέρον και τις διαδικαστικές εγγυήσεις στην προσωπική συνέντευξη, θα πρέπει να εμπλέκουν όλους τους αρμόδιους φορείς και να μη στερούν από το παιδί την ευκαιρία να ακουστεί ξεχωριστά η γνώμη του για το βέλτιστο συμφέρον του.

Παραδείγματα από την πρακτική εφαρμογή

Σε **FI** και **SE**, οι αποφαινόμενες αρχές συνδυάζουν αρμοδιότητες στον τομέα του ασύλου, της μετανάστευσης, της ΤΗΒ και της υποδοχής και, ως εκ τούτου, διενεργούν ΒΙΑ και ενίοτε ΒΙD και πέραν του πεδίου εφαρμογής των διαδικασιών διεθνούς προστασίας.

1.5. Το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού και το δικαίωμα ακρόασης⁽⁵⁰⁾

Η γνώμη του παιδιού θα πρέπει να ακούγεται και να λαμβάνεται υπόψη σε συνάρτηση με την ηλικία και την ωριμότητά του. Κάθε διαδικασία λήψης αποφάσεων η οποία αποδίδει πρωταρχική σημασία στο ΒΙC πρέπει να χαρακτηρίζεται από σεβασμό στο δικαίωμα του παιδιού να εκφράζει ελεύθερα τη γνώμη του. Τα κράτη μέλη υποχρεούνται να θεσπίσουν μηχανισμούς οι οποίοι θα ζητούν τη γνώμη κάθε παιδιού που έχει την ικανότητα να διαμορφώσει τη δική του άποψη, να παρέχουν δηλαδή στο παιδί τη δυνατότητα να εκφράσει την επιθυμία του να ακουστούν οι απόψεις του. Εφόσον το παιδί αποφασίσει ότι επιθυμεί να ακουστούν οι απόψεις του, μπορεί να αποφασίσει με ποιον τρόπο θα γίνει αυτό, είτε άμεσα είτε δι' αντιπροσώπου (επιτρόπου/γονέα). Εφόσον το παιδί εκφράσει τις απόψεις του, άμεσα ή έμμεσα, αυτές πρέπει να σταθμίζονται δεόντως σε συνάρτηση με την ηλικία και την ωριμότητά του.

Το παιδί θα πρέπει επίσης να ενημερώνεται για τον τρόπο με τον οποίο αξιοποιούνται οι πληροφορίες που παρέχει. Η ακρόαση του παιδιού συνεπάγεται και συμμετοχή του παιδιού. Αυτό με τη σειρά του προϋποθέτει ενημέρωση του παιδιού με την αρμόζουσα ευαισθησία, ούτως ώστε να βοηθηθεί το παιδί να κατανοήσει την κατάσταση στην οποία βρίσκεται (δηλαδή τη διαδικασία ασύλου). Οι αρμόδιοι υπάλληλοι οφείλουν να διασφαλίζουν ότι η ακρόαση του παιδιού γίνεται με τρόπο μη επιζήμιο γι' αυτό.

⁽⁵⁰⁾ Βλ. επίσης Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για τα οικονομικά, κοινωνικά και πολιτιστικά δικαιώματα, *Γενικό Σχόλιο αριθ. 12, Το δικαίωμα σε επαρκή τροφή (άρθρο 11 του Συμφώνου)*, 12 Μαΐου 1999.

1.6. Στάθμιση των στοιχείων του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού

Κάθε διαδικασία βέλτιστου συμφέροντος πρέπει να λαμβάνει δεόντως υπόψη την οικογενειακή κατάσταση του παιδιού, την κατάσταση στη χώρα καταγωγής του, τις ιδιαίτερες ευπάθειές του, την ασφάλειά του και τους κινδύνους στους οποίους εκτίθεται, τις ανάγκες του για προστασία, τον βαθμό ένταξής του στη χώρα υποδοχής, την ψυχική και σωματική του υγεία, την εκπαίδευσή του και τις κοινωνικοοικονομικές συνθήκες. Η ανάλυση αυτή μπορεί να γίνεται από κοινωνικούς λειτουργούς οι οποίοι εργάζονται είτε στην αρμόδια για το άσυλο αρχή είτε σε άλλους φορείς οι οποίοι τους θέτουν στη διάθεση της αρμόδιας για το άσυλο αρχής. Πρέπει να συνεκτιμά το φύλο του παιδιού, τον σεξουαλικό προσανατολισμό του ή την ταυτότητα φύλου του, την εθνική, εθνοτική ή κοινωνική του καταγωγή, τη θρησκεία του, την αναπηρία του, το καθεστώς μετανάστευσης ή διαμονής, το καθεστώς ιθαγένειάς του, την ηλικία του, την οικονομική του κατάσταση, τις πολιτικές και λοιπές πεποιθήσεις του ⁽⁵¹⁾, το πολιτιστικό και γλωσσικό του υπόβαθρο και άλλες καταστάσεις.

Οι αξιολογητές υποχρεούνται να σταθμίζουν διάφορα δικαιώματα του παιδιού και να αποσκοπούν στη βέλτιστη δυνατή πραγμάτωση του συνόλου των δικαιωμάτων του ⁽⁵²⁾. Η τεκμηρίωση του βέλτιστου συμφέροντος θα πρέπει να περιλαμβάνει αναλυτική περιγραφή των συνθηκών του παιδιού, περιλαμβανομένου του συνόλου των εγγυήσεων και των πορισμάτων, καθώς και ανάλυση στην οποία περιγράφεται η στάθμιση των στοιχείων, οι επιλογές που μελετήθηκαν για το παιδί, ποια επιλογή υπηρετεί το βέλτιστο συμφέρον του και για ποιους λόγους.

Στον κατάλογο που ακολουθεί έχουν περιληφθεί και οι αναφορές από το Γενικό Σχόλιο αριθ. 14 ⁽⁵³⁾, από τη ΣΔΠ και από το ενωσιακό κεκτημένο στον τομέα του ασύλου ⁽⁵⁴⁾:

- Δυνατότητες επανένωσης της οικογένειας — άρθρο 10 ΣΔΠ, άρθρο 23 παράγραφος 2 ΟΣΥ (αναδιατύπωση)
- Η ζωή, η επιβίωση και η ανάπτυξη του παιδιού (άρθρο 6 ΣΔΠ): ευημερία
- Η ταυτότητα (άρθρο 8 ΣΔΠ) και οι καταβολές του παιδιού
- Ευάλωτη κατάσταση: πιθανό θύμα εμπορίας [άρθρα 32 και 39 ΣΔΠ, άρθρο 23 παράγραφος 2 ΟΣΥ (αναδιατύπωση), άρθρο 6 παράγραφος 3 στοιχείο γ) του κανονισμού Δουβλίνο III]: άλλες ειδικές ανάγκες [άρθρα 20 και 22 ΣΔΠ, άρθρο 22 ΟΣΥ (αναδιατύπωση)]
- Το δικαίωμα του παιδιού στην εκπαίδευση (άρθρο 28 ΣΔΠ)
- Το δικαίωμα του παιδιού στην υγεία (άρθρο 24 ΣΔΠ)
- Η ενότητα της οικογένειας (άρθρο 9 ΣΔΠ, άρθρο 8 παράγραφος 2 του κανονισμού Δουβλίνο III και άρθρο 25 ΟΕΑΑ), διαφύλαξη του οικογενειακού περιβάλλοντος και διατήρηση των σχέσεων
- Το δικαίωμα του παιδιού να ακούγεται η γνώμη του (άρθρο 12 ΣΔΠ)
- Προστασία και ασφάλεια του παιδιού (άρθρο 19 ΣΔΠ)
- Αρχή της απαγόρευσης των διακρίσεων (άρθρο 2 ΣΔΠ)
- Φροντίδα και καθοδήγηση που ανταποκρίνεται στις εξελισσόμενες ικανότητες του παιδιού (άρθρο 5 ΣΔΠ).

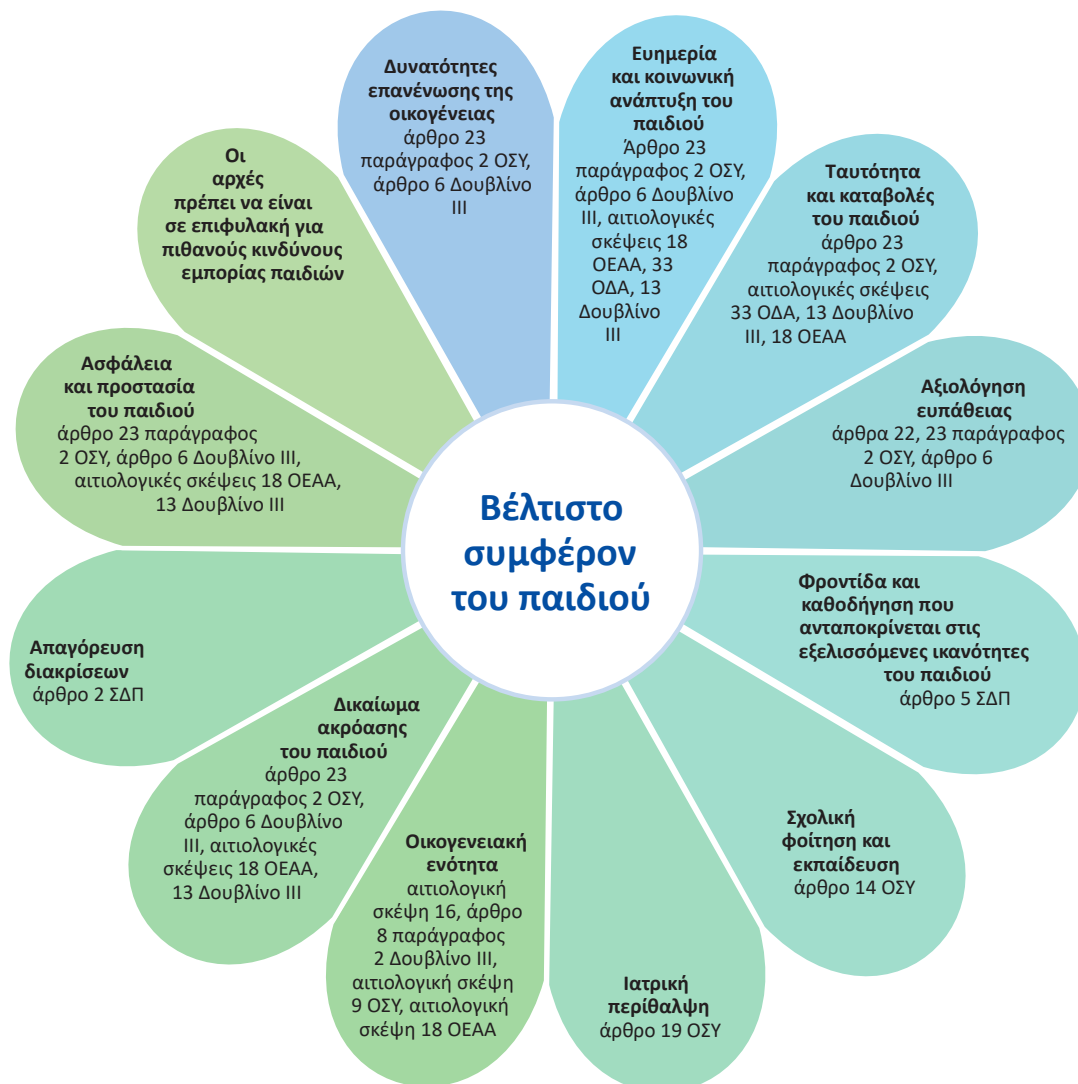
⁽⁵¹⁾ Επιτροπή ΣΔΠ και CMW, *Κοινό γενικό σχόλιο* αριθ. 3 (2017) της [CMW] και αριθ. 22 (2017) της [Επιτροπής ΣΔΠ] σχετικά με τις γενικές αρχές που διέπουν τα ανθρωπώπινα δικαιώματα των παιδιών στο πλαίσιο της διεθνούς μετανάστευσης, 16 Νοεμβρίου 2017, Τμήμα Ι, παράγραφος 3.

⁽⁵²⁾ «Δεν υφίσταται ιεράρχηση δικαιωμάτων στη Σύμβαση: όλα τα δικαιώματα που προβλέπονται σε αυτήν υπηρετούν το «μείζον συμφέρον του παιδιού».» Επιτροπή ΣΔΠ, *Γενικό Σχόλιο αριθ. 14 (2013) σχετικά με το δικαίωμα του παιδιού να λαμβάνεται πρωτίστως υπόψη το υπέρτερο συμφέρον του (άρθρο 3, παράγραφος 1)*, 29 Μαΐου 2013, CRC /C/GC/14.

⁽⁵³⁾ Τα βασικά στοιχεία που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά την αξιολόγηση του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού απαριθμούνται στο τμήμα V του γενικού σχολίου της Επιτροπής ΣΔΠ, *Γενικό Σχόλιο αριθ. 14 (2013) σχετικά με το δικαίωμα του παιδιού να λαμβάνεται πρωτίστως υπόψη το υπέρτερο συμφέρον του (άρθρο 3, παράγραφος 1)*, 29 Μαΐου 2013, CRC /C/GC/14, Τμήμα V.A, παράγραφος 48.

⁽⁵⁴⁾ Για περαιτέρω σχετική ανάλυση βλ. FRA, *Εκθεση για τα θεμελιώδη δικαιώματα*, 2018, σ. 184-186.

Τα στοιχεία αυτά αντικατοπτρίζονται στο ενωσιακό κεκτημένο και στο διάγραμμα που ακολουθεί, στο οποίο παρουσιάζονται κάποια από τα βασικά στοιχεία (ενδεικτικά) του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού, με παραπομπές στις νομικές πράξεις. Πρόσθετες κατευθυντήριες γραμμές και συναφή έγγραφα πολιτικής και καθοδήγησης παρατίθενται στο παράρτημα II, ενώ το διεθνές και ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο παρουσιάζεται στο παράρτημα III ⁽⁵⁵⁾.

⁽⁵⁵⁾ Όλες οι νομικές παραπομπές στο διάγραμμα που ακολουθεί αναφέρονται στις αναδιατυπωμένες νομικές πράξεις της ΕΕ.

2. Διαδικαστικές εγγυήσεις

Το νομικό πλαίσιο απαιτεί τη θέσπιση σειράς εγγυήσεων με τις οποίες θα διασφαλίζεται ότι το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού σταθμίζεται δεόντως ως πρωταρχικό μέλημα. Πολλές από τις εγγυήσεις αυτές εφαρμόζονται γενικά στο σύνολο των αιτούντων άσυλο παιδιών. Αυτό που αναδεικνύεται εδώ είναι ο επακριβής τρόπος με τον οποίο υπηρετούν την εφαρμογή του BIC. Για παράδειγμα, η πρόσβαση σε επίτροπο αποτελεί καθολική εγγύηση για το σύνολο των ασυνόδευτων αιτούντων άσυλο παιδιών. Ταυτόχρονα, η συμμετοχή του επιτρόπου στη διαδικασία του BIC ή η συμπερίληψη αξιολόγησης που έχει διενεργηθεί από τον επίτροπο αποτελεί μέρος των εγγυήσεων με τις οποίες διασφαλίζεται ότι λαμβάνεται πρωτίστως υπόψη το BIC.

Οι εν λόγω ειδικές διαδικαστικές εγγυήσεις και διασφαλίσεις πρέπει πάντοτε να παρέχονται και να εφαρμόζονται στο πλαίσιο της διαδικασίας ασύλου για παιδιά. Οι διαδικαστικές εγγυήσεις συνιστούν υποχρέωση των αρχών και δικαίωμα των παιδιών. Σε κάθε περίπτωση, λαμβάνοντας πρωτίστως υπόψη το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού, οι αρμόδιοι υπάλληλοι θα πρέπει επίσης να επαληθεύουν συνεχώς την ύπαρξη των αναγκαίων διαδικαστικών εγγυήσεων. Οι αρμόδιοι υπάλληλοι θα πρέπει να διασφαλίζουν την προστασία των δικαιωμάτων του συγκεκριμένου παιδιού.

Είναι σαφές ότι σε μια αίτηση χορήγησης διεθνούς προστασίας από παιδί παρεμβαίνουν πολλοί εμπλεκόμενοι από διάφορες αρχές. Όλοι τους έχουν την ευθύνη —στον τομέα της αρμοδιότητάς τους— να λαμβάνουν πρωτίστως υπόψη το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού. Ο αρμόδιος υπάλληλος μπορεί να προέρχεται από οποιαδήποτε από αυτές τις αρχές. Πάντως, οι κοινωνικοί λειτουργοί/επιληφθέντες υπάλληλοι προστασίας του παιδιού είναι αυτοί που φέρουν την ευθύνη της διαχείρισης υποθέσεων CP.

Οι εγγυήσεις που παρουσιάζονται στον παρόντα οδηγό αφορούν οποιαδήποτε συνέντευξη λαμβάνεται από το παιδί, περιλαμβανομένης της προσωπικής συνέντευξης στο πλαίσιο της διαδικασίας ασύλου.

Παραδείγματα από την πρακτική εφαρμογή

Στην **CY**, κατά την υποβολή αίτησης χορήγησης διεθνούς προστασίας, παρέχεται στο παιδί χωριστό έντυπο εντοπισμού ευάλωτων προσώπων. Η αξιολόγηση του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού διενεργείται από τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας σε συνεχή βάση μέχρι τη συμπλήρωση των 18 ετών.

Στη **LV** το βέλτιστο συμφέρον αξιολογείται καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας ασύλου μέσα από παρατήρηση και επικοινωνία με το παιδί σε διάφορες περιστάσεις.

Στη **NO** η Νορβηγική Διεύθυνση Μετανάστευσης (UDI) κατά την αξιολόγηση του βέλτιστου συμφέροντος απαιτεί να δίνεται στο παιδί η ευκαιρία να εκφράσει τη γνώμη του για θέματα που το αφορούν.

Ασφάλεια

Καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας ασύλου, το παιδί πρέπει να χαίρει προστασίας από κάθε μορφή βίας, κακοποίησης, παραμέλησης και εκμετάλλευσης. Οι υπάλληλοι της υπηρεσίας ασύλου πρέπει να επαγρυπνούν και να λαμβάνουν υπόψη πιθανές ενδείξεις ευπάθειας και κινδύνου, προκειμένου να διασφαλίζουν την ακεραιότητα του παιδιού καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας ασύλου (βλ. ενότητα «Ενδείξεις ευπάθειας και κινδύνου»).

Θα πρέπει να συλλέγονται πληροφορίες σχετικά με την ευημερία του παιδιού και τυχόν ανησυχίες για θέματα προστασίας ή ασφάλειας. Η συλλογή πληροφοριών του είδους αυτού και η δέουσα στάθμισή τους μπορεί να συμβάλει στη διασφάλιση της προστασίας του παιδιού π.χ. από το ενδεχόμενο να πέσει στα χέρια ή να έλθει σε επαφή με άτομα που το κακοποίησαν, το έβλαψαν ή το κατέστησαν θύμα εμπορίας. Ο αρμόδιος υπάλληλος θα πρέπει να επιδεικνύει προσοχή όσον αφορά την πηγή των εν λόγω πληροφοριών και τη βαρύτητα που πρέπει να τους αποδώσει, δεδομένου ότι αυτό εξαρτάται εν πολλοίς από τις ιδιαίτερες περιστάσεις της υπόθεσης.

Εκπαιδευμένο προσωπικό

Οι υπάλληλοι της υπηρεσίας ασύλου που έρχονται σε επαφή με παιδιά θα πρέπει να είναι **εκπαιδευμένοι, να διαθέτουν εμπειρία από εργασία με παιδιά και να έχουν λάβει κατάλληλη κατάρτιση**. Οι αποφάσεις επί της αίτησης χορήγησης διεθνούς προστασίας από παιδί πρέπει να λαμβάνονται από αρμόδια αρχή, η οποία επίσης διαθέτει πλήρη γνώση του συνόλου των νομικών πράξεων που αφορούν τα δικαιώματα του παιδιού, την εμπορία ανθρώπων και άλλα συναφή ζητήματα προστασίας.

Οι υπάλληλοι που έρχονται σε άμεση επαφή με το παιδί θα πρέπει να είναι εκπαιδευμένοι στη χρήση **τεχνικών συνέντευξης φιλικών προς τα παιδιά** ⁽⁵⁶⁾. Τα κράτη της ΕΕ+ θα πρέπει να διορίζουν καταρτισμένο και εκπαιδευμένο εξειδικευμένο προσωπικό το οποίο θα επιλαμβάνεται υποθέσεων παιδιών και να του παρέχουν συνεχή επιμόρφωση. Οι διερμηνείς επίσης θα πρέπει να διαθέτουν εκπαίδευση και εξοικείωση με τη διερμηνεία για παιδιά.

Υποβολή αίτησης χορήγησης διεθνούς προστασίας

Θα πρέπει να παρέχεται συνδρομή στο παιδί προκειμένου να λάβει τεκμηριωμένη απόφαση για την υποβολή αίτησης χορήγησης διεθνούς προστασίας. Η υποβολή αίτησης ασύλου συνιστά θεμελιώδες δικαίωμα κάθε παιδιού, η δε άσκησή του δεν συναρτάται με προηγούμενη αξιολόγηση εκ μέρους των αρχών. Κατά την υποβολή της αίτησης διεθνούς προστασίας θα πρέπει να ζητείται η γνώμη του παιδιού και να λαμβάνεται υπόψη σε συνάρτηση με την ηλικία και την ωριμότητά του.

Μετά την υποβολή της αίτησης, το παιδί/ο εκπρόσωπος μπορεί να αποφασίσει να την αποσύρει εφόσον υπάρχουν άλλες νομικές οδοί οι οποίες υπηρετούν καλύτερα το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού και η αίτηση ή οι πιθανές συνέπειες της αναγνώρισης του παιδιού ως πρόσφυγα ενδέχεται να μην είναι προς το συμφέρον του τη συγκεκριμένη χρονική στιγμή.

Όταν το παιδί κατανοεί ότι η γνώμη του λαμβάνεται υπόψη, μπορεί να είναι πιο πρόθυμο να συνεργαστεί, γεγονός το οποίο είναι ακόμη πιο επωφελές για τη διαδικασία.

Καταχώριση

Οι εγγυήσεις για τα παιδιά θα πρέπει να εφαρμόζονται αφ' ης στιγμής εντοπίζεται το παιδί. Πολλές από τις ειδικές εγγυήσεις της διαδικασίας ασύλου μπορούν να εφαρμοστούν ήδη από τη συμπλήρωση της αίτησης, χρόνος από τον οποίο το παιδί θεωρείται αιτών. Κατά την καταχώριση της αίτησης θα πρέπει να συλλέγονται στοιχεία όπως τα βιομετρικά δεδομένα του παιδιού, οι οικογενειακοί δεσμοί και τα στοιχεία επικοινωνίας με συγγενείς, καθώς και τα τρέχοντα στοιχεία επικοινωνίας του παιδιού και της οικογένειας.

Ο κανονισμός Eurodac υποχρεώνει τα κράτη μέλη να λαμβάνουν τα δακτυλικά αποτυπώματα των αιτούντων διεθνή προστασία ηλικίας άνω των 14 ετών ⁽⁵⁷⁾. Για τον σκοπό αυτό δεν θα πρέπει να διενεργείται συστηματικά εκτίμηση της ηλικίας ⁽⁵⁸⁾. Αντίθετα, θα πρέπει να γίνεται ευρεία εφαρμογή του ευεργετήματος της αμφιβολίας ως προς την αποδοχή της ηλικίας του παιδιού. Εκτίμηση της ανηλικότητας θα πρέπει να γίνεται μόνον εφόσον υπάρχουν σοβαρές αμφιβολίες για το κατά πόσον το πρόσωπο είναι ανήλικος.

Εξέταση κατά προτεραιότητα/προσαρμογή της διάρκειας της διαδικασίας

Θα πρέπει να αποδίδεται υψηλή προτεραιότητα στις διαδικασίες ασύλου για παιδιά. Πρέπει να εντοπίζονται οι αιτήσεις παιδιών και να διασφαλίζεται ότι η εξέταση αιτήσεων παιδιών για την

⁽⁵⁶⁾ Η θεματική ενότητα του εκπαιδευτικού προγράμματος της ΕΑΣΟ «Συνεντεύξεις παιδιών» αποτελεί μια διαδραστική ενότητα για επιληφθέντες υποθέσεων ασύλου, η οποία αποσκοπεί στην αναβάθμιση των γνώσεων και των δεξιοτήτων τους όσον αφορά τη λήψη συνέντευξης από παιδιά, λαμβάνοντας υπόψη την ηλικία και την ωριμότητα του παιδιού, τις πολιτισμικές διαφορές και τις επιπτώσεις των τραυματικών εμπειριών ή/και της δυσχερούς του κατάστασης. Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το εκπαιδευτικό πρόγραμμα της ΕΑΣΟ και τη συγκεκριμένη θεματική ενότητα διατίθενται στη διεύθυνση [url](#).

⁽⁵⁷⁾ **Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 603/2013** του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2013, σχετικά με τη θέσπιση του Eurodac για την αντιπαραβολή δακτυλικών αποτυπωμάτων για την αποτελεσματική εφαρμογή του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 604/2013 [...] (ΕΕ L 180 της 29.6.2013, σ. 1). **Επισημαίνεται ότι η τρέχουσα πρόταση αναθεώρησης του κανονισμού Eurodac προβλέπει μείωση του ορίου ηλικίας στα 6 έτη.**

⁽⁵⁸⁾ Για περισσότερες πληροφορίες, βλ. ΕΑΣΟ, *Practical Guide on age assessment [Πρακτικός οδηγός σχετικά με την εκτίμηση της ηλικίας]*, 2018.

ασφάλεια των οποίων εκφράζονται ανησυχίες δεν παραμένει σε εκκρεμότητα ούτε αναστέλλεται για μακρά χρονικά διαστήματα ⁽⁵⁹⁾. Το σημαντικό όσον αφορά την εξέταση της αίτησης παιδιού είναι η προσαρμογή της διάρκειας της διαδικασίας. Σε κάποιες περιπτώσεις μπορεί να είναι προς το συμφέρον του παιδιού να εξεταστεί η αίτησή του κατά προτεραιότητα, ενώ σε άλλες περιπτώσεις μπορεί να είναι προς το συμφέρον του να του δοθεί χρόνος ανάπαυσης και ανάκτησης δυνάμεων πριν συνεχιστεί η εξέταση της αίτησης. Θα πρέπει να ελαχιστοποιείται ο χρόνος κατά τον οποίο παραμένει σε εκκρεμότητα αίτηση παιδιού στη διαδικασία ασύλου.

Εξαίρεση από διαδικασίες στα σύνορα/ταχείες διαδικασίες

Το παιδί θα πρέπει να εξαιρείται από διαδικασίες στα σύνορα/ταχείες διαδικασίες εφόσον στο πλαίσιο των εν λόγω διαδικασιών δεν είναι δυνατόν να εξασφαλισθεί η απαιτούμενη κατάλληλη υποστήριξη προς τα παιδιά ⁽⁶⁰⁾. Θα πρέπει να δίνεται χρόνος ανάπαυσης και ανάκτησης δυνάμεων όταν το απαιτούν οι ανάγκες του παιδιού. Εξάλλου, τα κράτη της ΕΕ+ θα πρέπει να διαθέτουν μηχανισμούς ώστε να ανταποκρίνονται σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης που μπορεί να απαιτούν τη μεταφορά του παιδιού/παιδιών σε ασφαλέστερο περιβάλλον.

Παροχή νομικής εκπροσώπησης

Εφόσον χρειάζεται να οριστεί επίτροπος/εκπρόσωπος για το παιδί, η υποβολή της αίτησης χορήγησης διεθνούς προστασίας δεν πρέπει να γίνεται πριν από τον ορισμό του επιτρόπου/εκπροσώπου, ο οποίος θα πρέπει να συνδράμει και στην υποβολή της αίτησης.

Ανεξάρτητος και ειδικευμένος επίτροπος/εκπρόσωπος θα πρέπει να ορίζεται το συντομότερο δυνατόν στο πλαίσιο της παροχής εγγυήσεων στα ασυνόδευτα και τα χωρισμένα από την οικογένειά τους παιδιά. Ο επίτροπος θα πρέπει να διαθέτει συγκεκριμένα προσόντα —μεταξύ πολλών άλλων, εμπειρία στην εργασία με νέους, καθώς και επαρκή ικανότητα και εξειδίκευση στις ιδιαίτερες ανάγκες προστασίας των παιδιών. Είναι σημαντικό το παιδί να λαμβάνει υποστήριξη ⁽⁶¹⁾ καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας ασύλου από τον διορισμένο επίτροπο/εκπρόσωπο και να έχει πρόσβαση σε νομική συνδρομή και νομικές συμβουλές.

Είναι σημαντικό να διασφαλίζεται η συνέχεια του διορισμού επιτρόπων/εκπροσώπων και να ορίζεται μέγιστος αριθμός παιδιών τα οποία εκπροσωπούν την ίδια στιγμή.

Παράδειγμα από την πρακτική εφαρμογή

Στο **ΒΕ** το δικαστήριο αποφασίζει κατά πόσον μπορεί να ανατεθεί η επιτροπεία σε ενήλικο συνοδό του παιδιού μετά το πέρας της διαδικασίας απόκτησης άδειας παραμονής στο Βέλγιο. Ενόσω διαρκεί η διαδικασία ασύλου, η επιτροπεία δεν μπορεί να ανατεθεί σε ενήλικο συνοδό του παιδιού.

Στην **ΙΕ** θεωρείται ότι είναι προς το συμφέρον του ασυνόδευτου παιδιού εντός της επικράτειας να ανατίθεται αμέσως σε κοινωνικό λειτουργό, ο οποίος ενεργεί ως κηδεμόνας του παιδιού (in loco parentis).

Ο επίτροπος/εκπρόσωπος θα πρέπει να είναι πλήρως ενήμερος για τις διαδικασίες και να παρέχει τη συγκατάθεσή του εφόσον είναι προς το συμφέρον του παιδιού. Θα πρέπει να παρίσταται σε κάθε συνέντευξη που λαμβάνεται από το παιδί, δεδομένου ότι η παρουσία του επιτρόπου αποτελεί μία από τις εγγυήσεις σεβασμού των δικαιωμάτων του παιδιού στη διάρκεια της συνέντευξης. Ωστόσο, σε περίπτωση παιδιών με γονείς ή παιδιών χωρισμένων από την οικογένειά τους, η επιμέλεια των οποίων έχει ανατεθεί σε συγγενή, το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού μπορεί να υπαγορεύει να μην είναι παρών στη διάρκεια της συνέντευξης (βλ. 3.6. Ανάθεση της επιμέλειας/κηδεμονίας σε συγγενή/ενήλικο συνοδό).

⁽⁵⁹⁾ Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα για τα Ασυνόδευτα Παιδιά, *Διακήρυξη Καλών Πρακτικών*, Μάρτιος 2010, 4η αναθεωρημένη έκδοση, σ. 34.

⁽⁶⁰⁾ Βλ. άρθρο 24 παράγραφος 3 ΟΔΑ (αναδιαιτύπωση).

⁽⁶¹⁾ Σε κάποια κράτη μέλη παρέχεται μόνο νομική και ψυχολογική/ηθική υποστήριξη. Ανάλογα με το κράτος μέλος, ο εκπρόσωπος μπορεί να μην παρέχει κοινωνική υποστήριξη (ρόλος ο οποίος ανατίθεται στον υπεύθυνο για την επιμέλεια), αλλά να ενεργεί μόνον ως νόμιμος εκπρόσωπος.

Παροχή νομικών συμβουλών

Σύμφωνα με την ΟΔΑ (αναδιατύπωση), τα κράτη μέλη ορίζουν εκπρόσωπο το συντομότερο δυνατόν ⁽⁶²⁾. Η ΟΔΑ (αναδιατύπωση) προβλέπει επίσης την παροχή δωρεάν νομικών και διαδικαστικών πληροφοριών κατόπιν αιτήματος του αιτούντος σε πρώτο βαθμό. Στα παιδιά θα πρέπει επίσης να παρέχεται πρόσβαση **σε νομικές συμβουλές και συμβουλευτική**. Θεωρείται ορθή πρακτική να διασφαλίζεται η πρόσβαση του παιδιού σε δωρεάν υπηρεσίες νομικής συνδρομής σε κάθε στάδιο της διαδικασίας ασύλου.

Στον νομικό σύμβουλο του παιδιού επίσης θα πρέπει να δίνεται η δυνατότητα να παρίσταται σε κάθε συνέντευξη που λαμβάνεται από το παιδί. Γενικά το παιδί θα πρέπει να συνοδεύεται στις συνεντεύξεις, εκτός αν δεν το προτιμά το ίδιο και υπάρχει δυνατότητα να ικανοποιηθεί το αίτημά του. Δεδομένου του σημαντικού εγγυητικού ρόλου τον οποίο διαδραματίζει ο νομικός σύμβουλος ή/και ο εκπρόσωπος, πρέπει να αποφασίζεται ποίου προσώπου η παρουσία είναι προς το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού.

Ενημέρωση και διερμηνεία

Θα πρέπει να παρέχονται εγγυήσεις ούτως ώστε να διασφαλίζεται ότι το παιδί μπορεί να συμμετάσχει, κατανοεί πλήρως και έχει ενημερωθεί για τη διαδικασία ασύλου και τις συνέπειές της **με τρόπο φιλικό προς το παιδί, κατάλληλο για την ηλικία του και με ευαισθησία σε θέματα φύλου και σε γλώσσα την οποία κατανοεί το παιδί**, προκειμένου να μπορέσει να εκφράσει την άποψη, τις επιθυμίες και τη γνώμη του, να κάνει ερωτήσεις και να λάβει τεκμηριωμένη απόφαση να συμμετάσχει στη διαδικασία.

Το παιδί θα πρέπει να λαμβάνει εγκαίρως πληροφορίες, **διερμηνεία** και υλικό το οποίο επεξηγεί τις διαδικασίες ασύλου και να έχει τη δυνατότητα να ανατρέξει στο ενημερωτικό υλικό ανά πάσα στιγμή στη διάρκεια της διαδικασίας. Ει δυνατόν, ο διερμηνέας θα πρέπει να διαθέτει εμπειρία στη διερμηνεία για παιδιά. Θα πρέπει να παρέχεται στο παιδί η κατάλληλη καθοδήγηση σε κάθε στάδιο κάθε αξιολόγησης ευπάθειας, σε συνάρτηση με την ηλικία και την ωριμότητά του. Το παιδί δεν θα πρέπει να μένει χωρίς **κατάλληλη καθοδήγηση**, η οποία πρέπει να παρέχεται από τον επίτροπο/εκπρόσωπο και άλλους αρμόδιους φορείς, δηλαδή εργαζόμενους επιφορτισμένους με την καθημερινή φροντίδα του παιδιού.

Το δικαίωμα του παιδιού να ακούγεται η γνώμη του και να συμμετέχει

Το παιδί έχει δικαίωμα να εκφράζει την άποψη και τη γνώμη του, είτε αυτοπροσώπως είτε μέσω επιτρόπου/εκπροσώπου. Στο πλαίσιο της αξιολόγησης του βέλτιστου συμφέροντος πρέπει να λαμβάνεται συνέντευξη από το παιδί/να του δίνεται η δυνατότητα να εκφράσει τη γνώμη του, εφόσον αυτό είναι εφικτό και συνιστάται στις ιδιαίτερες συνθήκες του (π.χ. παιδιά με αναπηρία, παιδιά ανάκανα να επικοινωνήσουν). Κατά τη λήψη απόφασης σχετικά με το αν και πώς θα ληφθεί συνέντευξη από το παιδί στο πλαίσιο της διαδικασίας ασύλου, θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού. Οι εγγυήσεις που παρατίθενται στον παρόντα οδηγό αφορούν κάθε συνέντευξη που λαμβάνεται από το παιδί, μη εξαιρουμένης της προσωπικής συνέντευξης στο πλαίσιο της διεθνούς προστασίας.

Ακρόαση και στάθμιση των απόψεων του παιδιού

- α)** Οι συνεντεύξεις θα πρέπει να διεξάγονται πάντα σε ασφαλές, εμπιστευτικό, άνετο και φιλικό προς τα παιδιά περιβάλλον, σε κατάλληλους χώρους που συμβάλλουν στην οικοδόμηση σχέσης εμπιστοσύνης με το παιδί.
- β)** Θα πρέπει να εξετάζονται παράμετροι όπως η διάρκεια της συνέντευξης, η αποφυγή επαναληπτικών συνεντεύξεων, καθώς και η δυνατότητα παράλειψης της συνέντευξης σε συνάρτηση με το BIC και τις ιδιαίτερες συνθήκες κάθε φορά.
- γ)** Το παιδί θα πρέπει να αισθάνεται άνετα. Ο αρμόδιος υπάλληλος και ο διερμηνέας θα πρέπει να χρησιμοποιούν το δυνατόν πιο ανεπίσημο ύφος.

⁽⁶²⁾ Άρθρο 25 παράγραφος 1 στοιχείο α) ΟΔΑ (αναδιατύπωση).

- δ) Οι πληροφορίες θα πρέπει να δίνονται με απλό και ξεκάθαρο τρόπο και να ελέγχεται κατά πόσον έγιναν κατανοητές.
- ε) Ει δυνατόν, θα μπορούσε να ερωτάται το παιδί αν προτιμά ο υπάλληλος και ο διερμηνέας να είναι άνδρες ή γυναίκες. Ανάλογα με το ιστορικό του, π.χ. αγόρι που έχει υποστεί σεξουαλική κακοποίηση από άνδρα, δεν αποκλείεται το παιδί να επιλέξει άτομα του αντίθετου φύλου.
- στ) Εφόσον κρίνεται αναγκαίο, για τη διεξαγωγή της συνέντευξης θα πρέπει να αναζητούνται εξειδικευμένοι επαγγελματίες οι οποίοι εφαρμόζουν εναλλακτικές μεθόδους και παρέχουν συμβουλές (π.χ. τραυματικές εμπειρίες, διαταραχή μετατραυματικού στρες).
- ζ) Οι υπάλληλοι και οι διερμηνείς δεσμεύονται από το απόρρητο, η έννοια και οι κανόνες του οποίου θα πρέπει να εξηγούνται και στο παιδί.
- η) Το παιδί και ο επίτροπος θα πρέπει να ενημερώνονται για τον σκοπό κάθε συνέντευξης και για τα πρόσωπα που θα έχουν πρόσβαση στην απομαγνητοφώνηση της συνέντευξης.

Οι συνεντεύξεις θα πρέπει να διεξάγονται πάντα σε ασφαλές, εμπιστευτικό, άνετο και φιλικό προς τα παιδιά περιβάλλον, σε κατάλληλους χώρους που συμβάλλουν στην οικοδόμηση σχέσης εμπιστοσύνης με το παιδί.

Θα πρέπει να εξετάζονται παράμετροι όπως η διάρκεια της συνέντευξης, η αποφυγή επαναληπτικών συνεντεύξεων, καθώς και η δυνατότητα παράλειψης της συνέντευξης σε συνάρτηση με το βέλτιστο συμφέρον και τις ιδιαίτερες συνθήκες κάθε παιδιού (π.χ. όταν είναι ανέφικτο λόγω του είδους της αναπηρίας κ.λπ.). Δεν αποκλείεται να μη χρειαστεί να ληφθεί προσωπική συνέντευξη από το παιδί για τους σκοπούς της διεθνούς προστασίας όταν τα λεγόμενα των γονέων καλύπτουν επαρκώς την αίτησή του. Όπως αναφέρθηκε ήδη, το παιδί δεν πρέπει να περνά από πολλαπλές συνεντεύξεις χωρίς λόγο διότι μπορεί να το αγχώσουν και να αποτελέσουν πρόσκομμα στην αξιολόγηση του βέλτιστου συμφέροντός του, λόγω αναπόφευκτων ασυνεπειών στην αφήγησή του. Συνιστάται να αποφεύγονται οι πολλαπλές χωριστές συνεντεύξεις όσον αφορά τις ειδικές διαδικαστικές ή άλλες ανάγκες ή τις ανάγκες υποδοχής.

Το παιδί θα πρέπει να αισθάνεται άνετα. Θεωρείται ορθή πρακτική να γίνονται προπαρασκευαστικές επισκέψεις στον χώρο διεξαγωγής της συνέντευξης για τη χορήγηση διεθνούς προστασίας, να εξηγείται η διαδικασία στο παιδί ή να βλέπει σε προβολή βίντεο την αίθουσα συνεντεύξεων, δεδομένου ότι αυτό συμβάλλει στο να αισθανθεί άνετα και διασφαλίζει την ουσιαστική συμμετοχή του. Ο αρμόδιος υπάλληλος και ο διερμηνέας θα πρέπει να χρησιμοποιούν το δυνατόν πιο ανεπίσημο ύφος. Οι πληροφορίες θα πρέπει να δίνονται με απλό και ξεκάθαρο τρόπο και να ελέγχεται κατά πόσον έγιναν κατανοητές, καθώς κάποια παιδιά μπορεί να μην τολμούν να κάνουν ερωτήσεις εξαιτίας της ηλικίας τους, του πολιτιστικού τους υπόβαθρου ή της ψυχολογικής τους κατάστασης.

Ει δυνατόν, θα μπορούσε να ερωτάται το παιδί αν έχει κάποια προτίμηση ως προς το φύλο του υπαλλήλου και του διερμηνέα. Ανάλογα με το ιστορικό του, δεν αποκλείεται το παιδί να επιλέξει άτομα του αντίθετου φύλου, π.χ. ένα αγόρι που έχει υποστεί σεξουαλική κακοποίηση από άνδρα μπορεί να ζητήσει γυναίκα υπάλληλο και διερμηνέα. Παιδιά τα οποία ενδέχεται να έχουν υποστεί ή να υφίστανται τραυματικές εμπειρίες μπορεί να μην είναι πρόθυμα να εκφράσουν συναισθήματα ή γνώμες. Για τη λήψη συνέντευξης θα πρέπει να αναζητούνται εξειδικευμένοι επαγγελματίες, οι οποίοι εφαρμόζουν εναλλακτικές μεθόδους και παρέχουν συμβουλές.

Ο διεξάγων τη συνέντευξη θα πρέπει να την καταγράφει πλήρως, ιδίως αν μεταβάλλονται οι ανάγκες του παιδιού, οπότε είναι σημαντικό να διαπιστώνεται σαφώς για ποιους λόγους ελήφθησαν συγκεκριμένες αποφάσεις ή διατυπώθηκαν συγκεκριμένες συστάσεις. Το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού θα πρέπει να αποτελεί πρωταρχικό μέλημα συνολικά σε όλες τις συνεντεύξεις, καθώς και στα πορίσματα και τις συστάσεις, όταν λαμβάνονται αποφάσεις που αφορούν το παιδί. Οι υπάλληλοι και οι διερμηνείς δεσμεύονται από το απόρρητο, η έννοια και οι κανόνες του οποίου θα πρέπει να εξηγούνται και στο παιδί. Το παιδί και ο επίτροπος θα πρέπει να ενημερώνονται για τον σκοπό κάθε συνέντευξης και για τα πρόσωπα που θα έχουν πρόσβαση στην απομαγνητοφώνηση της συνέντευξης.

Οι απόψεις και οι επιθυμίες του παιδιού θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη σε συνάρτηση με την ηλικία και την ωριμότητά του ⁽⁶³⁾.

⁽⁶³⁾ Learning from experiences in the justice sector [Μαθαίνοντας από τις εμπειρίες στον τομέα της δικαιοσύνης], βλ. έκθεση του FRA «Φιλική προς τα παιδιά δικαιοσύνη»: [url](#).

Παραδείγματα από την πρακτική εφαρμογή

Στη **NO** συνεντεύξεις από παιδιά ηλικίας επτά ετών και κάτω, αν είναι σε θέση να διαμορφώσουν άποψη, πραγματοποιούνται μόνο συνοδεία των γονέων τους.

Στη **DK** η αξιολόγηση του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού αποτελεί, κατά κανόνα, αναπόσπαστο τμήμα της προσωπικής συνέντευξης (για τη χορήγηση διεθνούς προστασίας). Ξεχωριστή συνέντευξη για την αξιολόγηση του βέλτιστου συμφέροντος διεξάγεται για τους σκοπούς του κανονισμού Δουβλίνο III και προκειμένου οι αρχές να αποφανθούν αν το παιδί πρέπει να θεωρείται συνοδευόμενο ή ασυνόδευτο.

Στη **SE** δίνεται έμφαση στο γεγονός ότι ένα μικρό συνοδευόμενο παιδί έχει τα ίδια δικαιώματα να εκφράσει τη γνώμη και τις απόψεις του, εφόσον το επιλέξει, με ένα ασυνόδευτο ή μεγαλύτερης ηλικίας παιδί.

Το δικαίωμα του παιδιού να εκφράζει τη γνώμη του δεν θα πρέπει να περιορίζεται μόνο στο πλαίσιο της συνέντευξης. Οι αρμόδιοι υπάλληλοι θα πρέπει να δίνουν προσοχή στην άποψη, τις ανάγκες και τη γνώμη του παιδιού και εκτός του πλαισίου της συνέντευξης.

Διαπίστωση των πραγματικών περιστατικών

Ο αρμόδιος υπάλληλος, εφόσον είναι εφικτό, θα πρέπει να αναλαμβάνει την πρωτοβουλία να αναζητήσει πληροφορίες από σχετικές πηγές προκειμένου να αξιολογήσει δεόντως το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού στη διαδικασία ασύλου. Λαμβάνοντας την προσήκουσα μέριμνα για την προστασία των δεδομένων και του απορρήτου, και εφόσον αυτό συνάδει με την ασφάλεια και την προστασία του παιδιού, ο αρμόδιος υπάλληλος θα πρέπει να έρχεται σε επαφή με όσους γνωρίζουν την κατάσταση του παιδιού, όπως πρόσωπα εμπιστοσύνης, επίτροπος/εκπρόσωπος, τρέχων υπεύθυνος για την επιμέλεια, κοινωνικοί λειτουργοί στο κέντρο υποδοχής, δάσκαλος κ.λπ. Ταυτόχρονα, όσοι εργάζονται με παιδιά θα πρέπει να γνωρίζουν ότι τα παιδιά έχουν δικαίωμα στην ιδιωτική ζωή και στη διατήρηση εμπιστευτικής σχέσης με τον επίτροπό τους, τον νόμιμο εκπρόσωπό τους ή οποιονδήποτε άλλο φορέα υποστήριξής τους.

Όταν οι αρμόδιες για το άσυλο αρχές ζητούν πληροφορίες από φορείς που γνωρίζουν την κατάσταση του παιδιού προκειμένου να αποφανθούν επί της αίτησης ασύλου, αυτοί θα πρέπει να ενεργούν με γνώμονα το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού, δεδομένου ότι πρόκειται για διαφορετικές διαδικασίες με διαφορετικούς στόχους.

Ο αρμόδιος υπάλληλος πρέπει να διασφαλίζει ότι όλες οι συναφείς πληροφορίες σχετικά με το παιδί βρίσκονται στη διάθεση των αρχών οι οποίες είναι αρμόδιες να αποφανθούν για το βέλτιστο συμφέρον του σε δεδομένη κατάσταση. Θα πρέπει να αναλύονται δεόντως όλα τα συναφή στοιχεία πριν διατυπωθεί σύσταση ή ληφθεί απόφαση. Σημαντικό είναι να λαμβάνεται υπόψη το πολιτιστικό ή οικογενειακό υπόβαθρο, αν αυτό σχετίζεται με το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού, χωρίς να γίνονται παραδοχές για την κατάσταση του παιδιού. Το παιδί ή/και ο επίτροπος θα πρέπει να έχουν πάντα τη δυνατότητα να παράσχουν περαιτέρω στοιχεία.

Τεκμηρίωση του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού

Κάθε υπάλληλος της υπηρεσίας ασύλου που επιλαμβάνεται υπόθεσης παιδιού θα πρέπει να καταγράφει μια σειρά από ζητήματα τα οποία θα συνεχίσουν να ασκούν επιρροή καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας ασύλου και πέραν αυτής. Θα πρέπει να αναλύονται και να στοιχειοθετούνται όλα τα στοιχεία της διαδικασίας αξιολόγησης του βέλτιστου συμφέροντος προκειμένου να διασφαλίζεται συνεκτική συνεχής αξιολόγηση. Θα πρέπει να καταγράφονται όλα τα συναφή ζητήματα, π.χ. στο γενικό σύστημα διαχείρισης υποθέσεων, στις συναφείς βάσεις δεδομένων, στις έντυπες εκθέσεις στον φάκελο ή με χρήση ηλεκτρονικών υποδειγμάτων και καταλόγων ελέγχων.

Η τεκμηρίωση θα πρέπει να περιλαμβάνει πληροφορίες για την οικογενειακή κατάσταση του παιδιού, τη σχέση του με τον τρέχοντα υπεύθυνο για την επιμέλειά του, τον επίτροπο/εκπρόσωπο

ή την ανάδοχη οικογένεια. Για τα ασυνόδευτα και τα χωρισμένα από την οικογένειά τους παιδιά, θα πρέπει να περιλαμβάνει τους λόγους του χωρισμού από την οικογένεια, τον τόπο διαμονής των μελών της οικογένειας, των αδελφών ή των συγγενών, σκέψεις σχετικά με το ενδεχόμενο επαφών με την οικογένεια και οποιαδήποτε πιθανή πληροφορία του κανονισμού Δουβλίνο III, κατά περίπτωση. Σε περίπτωση σύστασης για έναρξη της αποκατάστασης των επαφών με την οικογένεια, θα πρέπει να καταδεικνύεται σαφώς πώς προκύπτει η εν λόγω σύσταση και να παρατίθενται οι λόγοι για τους οποίους θεωρείται ασφαλής για το παιδί και την οικογένεια και υπηρετεί το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού.

Οι πληροφορίες που χρησιμοποιήθηκαν, καθώς και τα πορίσματα και οι συστάσεις θα πρέπει να καταγράφονται και να εκτίθενται σύμφωνα με τους κανονισμούς για την προστασία των δεδομένων⁽⁶⁴⁾, για τους σκοπούς της παραπομπής και της εφαρμογής των συστάσεων. Επισημαίνεται ότι ο αρμόδιος υπάλληλος θα πρέπει να αξιολογεί το κατά πόσον θα πρέπει να υπάρξουν εξαιρέσεις όσον αφορά το δικαίωμα των γονέων να δουν έγγραφα ή συγκεκριμένες πληροφορίες σχετικά με το παιδί τους, ανάλογα με την ηλικία του παιδιού και το ζήτημα, π.χ. βία, κακοποίηση κ.ά.

Όσον αφορά τις εφαρμοστέες διασφαλίσεις και εγγυήσεις, είναι σημαντικό να τονιστούν οι διασυνδέσεις μεταξύ ΟΔΑ (αναδιατύπωση) και ΟΣΥ (αναδιατύπωση). Μία διάσταση της ολιστικής αξιολόγησης του BIC, όταν αυτή διενεργείται σε πρώιμο στάδιο, είναι η συγκέντρωση και καταγραφή πληροφοριών και αποδεικτικών στοιχείων σχετικά με πιθανά ζητήματα τόσο διαδικαστικών αναγκών όσο και αναγκών υποδοχής.

Σεβασμός της οικογενειακής ενότητας

Στη διάρκεια των διαδικασιών ασύλου θα πρέπει να διασφαλίζεται ο σεβασμός της έννοιας της οικογενειακής ενότητας, εκτός εάν τυχόν ανησυχίες για την ευημερία ή την ασφάλεια του παιδιού υπαγορεύουν το αντίθετο. Θα πρέπει να δίνεται στο παιδί η δυνατότητα να παράσχει πρόσθετες πληροφορίες για την υπόθεσή του, π.χ. τυχόν νέα επαφή με μέλη της οικογένειας ή συγγενείς ή την επικείμενη άφιξη μελών της οικογένειας ή συγγενών σε άλλο κράτος της ΕΕ+⁽⁶⁵⁾. Οι εν λόγω πληροφορίες θα πρέπει να αξιολογούνται δεόντως. Στις περιπτώσεις χωρισμένων από την οικογένειά τους παιδιών, οι (οικογενειακοί) δεσμοί πρέπει να επαληθεύονται και να αξιολογούνται προκειμένου να εντοπίζονται πιθανοί κίνδυνοι.

Τα αδέρφια παραμένουν ενωμένα, στο μέτρο του δυνατού, λαμβάνοντας υπόψη το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού και, ειδικότερα, την ηλικία και τον βαθμό ωριμότητάς του. Οι αλλαγές κατοικίας των ασυνόδευτων παιδιών περιορίζονται στο ελάχιστο.

Αξιολόγηση της αίτησης του παιδιού

Κατά την αξιολόγηση αίτησης χορήγησης διεθνούς προστασίας επί της ουσίας, πρέπει να δίδεται η δέουσα προσοχή στους αυξημένους παράγοντες κινδύνου στους οποίους είναι εκτεθειμένα τα παιδιά, καθώς και στις ιδιαίτερες μορφές δίωξης ή σοβαρής βλάβης τις οποίες υφίστανται τα παιδιά⁽⁶⁶⁾ (π.χ. στρατολόγηση ανηλίκων στις ένοπλες δυνάμεις, εμπορία παιδιών, παιδική πορνεία ή/και παραβιάσεις συγκεκριμένων δικαιωμάτων των παιδιών, επιβλαβείς παραδοσιακές πρακτικές).

Κατά την εξέταση της δυνατότητας εγχώριας προστασίας [ΟΕΑΑ (αναδιατύπωση) αιτιολογικές σκέψεις 25 και 27, άρθρο 8], το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού θα πρέπει να αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα της έρευνας.

Είναι σημαντικό να λαμβάνεται υπόψη ότι η αντίληψη του χρόνου διαφέρει στα παιδιά σε σχέση με τους ενήλικες όσον αφορά τις εμπειρίες του παρελθόντος, κι αυτό είναι πιθανόν να έχει ως

⁽⁶⁴⁾ Με πλήρη σεβασμό των δικαιωμάτων στην ιδιωτική ζωή και των προτύπων προστασίας των δεδομένων και αυστηρή εφαρμογή των ενδεδειγμένων κανόνων σχετικά με τη συλλογή, χρήση και διατήρηση δεδομένων, καθώς και την πρόσβαση σε αυτά.

⁽⁶⁵⁾ Βλ. τις απαιτήσεις για την αναζήτηση της οικογένειας στο άρθρο 24 παράγραφος 3 ΟΣΥ (αναδιατύπωση).

⁽⁶⁶⁾ UNHCR, *Κατευθυντήριες οδηγίες για τη διεθνή προστασία των προσφύγων αριθ. 8: Εξέταση των αιτημάτων ασύλου των παιδιών στο πλαίσιο των άρθρων 1(A)2 και 1(ΣΤ) της Σύμβασης του 1951 και/ή του Πρωτοκόλλου του 1967 για το καθεστώς των προσφύγων*, 22 Δεκεμβρίου 2009, HCR/GIP/09/08.

αποτέλεσμα έλλειψη σαφήνειας στην αφήγησή τους, η οποία μπορεί να επηρεάσει σημαντικά την αξιολόγηση της ανάγκης τους για διεθνή προστασία.

Κατά την εξέταση των αναγκών προστασίας ασυνόδευτου ή χωρισμένου από την οικογένειά του παιδιού, ίσως είναι αναγκαίο να δοθεί μεγαλύτερη βαρύτητα σε ορισμένους αντικειμενικούς παράγοντες κατά την εξέταση του βάσιμου φόβου δίωξης ή/και του πραγματικού κινδύνου σοβαρής βλάβης. Κατά την εξέταση των αναγκών διεθνούς προστασίας ασυνόδευτων ή χωρισμένων από την οικογένειά τους παιδιών, θα πρέπει να αναγνωρίζεται το ευεργέτημα της αμφιβολίας ⁽⁶⁷⁾.

Συστάσεις σχετικά με το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού

Οι αρμόδιες αρχές πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τις πληροφορίες που συγκεντρώνονται στη διάρκεια των συνεντεύξεων που διεξάγονται με το παιδί και τους ενήλικες ή/και τα μέλη της οικογένειας που το συνοδεύουν, καθώς και κάθε συναφή πληροφορία από τον φάκελο του παιδιού.

Το BIC ως πρωταρχικό μέλημα σε κάθε έγγραφη σύσταση θα πρέπει να **επεξηγείται** και να **αιτιολογείται**. Θα πρέπει να αναφέρεται σαφώς πώς προέκυψε κάθε σύσταση. Θα πρέπει να υπάρχουν σαφείς τυποποιημένες επιχειρησιακές διαδικασίες σχετικά με το πώς θα εφαρμοστούν οι συστάσεις και από ποιον και να προβλέπεται αξιολόγηση της εφαρμογής των συστάσεων, στο πλαίσιο της οποίας να μπορεί να ενσωματωθεί κάθε αναγκαία αλλαγή στη διαδικασία προσδιορισμού του BIC. Σε εθνικό επίπεδο, στην εφαρμογή των ποικίλων συστάσεων εμπλέκονται διάφοροι φορείς.

Το παιδί θα πρέπει να ενημερώνεται για τη σύσταση περί του βέλτιστου συμφέροντός του από την αρμόδια για την προστασία του παιδιού αρχή, ανεξάρτητα από την απόφαση επί της αίτησής του για χορήγηση διεθνούς προστασίας. Θα πρέπει επίσης να εξηγείται στο παιδί τι σημαίνει στην πράξη η συγκεκριμένη σύσταση. Οι συστάσεις σχετικά με παιδιά θα πρέπει να μπορούν να επανεξετάζονται ή να αναθεωρούνται.

Προσφυγή

Θα πρέπει να παρέχονται στο παιδί και στον επίτροπο/εκπρόσωπο επαρκείς εξηγήσεις για κάθε **απόφαση** που αφορά το παιδί, περιλαμβανομένης της απόφασης επί της αίτησής του, και να **εξηγούνται οι λόγοι** στους οποίους αυτή βασίζεται.

Με τον τρόπο αυτό το παιδί θα μπορέσει να ασκήσει ουσιαστικά το δικαίωμα προσφυγής. Το εν λόγω δικαίωμα θα πρέπει να ασκείται κατά **της εν λόγω σαφούς νομικής αιτιολόγησης**.

Περαιτέρω, θα πρέπει να διασφαλίζεται ισότιμη πρόσβαση στη δικαιοσύνη παρέχοντας στο παιδί ή/και στον εκπρόσωπό του πραγματική πρόσβαση σε φιλικές προς τα παιδιά διαδικασίες προσφυγής (*).

(*) Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τις φιλικές προς τα παιδιά δικαστικές διαδικασίες, βλ. FRA, *Child-friendly justice – Perspectives and experiences of children involved in judicial proceedings as victims, witnesses or parties in nine EU Member States* [Φιλική προς τα παιδιά δικαιοσύνη – Απόψεις και εμπειρίες παιδιών που εμπλέκονται σε δικαστικές διαδικασίες ως θύματα, μάρτυρες ή αντίδικοι σε εννέα κράτη μέλη της ΕΕ], 2017.

Ελλιπείς εγγυήσεις

Εφόσον δεν παρέχονται κάποιες από τις ανωτέρω εγγυήσεις, η εξέταση της αίτησης χορήγησης διεθνούς προστασίας ενδέχεται να πρέπει να ανασταλεί. Το ενδεχόμενο αναστολής σταθμίζεται ανάλογα με τη φύση της ελλείπουσας εγγύησης και δεν πρέπει να οδηγεί σε σκόπιμη και περιττή καθυστέρηση της εξέτασης. Όταν η εγγύηση εμπίπτει στο πεδίο αρμοδιοτήτων της αρμόδιας για το άσυλο αρχής, ο αρμόδιος υπάλληλος θα πρέπει να παραπέμπει την υπόθεση υπηρεσιακά. Όταν αρμόδια για τη διασφάλιση της εγγύησης είναι άλλη αρχή ή άλλο ορισθέν μέρος, η αρμόδια για το άσυλο αρχή μεριμνά για τον συντονισμό των ενεργειών προκειμένου να παρασχεθεί η ελλείπουσα εγγύηση. Η παραπομπή θα πρέπει να τεκμηριώνεται δεόντως και να υπάρχει σαφής καταμερισμός ρόλων/αρμοδιοτήτων.

(67) Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα για τα Ασυνόδευτα Παιδιά, *Διακήρυξη Καλών Πρακτικών*, 2010, σ. 36.

3. Εφαρμογή του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού στην πράξη

3.1. Συνεργασία με υπηρεσίες προστασίας του παιδιού

Η συνεργασία με τις υπηρεσίες CP είναι απολύτως αναγκαία καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας. Οι αρχές CP πρέπει να ενημερώνουν τις αρμόδιες για το άσυλο αρχές εάν το παιδί βρίσκεται σε επιζήμια κατάσταση. Κατά κανόνα, στα κράτη της ΕΕ+, οι αρμόδιες για το άσυλο αρχές δεν έχουν αυτόματα πρόσβαση στην αξιολόγηση του βέλτιστου συμφέροντος που διενεργείται από τις αρχές προστασίας του παιδιού. Λόγω απορρήτου και αυστηρών κανονισμών για τα δεδομένα, μπορεί να μην υπάρχει ανταλλαγή δεδομένων ή πληροφοριών μεταξύ αρμόδιων αρχών CP και αρμόδιων για το άσυλο αρχών. Ενίοτε οι εθνικές υπηρεσίες άσυλου μπορεί να μη γνωρίζουν καν εάν εμπλέκονται στην υπόθεση συγκεκριμένου παιδιού οι αρχές CP, και αντιστρόφως.

Είναι ανάγκη να διασφαλιστεί η επικοινωνία και η διασύνδεση ανάμεσα στα συστήματα διεθνούς προστασίας και στα εθνικά συστήματα CP / στους εθνικούς μηχανισμούς παραπομπής. Θα πρέπει να σχεδιαστούν συντονισμένα πρωτόκολλα και τυποποιημένες επιχειρησιακές διαδικασίες με τη συμμετοχή κυβερνητικών και μη κυβερνητικών φορέων CP, ιδρυμάτων και παρόχων υπηρεσιών, προκειμένου η εν λόγω διασύνδεση να γίνει πιο αποτελεσματική. Στην περίπτωση των αιτούντων άσυλο παιδιών, η συμμετοχή των υπηρεσιών CP στους μηχανισμούς παραπομπής επί του παρόντος είναι περιορισμένη, πρέπει δε να ενισχυθεί και να διασφαλιστεί. Εφόσον δεν υπάρχει σύστημα ανταλλαγής πληροφοριών, όλοι οι αρμόδιοι φορείς σε κεντρικό και τοπικό επίπεδο θα πρέπει τουλάχιστον να έχουν τακτικές συναντήσεις. Σε κάθε υπόθεση παιδιού, θα πρέπει να είναι σαφές ποια αρχή έχει την ευθύνη του ορισμού επιτρόπου/υπεύθυνου για την επιμέλεια, της παροχής καθοδήγησης, της ευημερίας και του νομικού καθεστώτος του παιδιού, καθώς μπορεί να παρατηρούνται κενά προστασίας διότι η κάθε αρχή πιστεύει ότι ορισμένες πτυχές της υπόθεσης αποτελούν ευθύνη άλλων.

Για τη διασφάλιση της παροχής των εγγυήσεων που αναφέρονται στην ενότητα 2, συνιστάται η αρμόδια για το άσυλο αρχή να συντονίζει τις ενέργειές της και να συνεργάζεται με αρχές CP/ επιτρόπους/άλλα αρμόδια όργανα ώστε να διασφαλίζεται η ανταλλαγή και διαθεσιμότητα των απαιτούμενων πληροφοριών, καθώς και η χρήση τους προς όφελος κάθε παιδιού ξεχωριστά, με τον δέοντα σεβασμό στο απόρρητο και την προστασία των δεδομένων. Το παιδί θα πρέπει να συναινεί στην ανταλλαγή πληροφοριών.

Διασφάλιση της πρόσβασης σε άλλα δικαιώματα

Οι αρμόδιες αρχές (αρχές υποδοχής, συναρμόδια υπουργεία, φορείς CP) σε κάθε κράτος της ΕΕ+ θα πρέπει επίσης να διασφαλίζουν την πρόσβαση του παιδιού σε **σχολική φοίτηση και εκπαίδευση** σύμφωνα με το άρθρο 14 ΟΣΥ (και το άρθρο 28 ΣΔΠ), σε **ιατροφαρμακευτική περίθαλψη** σύμφωνα με το άρθρο 19 ΟΣΥ (και το άρθρο 24 ΣΔΠ) και σε **κατάλληλο χώρο στέγασης**.

3.2. Παροχή διαδικαστικών εγγυήσεων

Επισημαίνεται ότι τα κράτη της ΕΕ+ ακολουθούν τα παρακάτω βήματα με διαφορετική σειρά. Ο πίνακας που ακολουθεί δεν προτείνει μια αλληλουχία, αλλά μια μέθοδο. Περιγράφει πώς ελέγχεται η εφαρμογή των προβλεπόμενων εγγυήσεων και διασφαλίσεων του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού και τι θα πρέπει να κάνουν οι αρμόδιοι υπάλληλοι ώστε να παρέχονται οι εν λόγω εγγυήσεις. Ο κατάλογος ελέγχων θα μπορούσε να χρησιμοποιείται ήδη από αρχικό στάδιο της διαδικασίας άυλου.

Διάφοροι φορείς θα μπορούσαν να εργάζονται από κοινού στον κατάλογο ελέγχων ως ένα έγγραφο που ενημερώνεται διαρκώς και συμπληρώνεται από τις αρχές που έχουν την ευθύνη να προβούν αντίστοιχα σε συγκεκριμένες ενέργειες. Για παράδειγμα, ο νόμιμος εκπρόσωπος του παιδιού μπορεί να επιβεβαιώσει αν «το παιδί έχει πρόσβαση σε νομική συνδρομή» και να συμπεριλάβει πληροφορίες σχετικά με τις συναντήσεις που είχε με το παιδί για παροχή νομικών συμβουλών.

Διαδικαστικές εγγυήσεις και διασφαλίσεις	Συναφείς ενέργειες της αρμόδιας για το άσυλο αρχής
Διασφαλίζεται η ακεραιότητα του παιδιού καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας	Ελέγξτε και επιβεβαιώστε ότι το παιδί δεν αντιμετωπίζει ιατρικά επείγοντα ή/και σοβαρές απειλές κατά της ασφάλειας και της σωματικής του ακεραιότητας στη διάρκεια της διαδικασίας ασύλου/ στον χώρο διαμονής του, μη εξαιρουμένης κάθε μορφής βίας, παραμέλησης ή εκμετάλλευσης.
Το παιδί έχει πρόσβαση σε φιλικές προς τα παιδιά διαδικασίες που διεξάγονται από ειδικευμένους και εκπαιδευμένους επαγγελματίες	Ελέγξτε και επιβεβαιώστε ότι μόνον ειδικευμένοι και κατάλληλα εκπαιδευμένοι υπάλληλοι συμμετέχουν στη λήψη συνέντευξης και στον χειρισμό της υπόθεσης του παιδιού.
Παρέχεται εξέταση κατά προτεραιότητα	Εξετάστε το χρονοδιάγραμμα της υπόθεσης του παιδιού και τον φάκελο και βεβαιωθείτε ότι του έχει δοθεί η δέουσα προτεραιότητα, ότι το παιδί εξαιρέθηκε από διαδικασίες στα σύνορα και ταχείες διαδικασίες, κατά περίπτωση, καθώς και ότι του έχει δοθεί ο κατάλληλος χρόνος ανάπαυσης και ανάκτησης δυνάμεων.
Το παιδί έχει πρόσβαση σε ειδικευμένο, ανεξάρτητο επίτροπο/εκπρόσωπο	Ελέγξτε πότε ορίστηκε επίτροπος/εκπρόσωπος του παιδιού και αν συμμετείχε σε κάθε στάδιο της διαδικασίας που αφορά το παιδί, καθώς και αν ήταν παρών στη διάρκεια της συνέντευξης. Θεωρείται ορθή πρακτική να υπάρχει ένα σύστημα εποπτείας του έργου του επιτρόπου/εκπροσώπου.
Το παιδί έχει πρόσβαση σε νομική συνδρομή/συμβουλές	Ελέγξτε και επιβεβαιώστε ότι το παιδί είχε και συνεχίζει να έχει έγκαιρη πρόσβαση σε νομικές συμβουλές και συμβουλευτική. Είναι σημαντικός ο χρόνος παροχής της συγκεκριμένης εγγύησης: έγκαιρες νομικές συμβουλές, παρουσία στη διάρκεια της συνέντευξης, καθώς και συμβουλές στο στάδιο των προσφυγών.
Το παιδί έχει πρόσβαση σε διερμηνεία καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας	Ελέγξτε και επιβεβαιώστε ότι το παιδί έχει πρόσβαση σε διερμηνεία σε γλώσσα την οποία κατανοεί. Ο διερμηνέας θα πρέπει να είναι εκπαιδευμένος στη διερμηνεία για παιδιά και να χρησιμοποιεί γλώσσα φιλική προς τα παιδιά. Αν ο διερμηνέας δεν είναι ειδικά εκπαιδευμένος να εργάζεται με παιδιά, φροντίστε να γίνει μια προπαρασκευαστική συνάντηση ώστε ο διερμηνέας να κατανοήσει το είδος της γλώσσας που θα χρησιμοποιηθεί, το είδος των ερωτήσεων και την ανάγκη να χρησιμοποιήσει απλή γλώσσα. Το παιδί έχει τη δυνατότητα να διαμαρτυρηθεί για προβλήματα σχετικά με την ποιότητα ή την ουδετερότητα της διερμηνείας και της μετάφρασης. Τα σχετικά με τη διερμηνεία προβλήματα καταγράφονται και παρακολουθούνται.
Το παιδί κατανοεί και έχει ενημερωθεί επαρκώς και εγκαίρως για τη διαδικασία ασύλου με τρόπο κατάλληλο για την ηλικία του και σε γλώσσα την οποία κατανοεί	Ελέγξτε και επιβεβαιώστε ότι το παιδί έχει λάβει ενημέρωση για τη διαδικασία ασύλου με τρόπο φιλικό προς τα παιδιά και ότι οι πληροφορίες του δόθηκαν με τρόπο κατάλληλο για το φύλο του και το πολιτιστικό του υπόβαθρο. Ελέγχθηκε κατά πόσον οι πληροφορίες έγιναν κατανοητές από το παιδί. Ελέγχθηκε κατά πόσον ο τρόπος εξήγησης της διαδικασίας ήταν κατάλληλος και φιλικός προς τα παιδιά. Το παιδί είχε την ευκαιρία να κάνει ερωτήσεις. Ζητήθηκε από το παιδί να εξηγήσει τι κατάλαβε και να επιβεβαιώσει, να διορθώσει ή να συμπληρώσει τις πληροφορίες κατά περίπτωση.
Το παιδί έχει εκφράσει τη γνώμη του, η οποία σταθμίστηκε σε συνάρτηση με την ηλικία και την ωριμότητά του	Ελέγξτε και επιβεβαιώστε ότι κάθε συνέντευξη με το παιδί περιλαμβάνει ερωτήσεις σχετικά με τα συναισθήματα και τις απόψεις του για την κατάστασή του, καθώς και τα θέματα που συζητήθηκαν στη συνέντευξη. Θα πρέπει να διερευνάται και να τεκμηριώνεται η ωριμότητα του παιδιού και η υποστήριξη την οποία λαμβάνει ή χρειάζεται ούτως ώστε να εκφράσει τη γνώμη του. Θα πρέπει να δίνεται στο παιδί η δυνατότητα να εκφράσει τη γνώμη/επιθυμία του να παραμείνει στη χώρα, να μεταφερθεί σε άλλη χώρα κ.λπ., και να αιτιολογήσει τη συγκεκριμένη γνώμη/επιθυμία.

Διαδικαστικές εγγυήσεις και διασφαλίσεις	Συναφείς ενέργειες της αρμόδιας για το άσυλο αρχής
Εντοπίστηκαν και καλύφθηκαν οι ειδικές ανάγκες και οι ευπάθειες του παιδιού	Ελέγξτε και επιβεβαιώστε ότι διενεργήθηκε αξιολόγηση των ειδικών αναγκών και έγιναν οι σχετικές ερωτήσεις στη διάρκεια κάθε συνέντευξης με το παιδί, προκειμένου να εντοπιστούν και να αντιμετωπιστούν τυχόν ειδικές ανάγκες, ευπάθειες ή κίνδυνοι, μη εξαιρουμένης της κακοποίησης. Οι ερωτήσεις θα μπορούσαν να αφορούν, για παράδειγμα, τις εμπειρίες του παιδιού στην πατρίδα του, στη διάρκεια του ταξιδιού ή στον καταυλισμό, θέματα υγείας, τη σχέση του με τον συγγενή ή/και τον υπεύθυνο για την επιμέλεια που το συνοδεύει κ.ά.
Για τα χωρισμένα από την οικογένειά τους παιδιά: έχει επιβεβαιωθεί ο οικογενειακός δεσμός με τον υπεύθυνο για την επιμέλειά τους (εφόσον υπάρχει)	Ελέγξτε και επιβεβαιώστε ότι έχει επαληθευθεί και επιβεβαιωθεί ο οικογενειακός δεσμός με έγγραφα ή/και σχετικές ερωτήσεις στη διάρκεια συνέντευξης ή με άλλες εφαρμοστέες μεθόδους οι οποίες συνάδουν με το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού, καθώς και ότι έχουν καταγραφεί τα πορίσματα. Σε κάποιες περιπτώσεις μπορεί να μην είναι προς το συμφέρον του χωρισμένου από την οικογένειά του παιδιού να ανατεθεί η επιμέλειά του σε ενήλικο συγγενή. Στις περιπτώσεις αυτές, βεβαιωθείτε ότι η επιμέλεια του παιδιού δεν έχει ανατεθεί σε ενήλικο συγγενή, εφόσον δεν είναι προς το συμφέρον του.
Αξιολογείται η αίτηση χορήγησης διεθνούς προστασίας σύμφωνα με το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού	Λάβετε υπόψη τον αντίκτυπο που μπορεί να έχουν η ηλικία και οι πιθανές τραυματικές εμπειρίες ή/και ψυχολογικές καταστάσεις στη μνήμη και στην ικανότητα του παιδιού να δώσει πλήρεις και συνεκτικές πληροφορίες και, επομένως, στην εκτίμηση της αξιοπιστίας στη διάρκεια της εξέτασης.
ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΟΥ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΝΟΝΤΑΙ ΚΑΙ ΝΑ ΚΑΤΑΓΡΑΦΟΝΤΑΙ ⁽⁶⁸⁾	
Έχουν συγκεντρωθεί προσωπικά δεδομένα και συναφείς πληροφορίες	Βεβαιωθείτε ότι έχουν συγκεντρωθεί τα προσωπικά δεδομένα του παιδιού, μεταξύ άλλων με ερωτήσεις σχετικά με τα στοιχεία ταυτότητας και την κατάσταση της υγείας του, με τρόπο φιλικό προς τα παιδιά και μη επεμβατικό. Επισημαίνεται ότι ισχύουν αυστηροί κανονισμοί περί ιδιωτικής ζωής. Καταγράψτε το μορφωτικό επίπεδο του παιδιού και το ενδιαφέρον του να συνεχίσει στην εκπαίδευση ⁽⁶⁹⁾ . Καταγράψτε κάθε πρόσθετη πληροφορία που μπορεί να βοηθήσει στην αξιολόγηση του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού.
Για τα συνοδευόμενα παιδιά: έχουν συγκεντρωθεί πληροφορίες για την οικογένεια	Ελέγξτε και επιβεβαιώστε ότι έχει ερωτηθεί το παιδί σχετικά με το πού βρίσκονται τα μέλη της οικογένειας και οι συγγενείς του, καθώς και σχετικά με το οικογενειακό ιστορικό του, και ότι έχουν συγκεντρωθεί οι σχετικές πληροφορίες.
Για τα ασυνόδευτα και τα χωρισμένα από την οικογένειά τους παιδιά: καταγράφεται η τελευταία γνωστή επαφή με τα μέλη της οικογένειας, καθώς και τα στοιχεία επικοινωνίας και οι λόγοι αποχωρισμού από την οικογένεια	Ελέγξτε και επιβεβαιώστε ότι έχουν συγκεντρωθεί και καταγραφεί πληροφορίες σχετικά με την τελευταία γνωστή επαφή με τα μέλη της οικογένειας, τα στοιχεία επικοινωνίας και οι λόγοι αποχωρισμού από την οικογένεια. Ελέγξτε και επιβεβαιώστε ότι το παιδί έχει ερωτηθεί διεξοδικά σχετικά με το πώς χωρίστηκε από την οικογένειά του, αλλά και σχετικά με τυχόν σχέδια μελών της οικογένειας να μεταβούν στην Ευρώπη και τον ή τους σκοπούμενους προορισμούς τους, και ότι έχουν καταγραφεί τα σχετικά στοιχεία. Μέλη της οικογένειας ενδέχεται να διαμένουν ήδη σε άλλη χώρα της ΕΕ.
Κινήθηκε η διαδικασία αναζήτησης της οικογένειας το συντομότερο δυνατόν (κατά περίπτωση)	Ελέγξτε και επιβεβαιώστε ότι αξιολογήθηκε κατά πόσον ο εντοπισμός της οικογένειας υπηρετεί το βέλτιστο συμφέρον και την ασφάλεια του παιδιού και των οικείων μελών της οικογένειας και, εάν ναι, ελέγξτε και επιβεβαιώστε ότι κινήθηκε η διαδικασία αναζήτησης της οικογένειας από την αρμόδια αρχή.
Εξετάστε το ενδεχόμενο αποκατάστασης των επαφών με την οικογένεια ή/και οικογενειακής επανένωσης	Μετά τον εντοπισμό της οικογένειας, επιβεβαιώστε ή αξιολογήστε κατά πόσον είναι προς το συμφέρον του παιδιού η αποκατάσταση των επαφών ή/και η οικογενειακή επανένωση.

⁽⁶⁸⁾ Προσδιορίστε τα στοιχεία που πρέπει να περιέχονται στον έντυπο/ηλεκτρονικό φάκελο πριν από την προσωπική συνέντευξη.

⁽⁶⁹⁾ Τα στοιχεία αυτά κοινοποιούνται στον υπεύθυνο για την επιμέλεια/επίτροπο/εκπρόσωπο για τον σκοπό της θεραπείας ή της σχολικής φοίτησης.

Διαδικαστικές εγγυήσεις και διασφαλίσεις	Συναφείς ενέργειες της αρμόδιας για το άσυλο αρχής
<p>Η εκτίμηση της ηλικίας διενεργείται με τρόπο ασφαλή για το παιδί και μόνον εφόσον είναι αναγκαία</p>	<p>Εάν συνιστάται εκτίμηση της ηλικίας, ελέγξτε και επιβεβαιώστε κατά πόσον είναι προς το συμφέρον του παιδιού και τυπικά αιτιολογημένη. Θα πρέπει να παρατίθενται σαφώς οι λόγοι για τους οποίους απαιτείται και να προσδιορίζεται η μέθοδος που υπηρετεί το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού όσον αφορά θέματα υγείας και αξιοπρέπειας. Η μέθοδος εξαρτάται από την ιδιαίτερη κατάσταση του παιδιού και σχετίζεται με τις ειδικές ανάγκες του παιδιού που εντοπίστηκαν ή/και τις ιδιαίτερες διαδικαστικές απαιτήσεις. Ρόλο παίζουν και οι διευθετήσεις μέριμνας ⁽⁷⁰⁾.</p> <p>Εάν έχει ήδη διενεργηθεί εκτίμηση της ηλικίας, ελέγξτε και επιβεβαιώστε ότι έγινε/γίνεται με διεπιστημονικό τρόπο και το δυνατόν λιγότερο επεμβατικά, καθώς και ότι καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας λαμβάνεται υπόψη το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού. Κάθε στοιχείο που συγκεντρώνεται στη διάρκεια της εκτίμησης της ηλικίας θα πρέπει να περιλαμβάνεται στον φάκελο και να λαμβάνεται δεόντως υπόψη.</p>
<p>Συγκεντρώθηκαν πληροφορίες σχετικά με το κοινωνικό δίκτυο του παιδιού</p>	<p>Για τη διασφάλιση της ακεραιότητας του παιδιού, ελέγξτε αν έχουν συγκεντρωθεί στοιχεία σχετικά με τις επαφές του παιδιού, περιλαμβανομένων των κοινωνικών δικτύων του και των δεσμών του με την κοινωνία της χώρας ασύλου.</p>
<p>Συγκεντρώθηκαν απόψεις εμπειρογνομόνων (εκθέσεις κ.λπ.)</p>	<p>Βεβαιωθείτε ότι έχουν συμπεριληφθεί οι αναγκαίες εκθέσεις εμπειρογνομόνων (ιατρικές εκθέσεις, εκθέσεις ευπάθειας, αστυνομικές εκθέσεις κ.λπ.). Ελέγξτε και επιβεβαιώστε ότι, εφόσον υπάρχουν, ελήφθησαν/λαμβάνονται δεόντως υπόψη στοιχεία που αποδεικνύουν τραυματικές εμπειρίες ή/και ψυχολογικές καταστάσεις, όπως διαταραχή μετατραυματικού στρες.</p>
<p>Εντοπίστηκαν και καταγράφηκαν ιδιαίτερες ανησυχίες (όπως κακοποίηση, εμπορία ανθρώπων)</p>	<p>Βεβαιωθείτε ότι έχουν συγκεντρωθεί, καταγραφεί και κοινοποιηθεί σε άλλες αρμόδιες εθνικές αρχές για την προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού οι ανησυχίες που εντοπίστηκαν (μεταξύ άλλων κακοποίηση, τραυματικές εμπειρίες, βία, ειδικές ανάγκες/ευπάθεια, προβλήματα υγείας κ.λπ.), καθώς και ανησυχίες ή ενδείξεις ότι το παιδί διατρέχει μεγάλο κίνδυνο να πέσει ή έχει ήδη πέσει θύμα εμπορίας, ότι το παιδί έχει ιστορικό κακοποίησης, παραμέλησης ή βίας, και τυχόν γνωστοί τόποι διαμονής των δραστών. Συμπεριλάβετε προβλήματα υγείας που απαιτούν εξειδικευμένη ιατρική περίθαλψη, ψυχοκοινωνική ή ψυχική φροντίδα.</p>
<p>Καταγράφηκε, αιτιολογήθηκε και παραδόθηκε η απόφαση</p>	<p>Βεβαιωθείτε ότι παραδόθηκε στο παιδί γραπτή αιτιολογημένη απόφαση επί της αίτησης ασύλου (η οποία εξηγεί, μεταξύ άλλων, πώς λήφθηκε πρωτίστως υπόψη το βέλτιστο συμφέρον του), καθώς και ότι του εξηγήθηκε προφορικά με τρόπο κατάλληλο για την ηλικία του και σε γλώσσα την οποία κατανοεί το παιδί.</p>

3.3. Οι ατομικές περιστάσεις του παιδιού

Η αξιολόγηση της κατάστασης του παιδιού θα πρέπει να γίνεται εξατομικευμένα, λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαίτερες περιστάσεις του. Οι εν λόγω περιστάσεις περιλαμβάνουν (ενδεικτικά) παράγοντες όπως το πολιτιστικό υπόβαθρο και οι εμπειρίες του παιδιού, η ηλικία και η ωριμότητα, το φύλο, η ταυτότητα φύλου ή/και ο σεξουαλικός προσανατολισμός, το μορφωτικό επίπεδο και κάθε πιθανή ευπάθεια, μη εξαιρουμένων, μεταξύ άλλων, οργανικών και ψυχολογικών προβλημάτων υγείας και τραυματικών εμπειριών ⁽⁷¹⁾. Θα πρέπει να καταγράφεται και να σταθμίζεται δεόντως κάθε υπάρχουσα έκθεση που αφορά το παιδί, όπως ιατρικές εκθέσεις, αξιολογήσεις ευπάθειας και κάθε άλλο έγγραφο που προσκομίζεται ανά πάσα στιγμή στη διάρκεια της διαδικασίας.

⁽⁷⁰⁾ Για περισσότερες πληροφορίες, βλ. ΕΑΣΟ, *Practical Guide on age assessment [Πρακτικός οδηγός σχετικά με την εκτίμηση της ηλικίας]*, 2018.

⁽⁷¹⁾ Ανατρέξτε στα στοιχεία του βέλτιστου συμφέροντος που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη, όπως παρατίθενται στο γενικό σχόλιο της Επιτροπής ΣΔΠ, *Γενικό Σχόλιο αριθ. 14 (2013) σχετικά με το δικαίωμα του παιδιού να λαμβάνεται πρωτίστως υπόψη το υπέρτερο συμφέρον του (άρθρο 3, παράγραφος 1)*, 29 Μαΐου 2013, CRC /C/GC/14, σ. 13 κ. επ.

3.4. Πιθανοί αυξημένοι κίνδυνοι και ευπάθειες

Είναι σημαντικό να διερευνώνται και να αξιολογούνται πιθανοί κίνδυνοι τους οποίους αντιμετωπίζει το παιδί, περιλαμβανομένων των αφανών κινδύνων. Οι εν λόγω κίνδυνοι θα πρέπει να καταγράφονται και να αναφέρονται οι συγκεκριμένες ανησυχίες που έχουν εντοπιστεί. Εδώ συγκαταλέγονται, ενδεικτικά, καταστάσεις στις οποίες το παιδί:

- έπεσε θύμα ή πιθανολογείται ότι είναι θύμα κακοποίησης ή βίας·
- είναι θύμα εμπορίας ανθρώπων·
- έχει ειδικές ανάγκες —ιατρικές ή ψυχολογικές— ή άλλες ευπάθειες·
- δεν είναι ικανό να ταξιδέψει·
- σχεδιάζει να ερημοδικήσει ή να διαφύγει·
- κάθε άλλη ανησυχία την οποία έχει εκφράσει το παιδί, ή οποιοδήποτε άλλο πρόσωπο, ή έχει επισημανθεί/καταγραφεί στη διάρκεια των συνεντεύξεων ή στις εκθέσεις των εμπειρογνομόνων.

Οι εν λόγω κίνδυνοι θα πρέπει να περιγράφονται αναλυτικά και να περιλαμβάνεται σχέδιο αντιμετώπισής τους, με βραχυπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες λύσεις, το οποίο θα παρακολουθείται από τις αρχές CP. Εφόσον εντοπίζονται ευπάθειες ή κίνδυνοι για το παιδί, πρέπει να ενημερώνεται ο επίτροπος/εκπρόσωπος ή/και να ζητείται η γνώμη του.

Εφόσον εντοπίζονται ευπάθειες ή κίνδυνοι, πρέπει να αξιολογείται κατά πόσον το παιδί χρήζει ειδικών διαδικαστικών εγγυήσεων και κατά πόσον πρέπει να παραπεμφθεί για υποστήριξη ή/και περαιτέρω αξιολόγηση εντός της αρμόδιας για το άσυλο αρχής ή σε άλλον πάροχο υπηρεσιών ή άλλη αρχή, όπως η αρχή υποδοχής ή η αρχή CP, ούτως ώστε να διασφαλιστεί η **ακεραιότητα και η ευημερία** του παιδιού. Η παραπομπή μπορεί να αφορά εξέταση από επαγγελματία ή νομικές συμβουλές. Ενδεικτικά αναφέρεται η παραπομπή των παιδιών θυμάτων εμπορίας σε κατάλληλους μηχανισμούς παραπομπής, με την οποία διασφαλίζεται η επικοινωνία ανάμεσα στο σύστημα διεθνούς προστασίας και στο σύστημα καταπολέμησης της εμπορίας ανθρώπων.

Όσον αφορά τις ειδικές ανάγκες, θα πρέπει να γίνεται παραπομπή για την απαιτούμενη αρωγή, π.χ. ιατρική περίθαλψη ή ψυχολογική φροντίδα και υποστήριξη ή υλική συνδρομή, π.χ. για παιδιά με αναπηρία. Δεν θα πρέπει να περιλαμβάνονται συμπεράσματα όσον αφορά τη διάγνωση της κατάστασης της υγείας του παιδιού ή των αιτούντων που το συνοδεύουν, παρά μόνον εάν επισυνάπτεται ιατρική έκθεση.

Ενδέχεται να απαιτείται περαιτέρω (ιατρική, νομική) αξιολόγηση από εμπειρογνώμονες ώστε να διασφαλίζεται η εφαρμογή των ειδικών διαδικαστικών εγγυήσεων καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας ασύλου. Για παράδειγμα, η αξιολόγηση της βίας/κακοποίησης από εμπειρογνώμονα θα μπορούσε να υποστηρίξει την παροχή ειδικής συνδρομής για την αντιμετώπιση των προκληθέντων τραυμάτων, όπως π.χ. την αναζήτηση βοήθειας από γιατρούς ή άλλους ειδικούς. Προς τούτο μπορεί να απαιτείται και η συναίνεση του παιδιού ή/και του επιτρόπου/εκπροσώπου. Θα πρέπει να διασφαλίζεται ότι κάθε μέτρο που λαμβάνεται είναι προς το συμφέρον του παιδιού και δεν παρατείνει άσκοπα τη διαδικασία ασύλου.

3.5. Διαφορετικές διαδικαστικές οδοί

Όταν πρόκειται να εφαρμοστούν διαφορετικές διαδικασίες στην περίπτωση του παιδιού, θα πρέπει να αξιολογείται το βέλτιστο συμφέρον του. Θα πρέπει να υπάρχει συντονισμός με άλλες αρμόδιες αρχές, εφόσον χρειάζεται.

Κανονισμός του Δουβλίνου

Ο κανονισμός Δουβλίνο III προβλέπει εγγυήσεις για τα ασυνόδευτα παιδιά όταν εξετάζεται το κατά πόσον η μεταφορά τους σε άλλο κράτος μέλος θα ήταν προς το συμφέρον τους. Η αξιολόγηση του βέλτιστου συμφέροντος, κατά τον κανονισμό Δουβλίνο III, θα πρέπει να περιλαμβάνει όλα τα συναφή

στοιχεία του συμφέροντος του παιδιού, η δε βαρύτητα που αποδίδεται σε κάθε στοιχείο εξαρτάται από τη σχέση του με τα υπόλοιπα. Το άρθρο 6 παράγραφος 3 του κανονισμού Δουβλίνο III απαριθμεί —ενδεικτικά— τα ακόλουθα στοιχεία τα οποία πρέπει να λαμβάνονται υπόψη: τις δυνατότητες επανένωσης της οικογένειας, την ευζωία και την κοινωνική ανάπτυξη του παιδιού, τις παραμέτρους που σχετίζονται με την ασφάλεια και την προστασία, ιδίως όπου υπάρχει κίνδυνος το παιδί να είναι θύμα ΤΗΒ, καθώς και τις απόψεις του παιδιού σύμφωνα με την ηλικία και την ωριμότητά του, αλλά και τις καταβολές του παιδιού.

Το συμφέρον του παιδιού πρέπει να πρυτανεύει σε όλες τις ενέργειες δυνάμει του κανονισμού Δουβλίνο III.

Ταχείες διαδικασίες και διαδικασίες στα σύνορα

Εξάλλου, το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού θα πρέπει να είναι πρωταρχικό μέλημα κατά τη λήψη αποφάσεων, σύμφωνα με το άρθρο 24 παράγραφος 3 δεύτερο εδάφιο ΟΔΑ (αναδιατύπωση). Οι αρμόδιες για το άσυλο αρχές δεν εφαρμόζουν ή παύουν να εφαρμόζουν ταχείες διαδικασίες ή διαδικασίες στα σύνορα εφόσον δεν μπορεί να παρασχεθεί επαρκής υποστήριξη στους αιτούντες που χρήζουν ειδικών διαδικαστικών εγγυήσεων (όπως τα ασυνόδευτα ή τα χωρισμένα από την οικογένειά τους παιδιά) στο πλαίσιο των εν λόγω διαδικασιών.

Επιπλέον, σύμφωνα με το άρθρο 25 παράγραφος 6 στοιχείο β) ΟΔΑ (αναδιατύπωση), ταχείες διαδικασίες ή διαδικασίες στα σύνορα **μπορούν μόνον να εφαρμόζονται** σε ασυνόδευτα παιδιά εάν:

- ο αιτών κατάγεται από ασφαλή χώρα
- ο αιτών έχει υποβάλει μεταγενέστερη αίτηση (η οποία δεν είναι απαράδεκτη)·
- ο αιτών μπορεί να θεωρείται επικίνδυνος για την εθνική ασφάλεια ή τη δημόσια τάξη·
- εφαρμόζεται η έννοια της «ασφαλούς τρίτης χώρας» (μόνο για τη διαδικασία στα σύνορα)·
- ο αιτών υπέβαλε πλαστά έγγραφα (μόνο για τη διαδικασία στα σύνορα)·
- ο αιτών, κακή τη πίστι, κατέστρεψε ή εγκατέλειψε έγγραφο ταυτότητας ή ταξιδιού (μόνο για τη διαδικασία στα σύνορα).

Οι δύο τελευταίοι λόγοι εφαρμόζονται μόνο σε ιδιαίτερες περιπτώσεις, όταν συντρέχουν σοβαροί λόγοι ώστε να θεωρείται ότι ο αιτών επιχειρεί να αποκρύψει σημαντικά στοιχεία τα οποία ενδεχομένως θα οδηγήσουν στη λήψη αρνητικής απόφασης και εφόσον έχει δοθεί στον αιτούντα η πλήρης δυνατότητα να αιτιολογήσει πειστικά τη συμπεριφορά του.

Κατά την εφαρμογή των εννοιών της ασφαλούς χώρας καταγωγής και της ασφαλούς τρίτης χώρας, τα κράτη μέλη υποχρεούνται να λαμβάνουν υπόψη τις ιδιαίτερες συνθήκες κάθε προσώπου και να εξαιρούν, μεταξύ άλλων, τα ασυνόδευτα παιδιά από το πεδίο εφαρμογής των εννοιών αυτών εφόσον κρίνεται σκόπιμο. Η διαδικασία στα σύνορα και η ταχεία διαδικασία εκ φύσεως δεν υπηρετούν το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού. Αμφότερες προσφέρουν πιο περιορισμένες δυνατότητες παροχής επαρκούς ενημέρωσης και συμβουλών, καθώς και χρόνου για την προετοιμασία της υπόθεσης του παιδιού.

Πολλά παιδιά βρίσκονται υποχρεωμένα να υποβάλουν πλαστά έγγραφα ή να καταστρέψουν τα έγγραφά τους επειδή φοβούνται αρνητικές συνέπειες ή αναγκάζονται να το πράξουν από διακινητές ή άλλους ενήλικες. Τα παραπάνω κριτήρια, εφόσον δεν ερμηνεύονται σύμφωνα με το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού, θα μπορούσαν να έχουν ως αποτέλεσμα τα ευάλωτα, ασυνόδευτα ή χωρισμένα από την οικογένειά τους παιδιά να εμπλέκονται σε διαδικασίες οι οποίες περιορίζουν το δικαίωμά τους σε ενημέρωση, συμβουλές και χρόνο για προετοιμασία της υπόθεσής τους και να ενέχουν κινδύνους όσον αφορά την προστασία τους.

Άλλες διαδικαστικές οδοί

Σε καταστάσεις στις οποίες το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού ενδέχεται να υπηρετείται από άλλες διαδικαστικές οδούς και νομικά καθεστάτα, πέραν της αίτησης χορήγησης διεθνούς προστασίας, θα πρέπει να συνιστώνται οι ενδεδειγμένες λύσεις σε συντονισμό με τις αρμόδιες αρχές και με τη συμμετοχή του επιτρόπου/εκπροσώπου του παιδιού, σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία και πρακτική. Οι εν λόγω λύσεις μπορεί να είναι η παραπομπή του παιδιού σε ειδικές διαδικασίες για θύματα εμπορίας ανθρώπων ή ανιθαγενείς, για παράδειγμα, ή η κίνηση περισσότερων της μίας νομικών διαδικασιών ταυτόχρονα.

3.6. Ανάθεση της επιμέλειας/κηδεμονίας σε συγγενή/ενήλικο συνοδό

Ο υπεύθυνος για την επιμέλεια/κηδεμόνας ⁽⁷²⁾ **παιδιού χωρισμένου από την οικογένειά του** διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην υποστήριξη της διαδικασίας προσδιορισμού του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού. Συνιστάται, εφόσον δίνεται στο παιδί η δυνατότητα να εκφράσει τη γνώμη του για συγκεκριμένο ζήτημα, να δίνεται η ίδια δυνατότητα και στους ενήλικους συνοδούς του, ιδίως όταν τους έχει ανατεθεί η επιμέλεια/κηδεμονία του.

Στον ανεξάρτητο επίτροπο του ασυνόδευτου παιδιού που ορίζεται από την αρμόδια εθνική αρχή ή το δικαστήριο θα πρέπει επίσης να παρέχονται άλλα μέσα για να εκφράσει τη γνώμη του σχετικά με το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού.

Επιπλέον, θα πρέπει να αξιολογείται και η σχέση του χωρισμένου από την οικογένειά του παιδιού με τον υπεύθυνο για την επιμέλεια/κηδεμόνα του στο πλαίσιο της στάθμισης των στοιχείων του βέλτιστου συμφέροντος. Η περίπτωση αυτή αφορά κυρίως παιδιά χωρισμένα από την οικογένειά τους που συνοδεύονται από ενήλικα ο οποίος είναι συγγενής τους και στον οποίο μπορεί να ανατεθεί η επιμέλεια/κηδεμονία τους. Πρέπει να διεξάγεται συνέντευξη με τον συγγενή ή ενήλικο συνοδό προκειμένου να αποσαφηνίζονται ζητήματα σχετικά με την κηδεμονία ή/και την καθημερινή φροντίδα. Θα πρέπει επίσης να αξιολογείται η σχέση ανάμεσα στον συγγενή ή ενήλικο συνοδό και το παιδί πριν την ανάθεση της επιμέλειας/κηδεμονίας. Εξάλλου, οι αρχές CP θα πρέπει να αξιολογούν και τη σχέση ανάμεσα στο παιδί και τα μέλη της οικογένειάς του υπεύθυνου για την επιμέλεια, το δε πόρισμα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη.

Θα πρέπει να εξετάζεται περαιτέρω κάθε ανησυχία σχετικά με τη φροντίδα/την εκπροσώπηση πριν τη διατύπωση σύστασης σχετικά με το BIC. Σε περίπτωση ανησυχίας για τη σχέση, θα πρέπει να εξετάζεται κατά πόσον κρίνεται αναγκαία η παρουσία του υπεύθυνου για την επιμέλεια/κηδεμόνα στην προσωπική συνέντευξη του παιδιού ή, για παράδειγμα, θα ήταν προτιμότερη η παρουσία του δικηγόρου. Ο αρμόδιος υπάλληλος, όταν περιέρχεται εις γνώση του ότι το παιδί δεν χαίρει της κατάλληλης φροντίδας ή αντιμετωπίζει δυσκολίες με τον τρέχοντα υπεύθυνο για την επιμέλειά του, θα πρέπει να αναδεικνύει το ζήτημα κατά προτεραιότητα και να το αναφέρει στις αρμόδιες αρχές, μη εξαιρουμένων των φορέων CP.

⁽⁷²⁾ Φυσικό πρόσωπο από τον στενό κύκλο του παιδιού/συγγενής.

4. Ενδείξεις ευπάθειας και κινδύνου για παιδιά

Τα παιδιά που αιτούνται διεθνή προστασία βρίσκονται σε ιδιαίτερα ευάλωτη κατάσταση. Είναι πολύ σημαντικό οι αρμόδιοι υπάλληλοι να αναγνωρίζουν τυχόν ενδείξεις πρόσθετης ευπάθειας και ειδικών αναγκών και να είναι προετοιμασμένοι να λάβουν τα σχετικά μέτρα. Μεταξύ άλλων, το παιδί μπορεί να είναι ή να κινδυνεύει να πέσει θύμα THB ή να έχει υποστεί σοβαρής μορφής ψυχολογική, σωματική, σεξουαλική ή έμφυλη βία, μη εξαιρουμένου του ΑΓΓΟ, καταναγκαστικό και πρόωρο γάμο, σωματική και ψυχική βλάβη, καθώς και άλλες μορφές κακοποίησης ή εκμετάλλευσης, μπορεί το παιδί να είναι αρχηγός νοικοκυριού, ανιθαγενές παιδί, έφηβος γονιός, να έχει υπάρξει μέλος ένοπλης ομάδας, να πάσχει από σοβαρή ασθένεια, να έχει προβλήματα ψυχικής υγείας κ.λπ.

Οι παράγοντες που εκθέτουν τα παιδιά σε κατάσταση αυξημένου κινδύνου περιλαμβάνουν τόσο κινδύνους στο ευρύτερο περιβάλλον προστασίας όσο και κινδύνους που απορρέουν από ατομικές περιστάσεις, λαμβανομένων υπόψη των σωρευτικών επιδράσεων της έκθεσης σε πολλαπλούς παράγοντες κινδύνου [...] ⁽⁷³⁾.

Όταν αναγνωρίζεται παρόμοιος κίνδυνος, ο ρόλος της αρχής η οποία επιλαμβάνεται της αίτησης διεθνούς προστασίας ως προς την παραπομπή του παιδιού σε ειδικά ιδρύματα/οργανισμούς για τις συναφείς παρεμβάσεις και υποστήριξη είναι πολύ σημαντικός, ιδίως όταν δεν γίνεται παραπομπή από τον εκπρόσωπο/επίτροπο. Η αρμόδια για το άσυλο αρχή έχει την ευθύνη του εντοπισμού του παιδιού που κινδυνεύει, σε συνεργασία με τις αρχές CP, αλλά και την ευθύνη διασφάλισης της παρέμβασης εξειδικευμένου φορέα. Ανεξαρτήτως αυτού, οι αρμόδιες για το άσυλο αρχές θα πρέπει να εξετάζουν τους παράγοντες κινδύνου και τις εμπειρίες των παιδιών ως στοιχεία τα οποία συνεισφέρουν στην ουσία της αίτησης ασύλου (π.χ. ιδιαίτερες μορφές δίωξης παιδιών, βλ. «Αξιολόγηση της αίτησης του παιδιού» ανωτέρω).

Σημ.: Τα παιδιά των οποίων αγνοούνται τα ίχνη καθίστανται ακόμη πιο ευάλωτα. Θα πρέπει να αξιολογείται ο κίνδυνος το παιδί να εξαφανιστεί από τον χώρο στέγασής του για οποιονδήποτε λόγο, μη εξαιρουμένης της απόπειρας να περάσει σε άλλο κράτος της ΕΕ+. Ο κίνδυνος αυτός μπορεί να μετριαστεί με κατάλληλη ενημέρωση του παιδιού σχετικά με τις διαδικασίες ασύλου και τα αναμενόμενα χρονοδιαγράμματα, με τακτική παροχή σαφών και κατανοητών πληροφοριών στο παιδί, κατάλληλων για την ηλικία του, ειδικότερα σχετικά με τις συνέπειες και τους κινδύνους της απόπειρας παράτυπης μετάβασης σε άλλο κράτος της ΕΕ+, είτε μόνο του είτε με τη βοήθεια εγκληματικών δικτύων ή διακινητών. Ένας άλλος τρόπος μετριασμού του κινδύνου εξαφάνισης είναι η εξέταση της υπόθεσης κατά προτεραιότητα.

Παιδιά συνοδευόμενα από γονείς

Στις διαδικασίες ασύλου, τα ασυνόδευτα και τα χωρισμένα από την οικογένειά τους παιδιά αναγνωρίζεται αμέσως ότι κινδυνεύουν, μπορεί όμως να κινδυνεύουν και παιδιά που συνοδεύονται από τους γονείς τους. Οι εν λόγω κίνδυνοι κατά κανόνα εύκολα υποβαθμίζονται ή παραγνωρίζονται. Οι ανάγκες του παιδιού θα πρέπει να καλύπτονται ασχέτως αν το παιδί έχει καταγραφεί ως προστατευόμενο από τους γονείς του. Σε περίπτωση σύγκρουσης των συμφερόντων του παιδιού και των γονέων, κάποιες από τις προαναφερθείσες εγγυήσεις, όπως η πρόσβαση σε ανεξάρτητο επίτροπο (εφόσον τίθεται ζήτημα επιμέλειας), σε νομικές συμβουλές και σε νομικό σύμβουλο, αποκτούν ιδιαίτερη σημασία για το συνοδευόμενο παιδί. Η αρμόδια για το άσυλο εθνική αρχή από κοινού με φορείς CP θα πρέπει να αξιολογούν κατά πόσον η συνέντευξη με το παιδί θα πρέπει να γίνει παρουσία του νομικού συμβούλου και όχι παρουσία των γονέων του, κατά πόσον οι γονείς θα πρέπει να έχουν πρόσβαση στον φάκελο της υπόθεσης του παιδιού ο οποίος περιέχει απόρρητες πληροφορίες και κατά πόσον θα πρέπει να ληφθούν χωριστές αποφάσεις για τις αιτήσεις χορήγησης διεθνούς προστασίας του παιδιού και των γονέων του. Είναι εξαιρετικά σημαντικό οι δηλώσεις

⁽⁷³⁾ UNHCR, *Conclusion on Children at Risk no. 107 [Συμπέρασμα σχετικά με τα παιδιά σε κίνδυνο αριθ. 107]*, A/AC.96/10485, Οκτώβριος 2007.

του παιδιού να μη χρησιμοποιούνται εναντίον του παιδιού κατά την εξέταση της αίτησης διεθνούς προστασίας του ή κατά την εξέταση της υπόθεσης των γονέων του. Στη διάρκεια της συνέντευξης το παιδί θα πρέπει να ενημερώνεται γι' αυτό και να του παρέχονται διαβεβαιώσεις. Απαιτείται επίσης προσοχή όταν οι δηλώσεις του παιδιού χρησιμοποιούνται εναντίον των γονέων.

Παραδείγματα από την πρακτική εφαρμογή

Η DK συνιστά ιδιαίτερη προσοχή στις αρμόδιες για το άσυλο αρχές όταν χρησιμοποιούν τις δηλώσεις παιδιού στην υπόθεση των γονέων του αν αυτό επηρεάζει αρνητικά την υπόθεσή τους, ιδίως όταν υπάρχει ο κίνδυνος το παιδί να βρεθεί εκτεθειμένο σε αντίποινα από πλευράς γονέων.

Οι αρχές της Δανίας, πάντως, θεωρούν ότι οι δηλώσεις του ίδιου του παιδιού μπορούν να χρησιμοποιηθούν στην υπόθεση του παιδιού, σε συνάρτηση με την ηλικία και την ωριμότητά του και ανάλογα με τις συνθήκες στις οποίες αυτές έγιναν.

Γενικά, η αρμόδια για το άσυλο εθνική αρχή θα πρέπει να διασφαλίζει ότι, σε παρόμοιες περιπτώσεις, το παιδί δεν περιέρχεται σε επιζήμια κατάσταση. Αναλόγως των συνθηκών, οι εμπιστευτικές πληροφορίες δεν πρέπει να γνωστοποιούνται στους γονείς χωρίς τη συναίνεση του παιδιού. Εφόσον διαπιστώνονται ενδείξεις κακοποίησης, παραμέλησης ή/και εκμετάλλευσης, ο αρμόδιος υπάλληλος μεριμνά για την ενημέρωση των αρμόδιων αρχών και για την παροχή αρωγής και φροντίδας στο παιδί.

Παιδιά χωρισμένα από την οικογένειά τους

Τα παιδιά που έχουν χωριστεί από την οικογένειά τους είναι ευάλωτα σε διάφορους κινδύνους που επηρεάζουν τη ζωή, την επιβίωση και την ανάπτυξή τους, πρέπει δε να λαμβάνονται μέτρα για την προστασία τους από τους κινδύνους αυτούς⁽⁷⁴⁾.

Τα παιδιά που έχουν χωριστεί από την οικογένειά τους μπορεί να αντιμετωπίζουν ιδιαίτερο κίνδυνο να πέσουν θύματα κακοποίησης στα χέρια του ενήλικου συνοδού ή άλλων. Αυτό ισχύει ιδίως όταν ο ενήλικας δεν είναι σε θέση να φροντίσει ουσιαστικά το παιδί ή το κακοποιεί ή το παραμελεί. Είναι ιδιαίτερα σημαντικό να επαληθεύεται η σχέση και ο δεσμός ανάμεσα στο παιδί και τον ενήλικα προκειμένου να διασφαλίζεται ότι η σχέση είναι προς το συμφέρον του παιδιού. Θα πρέπει να αξιολογούνται προσεκτικά οι πιθανές συνέπειες καταστάσεων εμπορίας ή/και διακίνησης για το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού. Ταυτόχρονα, η απαγόρευση της επαφής του παιδιού με τον ενήλικο συνοδό, ο οποίος ενδέχεται να είναι το μόνο πρόσωπο εμπιστοσύνης του παιδιού στην κατάσταση εκτόπισης, μπορεί να αποβεί επιζήμια για το παιδί. Για τον λόγο αυτό, πρέπει να συνεκτιμώνται προσεκτικά όλα τα συναφή στοιχεία με γνώμονα το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού. Για τα παιδιά θύματα εμπορίας, ο αποχωρισμός από τους γονείς μπορεί να είναι είτε αποτέλεσμα της εμπορίας είτε παράγοντας κινδύνου για εμπορία⁽⁷⁵⁾. Αυτό είναι σημαντικό να διαπιστώνεται για λόγους ακεραιότητας και ασφάλειας του παιδιού, όταν το παιδί κινδυνεύει να πέσει θύμα εμπορίας.

Έγγαμα παιδιά

Παιδικός γάμος συντρέχει όταν ένας ή αμφότεροι οι σύζυγοι είναι ηλικίας κάτω των 18 ετών. Παρότι το φαινόμενο πλήττει τόσο τα κορίτσια όσο και τα αγόρια, τα κορίτσια μπορεί να υποστούν τις πλέον αρνητικές συνέπειες. Ο/η σύζυγος του παιδιού μπορεί να είναι πολύ μεγαλύτερης ηλικίας. Στις περιπτώσεις αυτές τα κορίτσια είναι κατά κανόνα πιο ευάλωτα. Τα παντρεμένα κορίτσια συχνά μένουν έγκυες ενώ είναι ακόμη στην εφηβεία, κινδυνεύουν επομένως από επικίνδυνες επιπλοκές στην εγκυμοσύνη και τον τοκετό. Τα έγγαμα παιδιά, τόσο κορίτσια όσο και αγόρια, μπορεί να

⁽⁷⁴⁾ Επιτροπή ΣΔΠ, *Γενικό Σχόλιο αριθ. 6 (2005), Μεταχείριση των ασυνόδευτων και των χωρισμένων από την οικογένειά τους παιδιών που βρίσκονται εκτός της χώρας καταγωγής τους*, 1 Σεπτεμβρίου 2005, CRC/GC/2005/6, παράγραφος 23-24.

⁽⁷⁵⁾ Εγχειρίδιο του FRA, *Handbook on Guardianship systems for children deprived of parental care in the European Union — with a particular focus on their role in responding to child trafficking [Συστήματα επιτροπείας για παιδιά τα οποία στερούνται τη γονική φροντίδα στην Ευρωπαϊκή Ένωση — με ιδιαίτερη έμφαση στη συμβολή τους στην αντιμετώπιση της εμπορίας παιδιών]*, Οκτώβριος 2015.

εκτεθούν σε σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα, περιλαμβανομένου του HIV, και να υποστούν ενδοοικογενειακή βία από τον/την σύζυγό τους.

Η Επιτροπή ΣΔΠ συνιστά να οριστεί το κατώτατο όριο ηλικίας γάμου με ή χωρίς γονική συναίνεση στα 18 έτη, τόσο για τα κορίτσια όσο και για τα αγόρια ⁽⁷⁶⁾.

Το Συμβούλιο της Ευρώπης κάνει έκκληση στα κράτη μέλη του να «ορίσουν ή να αυξήσουν στα 18 έτη την κατώτατη νόμιμη ηλικία γάμου για γυναίκες και άνδρες» και τα καλεί περαιτέρω να «μην αναγνωρίζουν καταναγκαστικούς γάμους και γάμους παιδιών που συνάπτονται εκτός της χώρας, εκτός εάν η αναγνώριση είναι προς το βέλτιστο συμφέρον του θύματος όσον αφορά τις συνέπειες του γάμου, ιδίως προς τον σκοπό της κατοχύρωσης δικαιωμάτων τα οποία δεν θα μπορούσε να διεκδικήσει με διαφορετικό τρόπο» ⁽⁷⁷⁾.

Τα έγγαμα παιδιά θα πρέπει να χαίρουν των δικαιωμάτων και των ειδικών διαδικαστικών εγγυήσεων που προβλέπονται από το ενωσιακό κεκτημένο στον τομέα του ασύλου. Με βάση τη χαρτογράφηση που διενέργησε ο FRA, στο σύνολο των κρατών μελών, η κατώτατη νόμιμη ηλικία γάμου συμπίπτει με την ηλικία κατά την οποία επέρχεται η ενηλικίωση και είναι τα 18 έτη —με εξαίρεση τη **Σκωτία**, όπου η ηλικία γάμου είναι τα 16 έτη και συμπίπτει επίσης με την ηλικία κατά την οποία επέρχεται η ενηλικίωση. Στα περισσότερα κράτη μέλη προβλέπεται από τη νομοθεσία δυνατότητα γάμου πριν από την ενηλικίωση με τη συναίνεση των γονέων ή/και δικαστικού ή διοικητικού οργάνου. Μόνον σε **DK, DE, NL** και **SE** (καθώς και στην **PL**, αλλά μόνον για άνδρες) δεν υπάρχει δυνατότητα σύναψης γάμου σε ηλικία μικρότερη των 18 ετών ⁽⁷⁸⁾. Με βάση τις απαντήσεις στο ερωτηματολόγιο της EASO το 2017 ⁽⁷⁹⁾, τα έγγαμα παιδιά θεωρούνται ασυνόδευτα σε **AT, BE, CH, CY, DE, EL, FI, LT, NL, NO, PL, SK** και **SE**. Σε **EE** και **ES** αυτό ισχύει αν είναι ηλικίας κάτω των 16 ετών, ενώ στη **SI** αν είναι κάτω των 15.

Ο ορισμός του ασυνόδευτου παιδιού στο κεκτημένο στον τομέα του ασύλου δεν αποκλείει ρητά τα έγγαμα παιδιά ⁽⁸⁰⁾. Ως εκ τούτου, εκτός αν ο γάμος αναγνωρίζεται κατά τον νόμο ή την πρακτική του οικείου κράτους της ΕΕ+, το έγγαμο παιδί θα πρέπει να θεωρείται ασυνόδευτο και να χαίρει των ειδικών διαδικαστικών εγγυήσεων που παρέχονται στα ασυνόδευτα παιδιά δυνάμει της ΟΔΑ (αναδιατύπωση), ή συνοδευόμενο σε περίπτωση που το παιδί συνοδεύεται από γονείς/κηδεμόνα. Σε κράτη μέλη στα οποία η ηλικία όπου απαιτείται η συναίνεση είναι σύμφωνη με τη νομοθεσία της χώρας καταγωγής, άλλα όχι σύμφωνα με τη νομοθεσία του ίδιου του κράτους μέλους, θα πρέπει να προβλέπονται ειδικές εγγυήσεις.

Στην ηλικιακή κατηγορία 15-18 ετών, η νομοθεσία ή/και η πρακτική των κρατών μελών ποικίλλουν όσον αφορά την αναγνώριση του ενήλικου συζύγου ως υπεύθυνου για τον ανήλικο σύζυγο. Στα περισσότερα κράτη μέλη, οι παιδικοί γάμοι δεν επιτρέπονται/αναγνωρίζονται κατά τον νόμο ή την πρακτική. Εάν ο ανήλικος σύζυγος ταξιδεύει μόνο με τον ενήλικο σύζυγο και δεν συνοδεύεται από γονείς/κηδεμόνα, το έγγαμο παιδί θα πρέπει να θεωρείται «ασυνόδευτο».

Για να λαμβάνεται πρωτίστως υπόψη το βέλτιστο συμφέρον ⁽⁸¹⁾ του έγγαμου παιδιού στις διαδικασίες ασύλου, πρέπει να εξετάζεται προσεκτικά η σχέση ανάμεσα στο παιδί και τον/τη σύζυγο, μεταξύ άλλων ακούγοντας την άποψη του παιδιού σχετικά με τη φύση του γάμου, το επιθυμητό μέλλον του, και αν επιθυμεί να μείνει με τον/τη σύζυγο ή να χωρίσουν.

Δεδομένου ότι ένα παιδί δεν μπορεί να συναινέσει σε γάμο, το κατά πόσον η παραμονή του παιδιού με τον ενήλικο σύζυγο είναι επωφελής γι' αυτό θα πρέπει να προσδιορίζεται από κοινωνικό λειτουργό ή/και τις αρχές CP, λαμβάνοντας υπόψη την προστασία του παιδιού και ανακεφαλαιώνοντας το

⁽⁷⁶⁾ Επιτροπή ΣΔΠ, *Γενικό Σχόλιο αριθ. 4 (2003), Υγεία και ανάπτυξη των εφήβων στο πλαίσιο της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού*, 1 Ιουλίου 2003, CRC/GC/2003/4.

⁽⁷⁷⁾ Κοινοβουλευτική Συνέλευση του Συμβουλίου της Ευρώπης, *Resolution 1468 (2005) on forced marriages and child marriages [Ψήφισμα 1468 (2005) σχετικά με τους καταναγκαστικούς γάμους και τους γάμους παιδιών]*, 5 Οκτωβρίου 2005.

⁽⁷⁸⁾ FRA, *Mapping minimum age requirements with respect to the rights of the child in the EU: Marriage with consent of a public authority and/or public figure [Χαρτογράφηση του κατώτατου ορίου ηλικίας σε σχέση με τα δικαιώματα του παιδιού στην ΕΕ: Γάμος με τη συναίνεση δημόσιας αρχής ή/και δημόσιου λειτουργού]*, 2017.

⁽⁷⁹⁾ Παρουσιάστηκαν στη διάρκεια της ετήσιας διάσκεψης της EASO για τα παιδιά τον Δεκέμβριο του 2017.

⁽⁸⁰⁾ Άρθρο 2 στοιχείο (β) ΟΕΑΑ (αναδιατύπωση).

⁽⁸¹⁾ Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το κατώτατο όριο ηλικίας σύναψης γάμου και τους τρόπους με τους οποίους ρυθμίζεται στα κράτη μέλη, βλ. FRA, *Mapping minimum age requirements with respect to the rights of the child in the EU: Marriage with consent of a public authority and/or public figure [Χαρτογράφηση του κατώτατου ορίου ηλικίας σε σχέση με τα δικαιώματα του παιδιού στην ΕΕ: Γάμος με τη συναίνεση δημόσιας αρχής ή/και δημόσιου λειτουργού]*, 2017.

σύνολο των στοιχείων του βέλτιστου συμφέροντός του, ιδίως τη διάσταση της ακεραιότητας και της ασφάλειας, μεταξύ άλλων.

Είναι σημαντικό να λαμβάνεται υπόψη κατά πόσον το ζευγάρι έχει τέκνα και, εάν ναι, το δικαίωμα στην οικογενειακή ενότητα, καθώς και κατά πόσον μπορεί να γεννώνται πρόσθετες ανησυχίες σχετικά με την προστασία των τέκνων. Επίσης θα πρέπει να αξιολογείται χωριστά το βέλτιστο συμφέρον των παιδιών του έγγαμου παιδιού.

Εφόσον διαπιστώνεται ότι είναι προς το συμφέρον του παιδιού, και μόνο σε μια τέτοια περίπτωση, μπορεί να εξεταστεί το ενδεχόμενο να αξιολογηθούν στον ίδιο φάκελο υπόθεσης το παιδί και ο σύζυγος.

Όταν το παιδί είναι και γονιός, πρέπει να παρέχονται πρόσθετα μέτρα προστασίας και διασφαλίσεις. Ειδικότερα, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η αρχή του βέλτιστου συμφέροντος και για το παιδί και για τα τέκνα του.

Εφόσον το παιδί έχει χωριστεί από τους γονείς/τον κηδεμόνα του, τα κράτη μέλη της ΕΕ+ θα πρέπει να μεριμνούν ώστε να μην ορίζεται ως επίτροπος του παιδιού ο/η σύζυγος.

Απαιτείται στενή συνεργασία των αρχών CP και άλλων αρμόδιων αρχών των κρατών της ΕΕ+ ώστε να διασφαλίζεται η προστασία του έγγαμου παιδιού καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας.

Τα ανωτέρω ζητήματα μπορεί να επηρεάσουν τις συνθήκες υποδοχής και τα πρότυπα υποδοχής/στέγασης, τα οποία, όμως, εκφεύγουν των ορίων του παρόντος πρακτικού οδηγού ⁽⁸²⁾.

Παιδιά θύματα εμπορίας

Οι αρχές πρέπει να είναι σε επιφυλακή για πιθανούς κινδύνους εμπορίας παιδιών. Κατά τη στάθμιση των στοιχείων του BIC θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι παράμετροι της ακεραιότητας και της ασφάλειας, καθώς και ο κίνδυνος οι διακινητές να εμφανίζονται ως/διατείνονται ότι είναι ενήλικοι συνοδοί. Η περιορισμένη αναγνώριση των θυμάτων, η ανεπαρκής πρόσβαση σε πληροφορίες σχετικά με τα δικαιώματά τους και οι αναποτελεσματικοί μηχανισμοί παραπομπής σε εθνικό και διακρατικό επίπεδο ⁽⁸³⁾ εξακολουθούν να μην επιτρέπουν την πρόσβαση των θυμάτων εμπορίας στα δικαιώματά τους ⁽⁸⁴⁾. Είναι εξαιρετικά σημαντικό να διασφαλιστεί η επικοινωνία και η διασύνδεση ανάμεσα στα συστήματα διεθνούς προστασίας και στα συστήματα καταπολέμησης της εμπορίας ανθρώπων και τους εθνικούς μηχανισμούς παραπομπής ⁽⁸⁵⁾. Θα πρέπει να σχεδιαστούν συντονισμένα πρωτόκολλα και τυποποιημένες επιχειρησιακές διαδικασίες με τη συμμετοχή διάφορων ειδικευμένων επαγγελματιών και φορέων προκειμένου η εν λόγω διασύνδεση να γίνει πιο αποτελεσματική ⁽⁸⁶⁾. Για τα παιδιά θύματα εμπορίας, θα πρέπει να διασφαλίζεται η συμμετοχή υπηρεσιών CP στους μηχανισμούς παραπομπής, η οποία επί του παρόντος, πάντως, παραμένει περιορισμένη ⁽⁸⁷⁾.

⁽⁸²⁾ Βλ. ΕΑΣΟ, *Κατευθυντήριες γραμμές της ΕΑΣΟ για τις συνθήκες υποδοχής: πρότυπα διαδικασιών και δείκτες*, Σεπτέμβριος 2016.

⁽⁸³⁾ Ο ΔΟΜ εγκαινίασε μια διαδικτυακή πλατφόρμα με ένα μοντέλο διακρατικού μηχανισμού παραπομπής, το οποίο προέκυψε από το χρηματοδοτούμενο από την ΕΕ έργο Transnational Action (TACT), αναπτύχθηκε ως παραδοτέο της στρατηγικής της ΕΕ για την εξάλειψη της εμπορίας ανθρώπων 2012-2016 και διατίθεται στη διεύθυνση [url](#). Ως παραδοτέο της στρατηγικής της ΕΕ για την περίοδο 2012-2016, χρηματοδοτήθηκε από την Επιτροπή ένα μοντέλο διακρατικής παραπομπής, το οποίο διατίθεται στη διεύθυνση [url](#).

⁽⁸⁴⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, *Έκθεση σχετικά με τη συνέχεια που δόθηκε στη στρατηγική της ΕΕ για την εξάλειψη της εμπορίας ανθρώπων και για τον καθορισμό περαιτέρω συγκεκριμένων δράσεων*, 4 Δεκεμβρίου 2017, COM(2017) 728 final (έκθεση παρακολούθησης).

⁽⁸⁵⁾ Επιτροπή, *Έκθεση προόδου*, COM(2016) 267 final· Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, *Έκθεση κατάστασης για την εμπορία ανθρώπων*, 765175(2016)· Επιτροπή, *Έκθεση παρακολούθησης*, COM(2017) 728 final.

⁽⁸⁶⁾ Έγγραφο εργασίας της Επιτροπής, *Έγγραφο που συνοδεύει την έκθεση προόδου*, SWD(2016) 159 final.

⁽⁸⁷⁾ Επιτροπή, *Έκθεση προόδου*, COM(2016) 267 final. Σύμφωνα με την έκθεση, μια ολοκληρωμένη προσέγγιση της προστασίας των παιδιών θα πρέπει να βασίζεται στα πρότυπα της ΣΔΠ, συμπεριλαμβανομένου του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού, και στην ενίσχυση των συστημάτων επιτροπείας. Εγχειρίδιο του FRA, *Επιτροπεία για παιδιά τα οποία στερούνται τη γονική φροντίδα*, 2014, με έμφαση στα παιδιά θύματα εμπορίας ανθρώπων. Με ιδιαίτερη αναφορά στους επιτρόπους, το εγχειρίδιο του FRA εστιάζει στα παιδιά θύματα THB.

Το εργαλείο της EASO για την αναγνώριση προσώπων με ειδικές ανάγκες (ipsn.easo.europa.eu/el) περιέχει πολύτιμες πληροφορίες σχετικά με την αναγνώριση θυμάτων εμπορίας ανθρώπων.

Υποενότητα για την ΤΗΒ περιλαμβάνεται στη θεματική ενότητα «Φύλο, σεξουαλικός προσανατολισμός και ταυτότητα φύλου» του εκπαιδευτικού προγράμματος της EASO.

Ειδική θεματική ενότητα για την ΤΗΒ αναπτύχθηκε και εγκαινιάστηκε το 2017. Περισσότερες πληροφορίες διατίθενται στη διεύθυνση: www.easo.europa.eu/training.

Βλ. επίσης Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Οδηγίες προς τις προξενικές υπηρεσίες και τους συνοριακούς φρουρούς για τον εντοπισμό των θυμάτων εμπορίας ανθρώπων*, 2013.

Τα παιδιά που αναγνωρίζονται ως θύματα ΤΗΒ πρέπει να παραπέμπονται στον εθνικό μηχανισμό παραπομπής⁽⁸⁸⁾ ή σε παρόμοια δομή/μηχανισμό. Ο αρμόδιος υπάλληλος (σε συνεννόηση με τον κηδεμόνα) πρέπει να διατηρεί τον φάκελο, να αξιολογεί τις ανάγκες διεθνούς προστασίας αλλά και να παραπέμπει την υπόθεση του παιδιού σε υπάρχουσες ειδικές διαδικασίες για θύματα εμπορίας. Ο υπάλληλος της υπηρεσίας ασύλου θα πρέπει να γνωρίζει τις νομικές επιλογές και το κατά πόσον το παιδί θα μπορούσε να συνεχίσει ταυτόχρονα αμφότερες τις διαδικασίες. Αυτό εξαρτάται και από το εθνικό νομικό πλαίσιο και την πρακτική.

Θα πρέπει να καταγράφεται ειδικότερα κάθε ένδειξη ότι το παιδί έχει πέσει ή κινδυνεύει να πέσει θύμα εμπορίας στο μέλλον, καθώς και τυχόν συνεχιζόμενες επαφές με δίκτυα εμπορίας ανθρώπων ή άλλα εγκληματικά δίκτυα ή πρόσωπα τα οποία έχουν κακοποιήσει το παιδί, ασχέτως αν αυτό συνέβη στη χώρα καταγωγής ή στη διάρκεια του ταξιδιού στις χώρες διέλευσης. Θα πρέπει να λαμβάνονται όλα τα αναγκαία μέτρα παρακολούθησης.

Τα παιδιά που είναι θύματα εμπορίας δεν πρέπει να θεωρούνται εγκληματίες ούτε να τυγχάνουν αντίστοιχης μεταχείρισης. Πρέπει να δίνεται η δέουσα προτεραιότητα στην προστασία τους, τη συνδρομή προς αυτά και την αποκατάστασή τους. Στο πλαίσιο της προστασίας τους, θα πρέπει επίσης να λαμβάνονται υπόψη ιδιαίτεροι κίνδυνοι που σχετίζονται με το φύλο, όπως η εγκυμοσύνη, καθώς και άλλες ευπάθειες. Η αξιόποινη πράξη της ΤΗΒ έχει έντονη έμφυλη διάσταση, με επικρατέστερη μορφή την εμπορία ανθρώπων με σκοπό τη σεξουαλική εκμετάλλευση και θύματα κυρίως γυναίκες και κορίτσια⁽⁸⁹⁾.

Αξιολόγηση άλλων μορφών ευπάθειας

Συνήθως, προκειμένου να παρασχεθούν ειδικές διαδικαστικές εγγυήσεις ή εγγυήσεις υποδοχής ή να κατευθυνθεί το παιδί στην πλέον ενδεδειγμένη διαδικασία⁽⁹⁰⁾, έχει προηγηθεί αξιολόγηση ευπάθειας. Σε μια τέτοια περίπτωση, τα πορίσματα θα πρέπει να ενσωματώνονται στην ανάλυση και να τους αποδίδεται η αρμόζουσα βαρύτητα στη διαδικασία στάθμισης των σημαντικών στοιχείων για το BIC.

Ένδειξη ευπάθειας ή κινδύνου μπορεί να συνεπάγεται την ανάγκη να εξεταστεί η υπόθεση του παιδιού κατά προτεραιότητα ή να αναβληθεί η εξέτασή της. Στη διάρκεια των διαδικασιών ασύλου ενδέχεται να απαιτείται πρόσθετη προσοχή από ειδικούς σε θέματα ΤΗΒ, ΑΓΓΟ ή άλλα ζητήματα. Ενδέχεται να απαιτούνται μέτρα παρακολούθησης και παραπομπές, που θα πρέπει να καταγράφονται. Για να διασφαλίζουν ως οφείλουν την προστασία του παιδιού, οι αρμόδιες αρχές (υπηρεσίες ασύλου, υποδοχής, CP, αστυνομικές αρχές επιφορτισμένες με την αποτροπή βλάβης και κάθε άλλη αρχή) θα πρέπει να θεσπίσουν μηχανισμούς συντονισμού οι οποίοι επιτρέπουν την

⁽⁸⁸⁾ Ο εθνικός μηχανισμός παραπομπής είναι μια διαδικασία αναγνώρισης και υποστήριξης των θυμάτων, με σκοπό να διευκολύνει τη συνεργασία μεταξύ των υπηρεσιών που εμπλέκονται σε υποθέσεις εμπορίας και την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ αστυνομίας, συνοριοφυλακής, υπαλλήλων που επιλαμβάνονται υποθέσεων ασύλου, άλλων αρμόδιων αρχών και μη κυβερνητικών οργανισμών σε σχέση με πιθανά θύματα, στα οποία παρέχει υποστήριξη.

⁽⁸⁹⁾ Επιτροπή, Έκθεση παρακολούθησης, COM(2017) 728 final· Επιτροπή, Έκθεση προόδου, COM(2016) 267 final· σχετικές μελέτες έχουν δημοσιευθεί ως παραδοτέα της στρατηγικής της ΕΕ για την εξάλειψη της εμπορίας ανθρώπων 2012-2016 (μελέτη για την έμφυλη διάσταση της εμπορίας ανθρώπων και μελέτη για τις ομάδες υψηλού κινδύνου) στον διαδικτυακό τόπο της ΕΕ για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων, με σύνδεσμο στην επισκόπηση της δράσης της ΕΕ για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων 2012-2016 που διατίθεται στη διεύθυνση [url](https://www.easo.europa.eu/training).

⁽⁹⁰⁾ Π.χ. για τον σκοπό της εξαίρεσης από τις διαδικασίες στα σύνορα ή τις ταχείες διαδικασίες, σύμφωνα με την ΟΔΑ. Η ΟΔΑ ορίζει ότι δεν πρέπει να εφαρμόζονται ειδικές διαδικασίες σε ασυνόδευτα παιδιά και άλλα ευάλωτα πρόσωπα, εκτός εάν το κράτος μέλος είναι σε θέση να διασφαλίσει ότι θα τους παρέχονται οι απαιτούμενες πρόσθετες εγγυήσεις καθ' όλη τη διάρκεια των εν λόγω διαδικασιών.

ανταλλαγή σημαντικών πληροφοριών σχετικά με το παιδί. Οι μηχανισμοί συντονισμού θα πρέπει να τηρούν τους κανονισμούς περί ιδιωτικής ζωής και να προσδιορίζουν την ανάγκη και τον τρόπο παραπομπής της υπόθεσης στην πλέον ενδεδειγμένη αρχή.

Εργαλείο της EASO για την αναγνώριση των ατόμων με ειδικές ανάγκες (AAEA)

Για να υποστηρίξει τα κράτη μέλη στον εντοπισμό και την αξιολόγηση των ειδικών αναγκών υποδοχής ή των ειδικών διαδικαστικών αναγκών και την παροχή των σχετικών εγγυήσεων, η EASO έχει αναπτύξει ένα διαδικτυακό διαδραστικό εργαλείο, που είναι διαθέσιμο στο κοινό σε πολλές γλώσσες της ΕΕ.

Το AAEA είναι ένα πρακτικό εργαλείο για μη ειδικούς, με στόχο την υποστήριξη του έγκαιρου και συνεχούς εντοπισμού των ειδικών αναγκών των ατόμων, χωρίς να χρειάζονται εξειδικευμένες γνώσεις. Βασίζεται σε ένα περίγραμμα ενδείξεων, που συνδέονται με διάφορες κατηγορίες ατόμων με πιθανές ειδικές ανάγκες.

Αφού εισάγει ο χρήστης τις σχετικές πληροφορίες, μπορεί να επιλέξει να εκτυπώσει ή να αποθηκεύσει μια έκθεση με διάφορα στοιχεία της επιλογής του. Η έκθεση μπορεί στη συνέχεια να εξατομικευθεί βάσει της συγκεκριμένης περίπτωσης και να αποθηκευθεί ή/και να εκτυπωθεί.

Η ενσωμάτωση του εργαλείου AAEA σε εθνικό μηχανισμό συνάδει με τα πρότυπα του παρόντος πρακτικού οδηγού και συνιστάται ως ορθή πρακτική.

Το εργαλείο διατίθεται στη διεύθυνση ipsn.easo.europa.eu/el.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι — Υπόδειγμα για το βέλτιστο συμφέρον ⁽⁹¹⁾

Το παρόν υπόδειγμα/κατάλογος ελέγχων αποτελεί μια ενδεικτική μη ιεραρχική απαρίθμηση των στοιχείων του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού (BIC) και των συναφών εγγυήσεων στον τομέα της διεθνούς προστασίας. Η χρήση ενός καταλόγου ελέγχων, πάντως, δεν μπορεί να μετατρέψει το γνήσιο ενδιαφέρον για την ευημερία του παιδιού από μια συνεχή διαδικασία σε έναν μόνο εφάπαξ απλό έλεγχο.

Το παρόν υπόδειγμα/κατάλογος ελέγχων θα πρέπει να προσαρμόζεται στις εθνικές διαδικασίες και να χρησιμοποιείται στον φάκελο του παιδιού ως στοιχείο το οποίο αποδεικνύει ότι λαμβάνεται πρωτίστως υπόψη το BIC. Η διαδικασία είναι συνεχής και, επομένως, το υπόδειγμα μπορεί να αποτελέσει ένα έγγραφο το οποίο ενημερώνεται διαρκώς και χρησιμοποιείται από κάθε υπάλληλο που εργάζεται στη διαδικασία ασύλου προκειμένου να καταγράφει τον τρόπο με τον οποίο δίνεται κάθε φορά πρωταρχική σημασία στο βέλτιστο συμφέρον του παιδιού.

Εάν δεν παρασχέθηκε κάποια από τις εγγυήσεις ή δεν συγκεντρώθηκαν οι αναγκαίες πληροφορίες, αυτό θα πρέπει να αναφέρεται και να εξηγούνται οι λόγοι για τους οποίους δεν κατέστη δυνατόν. Σκοπός του παρόντος υποδείγματος/καταλόγου ελέγχων είναι να συμβάλει στο να διασφαλίζεται ότι συγκεντρώθηκαν και καταγράφηκαν οι βασικές πληροφορίες και παρασχέθηκαν οι σχετικές εγγυήσεις.

ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ/ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΛΕΓΧΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΒΕΛΤΙΣΤΟ ΣΥΜΦΕΡΟΝ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ			
ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ/ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΛΕΓΧΟΥ ΤΩΝ ΕΓΓΥΗΣΕΩΝ (μέρος του φακέλου της υπόθεσης)	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ
Στον φάκελο της υπόθεσης: προσθέστε όσους έχουν εκφράσει άποψη σχετικά με το βέλτιστο συμφέρον (π.χ. επίτροπος, εκπαιδευτής/δάσκαλος, ανάδοχος γονέας, ψυχολόγος του κέντρου υποδοχής κ.λπ.)			
Διασφαλίζεται η ακεραιότητα του παιδιού καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας			
Το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού αξιολογήθηκε από τις αρχές CP/κοινωνικούς λειτουργούς πριν από τη διαδικασία ασύλου. Εμπλεκόμενοι στην αξιολόγηση (αναπτυσσόμενος κατάλογος αν πρόκειται για ηλεκτρονική βάση δεδομένων).			
Η αίτηση του παιδιού εξετάστηκε/εξετάζεται κατά προτεραιότητα ή αναπροσαρμόστηκε η διάρκεια της διαδικασίας			
Το παιδί εξαιρέθηκε, κατά περίπτωση, από διαδικασίες στα σύνορα ή ταχείες διαδικασίες			
Παρασχέθηκε στο παιδί ο κατάλληλος χρόνος ανάπαυσης και ανάκτησης δυνάμεων			
Ορίστηκε ανεξάρτητος και ειδικευμένος επίτροπος/εκπρόσωπος το συντομότερο δυνατόν μετά την κίνηση της διαδικασίας, ο οποίος συνέχισε να συμμετέχει σε όλα τα στάδια, του ζητήθηκε δηλαδή και έδωσε τη γνώμη του για τη διαδικασία			
Ο επίτροπος/εκπρόσωπος του παιδιού συμμετείχε/συμμετέχει σε κάθε συνέντευξη με το παιδί			

⁽⁹¹⁾ Στη διαδικαστική διατριβή της, η Elianne Zijlstra περιγράφει ένα μοντέλο αναμφίλεκτης ερμηνείας της έννοιας του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού. Το εν λόγω μοντέλο συνδέει μεταξύ τους τα δικαιώματα που προβλέπονται στο άρθρο 3 και το άρθρο 6 ΣΔΠ. Το λεγόμενο «Μοντέλο του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού ή μοντέλο BIC» περιέχει 14 παιδαγωγικές περιβαλλοντικές συνθήκες που ισχύουν τόσο για το οικογενειακό όσο και για το κοινωνικό περιβάλλον. Οι εν λόγω συνθήκες διακρίνονται σε τέσσερις ενότητες. Η πρώτη ενότητα, «Οικογένεια, τρέχουσα κατάσταση», περιλαμβάνει τη «Σωματική ευεξία: 1. Επαρκής σωματική φροντίδα και 2. Ασφαλές άμεσο υλικό περιβάλλον», καθώς και την «Οικογένεια, φροντίδα και ανατροφή», που περιλαμβάνει τη «3. Συναισθηματική ατμόσφαιρα», την «4. Υποστηρικτική, ευέλικτη δομή ανατροφής», «5. Επαρκή παραδείγματα από τον γονέα» και το «6. Ενδιαφέρον». Η δεύτερη ενότητα, «Οικογένεια, μέλλον και παρελθόν», περιλαμβάνει τις «7. Αδιατάρακτες συνθήκες ανατροφής, μελλοντικές προοπτικές». Η τρίτη ενότητα, «Κοινωνία, τρέχουσα κατάσταση», περιλαμβάνει το «8. Ασφαλές ευρύτερο υλικό περιβάλλον», τον «9. Σεβασμό», το «10. Κοινωνικό δίκτυο», την «11. Εκπαίδευση», την «12. Επαφή με συνομηλικούς» και «13. Επαρκή παραδείγματα στην κοινωνία». Το τελευταίο στοιχείο περιέχεται στην τέταρτη ενότητα υπό τον γενικό τίτλο «Κοινωνία, μέλλον και παρελθόν», που περιλαμβάνει τη «14. Σταθερότητα στις συνθήκες ζωής, μελλοντική προοπτική». E. Zijlstra, «*In the best interest of the child? A study into decision-support tool validating asylum-seeking children's rights from a behavioural scientific perspective*», Groningen: University of Groningen 2012, διατίθεται στη διεύθυνση [url](#).

ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ/ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΛΕΓΧΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΒΕΛΤΙΣΤΟ ΣΥΜΦΕΡΟΝ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ			
ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ/ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΛΕΓΧΟΥ ΤΩΝ ΕΓΓΥΗΣΕΩΝ (μέρος του φακέλου της υπόθεσης)	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ
Το παιδί έλαβε νομικές συμβουλές και ο συνήγορός του παρέστη/παρίσταται σε κάθε συνέντευξη με το παιδί			
Διατίθεται εξειδικευμένος ή/και εκπαιδευμένος διερμηνέας καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας			
Το παιδί έχει ενημερωθεί επαρκώς για τη διαδικασία ασύλου με τρόπο κατάλληλο για την ηλικία του και σε γλώσσα την οποία κατανοεί. Ελέγχθηκε κατά πόσον οι πληροφορίες έγιναν κατανοητές από το παιδί			
Οι απόψεις του παιδιού ακούστηκαν/ακούγονται και λαμβάνονται υπόψη σε συνάρτηση με την ηλικία και την ωριμότητά του όσον αφορά τις αποφάσεις που λαμβάνονται καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας ασύλου			
Οι απόψεις και οι δηλώσεις του παιδιού εξετάζονται χωριστά από τις απόψεις και τις δηλώσεις των γονέων του κατά την αξιολόγηση του βέλτιστου συμφέροντός του			
Έχουν καταγραφεί οι απόψεις του επιτρόπου (ή/και των γονέων/μελών της οικογένειας) και έχουν τεθεί υπόψη της αρμόδιας αρχής			
Έγινε σεβαστό το απόρρητο της διαδικασίας και ενημερώθηκε σχετικά το παιδί			
Έχει καταγραφεί το σκεπτικό/η αιτιολόγηση/η νομική αιτιολόγηση λαμβάνοντας πρωτίστως υπόψη το BIC			
Εντοπίστηκαν οι ειδικές ανάγκες και οι ευπάθειες του παιδιού το συντομότερο δυνατόν και το παιδί παραπέμφθηκε στις αρμόδιες αρχές για τη σχετική αρωγή και υποστήριξη			
Ζητήθηκε η γνώμη ειδικού, εφόσον χρειάζεται (παιδοψυχολόγου, γιατρού, άλλου εμπειρογνώμονα)			
ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΟΥ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΝΟΝΤΑΙ ΚΑΙ ΝΑ ΚΑΤΑΓΡΑΦΟΝΤΑΙ (στις συνεντεύξεις)	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ
Συγκεντρώθηκαν και καταγράφηκαν τα προσωπικά δεδομένα (ιθαγένεια, φύλο, ηλικία, εθνότητα, εκπαίδευση, γλώσσα, υγεία, οικογενειακό ιστορικό, δακτυλικά αποτυπώματα σύμφωνα με την εθνική και την ενωσιακή νομοθεσία)			
Συγκεντρώθηκαν και καταγράφηκαν τα στοιχεία τυχόν μελών της οικογένειας (περιλαμβανομένης της εκτεταμένης οικογένειας) που βρίσκονται σε άλλα κράτη μέλη, στη χώρα καταγωγής ή σε τρίτη χώρα			
Καταγράφηκε η τελευταία γνωστή επαφή με τα μέλη της οικογένειας και τα στοιχεία επικοινωνίας τους, καθώς και οι λόγοι χωρισμού από την οικογένεια (κατά περίπτωση)			
Συγκεντρώθηκαν στοιχεία για τις σχέσεις, περιλαμβανομένων των κοινωνικών δικτύων, και τους δεσμούς με την κοινωνία από την αρχή CP/κοινωνικό λειτουργό			
Περιλαμβάνονται οι αναγκαίες εκθέσεις εμπειρογνομόνων (ιατρικές εκθέσεις, αστυνομικές εκθέσεις κ.λπ.)			
Καταγράφηκαν οι ανησυχίες που εντοπίστηκαν (όπως κακοποίηση, τραυματικές εμπειρίες, βία, ειδικές ανάγκες/ευπάθεια, προβλήματα υγείας κ.λπ.)			
Καταγράφηκαν οι ανησυχίες σχετικά με τον υψηλό κίνδυνο που διατρέχει το παιδί να πέσει θύμα THB ή οι ενδείξεις ότι το παιδί είναι θύμα THB			
Παραδόθηκε στο παιδί και στον επίτροπο/εκπρόσωπο (εφόσον υπάρχει) γραπτή αιτιολογημένη απόφαση επί της αίτησης ασύλου (η οποία εξηγεί, μεταξύ άλλων, πώς λήφθηκε πρωτίστως υπόψη το βέλτιστο συμφέρον του) και του εξηγήθηκε προφορικά με τρόπο κατάλληλο για την ηλικία του και σε γλώσσα την οποία κατανοεί το παιδί			

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ II — Έγγραφα πολιτικής και κατευθυντήριες γραμμές

Σκοπός του παρόντος παραρτήματος είναι να λειτουργήσει ως σημείο αναφοράς για τις εκδόσεις και τις κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την εφαρμογή του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού για τους επαγγελματίες στον τομέα του ασύλου. Παρότι καταβλήθηκε κάθε δυνατή προσπάθεια να εκπονηθεί ένας πλήρης κατάλογος εκδόσεων και εγγράφων πολιτικής για το θέμα, ο κατάλογος που ακολουθεί δεν πρέπει να θεωρείται εξαντλητικός.

Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με την εμπορία ανθρώπων (2017)

Εργαλείο της EASO για την αναγνώριση των ατόμων με ειδικές ανάγκες (2016)

EASO, *Practical Guide on Age Assessment Practice* [Πρακτικός οδηγός σχετικά με την εκτίμηση της ηλικίας] (2018)

EASO, *Practical Guide on Family Tracing* [Πρακτικός οδηγός σχετικά με τον εντοπισμό της οικογένειας] (2016)

FRA, *Επιτροπεία για παιδιά τα οποία στερούνται τη γονική φροντίδα — Ένα εγχειρίδιο για την ενίσχυση των συστημάτων επιτροπείας με σκοπό την κάλυψη των ιδιαίτερων αναγκών των παιδιών που είναι θύματα εμπορίας* (2014)

Save the Children, *Handbook and Toolkit on Unaccompanied and Separated Children of the Inter-agency Working Group on Unaccompanied and Separated Children* [Εγχειρίδιο και εργαλειοθήκη για τα ασυνόδευτα και τα χωρισμένα από την οικογένειά τους παιδιά της Διοργανικής ομάδας εργασίας για τα ασυνόδευτα και τα χωρισμένα από την οικογένειά τους παιδιά] (2017)

UNHCR και Unicef, *Safe and Sound: what states can do to ensure respect for best interests of unaccompanied and separated children in Europe* [Σώα και αβλαβή παιδιά: τι μπορούν να κάνουν τα κράτη για να διασφαλίσουν τον σεβασμό του βέλτιστου συμφέροντος των ασυνόδευτων και χωρισμένων από την οικογένειά τους παιδιών στην Ευρώπη] (2014)

UNHCR, *Field Handbook for the Implementation of UNHCR BID Guidelines* [Εφαρμογή των κατευθυντήριων γραμμών της UNHCR για το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού: Εγχειρίδιο για τους εργαζόμενους στο πεδίο] (2011)

UNHCR, *Guidelines on Determining the Best Interests of the Child* [Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τον καθορισμό του υπέρτερου συμφέροντος του παιδιού] (2008)

UNHCR, *Considering the Best Interests of a Child within a Family Seeking Asylum* [Προσδιορισμός του βέλτιστου συμφέροντος ενός παιδιού σε μια οικογένεια αιτούντων άσυλο] (2013)

UNHCR/Unicef/IRC, *The Way Forward to Strengthened Policies and Practices for Unaccompanied and Separated Children in Europe* [Μελλοντικές προοπτικές για ενισχυμένες πολιτικές και πρακτικές για τα ασυνόδευτα και τα χωρισμένα από την οικογένειά τους παιδιά], Ιούλιος 2017

UNHCR, *Κατευθυντήριες αρχές για την πολιτική και τη διαδικασία στα πλαίσια εξέτασης αιτημάτων ασύλου ασυνόδευτων παιδιών* (1997)

UNHCR, *Κατευθυντήριες οδηγίες για τη διεθνή προστασία των προσφύγων αριθ. 8: Αιτήσεις ασύλου από παιδιά δυνάμει των άρθρων 1(A)2 και 1(ΣΤ) της [Σύμβασης του 1951 περί του καθεστώτος των προσφύγων]* (2009)

Unicef, *Let's Talk — Developing Effective Communication with Child Victims of Abuse and Human Trafficking* [Ας μιλήσουμε — Ανάπτυξη ουσιαστικής επικοινωνίας με παιδιά θύματα κακοποίησης και εμπορίας ανθρώπων]

Unicef, *Working Paper on Age Assessment* [Έγγραφο εργασίας για την εκτίμηση της ηλικίας]

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ — Νομικό πλαίσιο

Στο παρόν παράρτημα παρατίθεται συλλογή των σημαντικότερων διατάξεων για το θέμα του ΒΙC που προβλέπονται σε διεθνείς και ευρωπαϊκές νομικές πράξεις. Το περιεχόμενό του, πάντως, δεν πρέπει να θεωρείται εξαντλητικό. Περιλαμβάνει, επίσης, παραπομπές σε μη δεσμευτικές νομικές πράξεις συναφείς προς τους σκοπούς του πρακτικού οδηγού ⁽⁹²⁾.

Διεθνές δίκαιο

Νομική διάταξη		Σχετικό άρθρο
Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού της 20ής Νοεμβρίου 1989 (ΣΔΠ)	Οικογένεια	Προοίμιο
	Παιδί	Άρθρο 1
	Απαγόρευση των διακρίσεων	Άρθρο 2
	Βέλτιστο συμφέρον του παιδιού	Άρθρα 3 παράγραφος 1, 9 παράγραφος 3, 18 παράγραφος 1, και άρθρο 20
	Ληξιαρχική εγγραφή, όνομα, ιθαγένεια και γονική φροντίδα	Άρθρο 7
	Διατήρηση της ταυτότητας και των οικογενειακών σχέσεων	Άρθρο 8
	Δικαίωμα διατήρησης προσωπικών σχέσεων και επαφής	Άρθρο 9
	Αποκατάσταση οικογενειακών δεσμών	Άρθρο 10 και άρθρο 22 παράγραφος 2
	Σεβασμός της γνώμης του παιδιού: δικαίωμα ακρόασης	Άρθρο 12
	Μέριμνα και στέγη	Άρθρο 20
	Παιδιά πρόσφυγες και αναζήτηση της οικογένειας	Άρθρο 22
Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών του 1951 για το καθεστώς των προσφύγων και Πρωτόκολλο του 1967 για τη νομική κατάσταση των προσφύγων	Πρόσφυγες Ασυνόδευτα παιδιά	Επιστολή Β(2) της τελικής πράξης αριθ. 2545 της Συνδιάσκεψης Πληρεξουσίων των Ηνωμένων Εθνών για το καθεστώς των προσφύγων και των ανιθαγενών

⁽⁹²⁾ Ανακοίνωση, *Η προστασία των παιδιών-μεταναστών*, COM(2017) 211 final: Το συμφέρον του παιδιού πρέπει να εκτιμάται και να λαμβάνεται υπόψη ως το πρωταρχικό μέλημα σε όλες τις δράσεις ή αποφάσεις που αφορούν το παιδί. Είναι σημαντικό η Ευρωπαϊκή Ένωση να παρέχει περαιτέρω καθοδήγηση για το θέμα αυτό, με βάση τα διεθνή πρότυπα. Ο άρτιος προσδιορισμός του συμφέροντος του παιδιού σε ό,τι αφορά τον καθορισμό της πλέον κατάλληλης γι' αυτό μόνιμης λύσης θα πρέπει να συνεπάγεται πρόσθετες διαδικαστικές εγγυήσεις, δεδομένου του τεράστιου αντικτύπου που έχει η απόφαση για το μέλλον του παιδιού.

Ενωσιακό δίκαιο

Νομική διάταξη		Σχετικό άρθρο
Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση	Δικαιώματα του παιδιού	Άρθρο 3 παράγραφος 5
Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης	Δικαίωμα ασύλου	Άρθρο 18
	Δικαιώματα του παιδιού	Άρθρο 24
Κώδικας Συνόρων Σένγκεν [κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 562/2006] Κανονισμός (ΕΕ) 2016/399 (κωδικοποίηση)	Διαδικαστικά μέτρα με ευαισθησία για τους ανήλικους	Άρθρο 19/20 παράγραφος 1στ, Παράρτημα VII, σημείο 6
Οδηγία για την οικογενειακή επανένωση (οδηγία 2003/86/ΕΚ)	Ασυνόδευτος ανήλικος	Άρθρο 2 στοιχείο στ)
	Επανένωση της οικογένειας	Άρθρο 2 στοιχείο δ)
	Μέλη της οικογένειας	Άρθρο 4
	Βέλτιστο συμφέρον του παιδιού	Άρθρο 5
	Αποκατάσταση οικογενειακών δεσμών	Άρθρα 4 και 10
Οδηγία για τους τίτλους παραμονής θυμάτων εμπορίας ανθρώπων (οδηγία 2004/81/ΕΚ)	Ασυνόδευτος ανήλικος	Άρθρο 2 στοιχείο στ)
	Βέλτιστο συμφέρον του παιδιού	Άρθρο 10 στοιχείο α)
	Αναγνώριση ως ασυνόδευτο παιδί	Άρθρο 10 στοιχείο γ)
	Αναζήτηση της οικογένειας	Άρθρο 10 στοιχείο γ)
Οδηγία για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων (οδηγία 2011/36/ΕΕ)	Αναγνώριση των παιδιών θυμάτων εμπορίας και μέτρα προστασίας	Αιτιολογική σκέψη 23
	Παιδί	Άρθρο 2 παράγραφος 6
	Ευάλωτη κατάσταση	Άρθρο 2 παράγραφος 2
	Βέλτιστο συμφέρον του παιδιού	Αιτιολογικές σκέψεις 8, 22 και 23, άρθρο 13 και άρθρο 16 παράγραφος 2
	Διαδικαστικές εγγυήσεις στο πλαίσιο ποινικής έρευνας	Άρθρο 15
	Προστασία ασυνόδευτων παιδιών θυμάτων εμπορίας	Άρθρο 16
Οδηγία για τις ελάχιστες απαιτήσεις ασύλου (αναδιατύπωση) (οδηγία 2011/95/ΕΕ)	Ανήλικος	Άρθρο 2 στοιχείο ια)
	Μέλη της οικογένειας	Άρθρο 2 στοιχείο ι)
	Ασυνόδευτος ανήλικος	Άρθρο 2 στοιχείο ιβ)
	Βέλτιστο συμφέρον του παιδιού και ενότητα της οικογένειας	Αιτιολογική σκέψη 18
	Βέλτιστο συμφέρον του παιδιού	Αιτιολογικές σκέψεις 19, 27 και 38, άρθρο 20 παράγραφος 5, άρθρο 31 παράγραφοι 4 και 5
	Δικαίωμα ακρόασης/δικαίωμα συμμετοχής, δικαίωμα πληροφόρησης	Άρθρα 22 και 31
	Διατήρηση της οικογενειακής ενότητας	Άρθρο 23
	Αναζήτηση της οικογένειας	Άρθρο 31 παράγραφος 5

Νομική διάταξη		Σχετικό άρθρο
Οδηγία για τις διαδικασίες ασύλου (αναδιατύπωση) (οδηγία 2013/32/ΕΕ)	Ανήλικος	Άρθρο 2 παράγραφος 1
	Ασυνόδευτος ανήλικος	Άρθρο 2 στοιχείο ιγ)
	Εκπρόσωπος	Άρθρο 2 στοιχείο ιδ) και άρθρο 25
	Βέλτιστο συμφέρον του παιδιού	Αιτιολογική σκέψη 33, άρθρο 2 στοιχείο ιδ), άρθρο 25 παράγραφος 1 στοιχείο α), άρθρο 25 παράγραφος 6
	Δικαίωμα στην πληροφόρηση	Άρθρο 25
	Άλλα	Άρθρα 14 παράγραφος 1, 24, 25 στο σύνολό του
Οδηγία για τις συνθήκες υποδοχής (αναδιατύπωση) (οδηγία 2013/33/ΕΕ)	Ανήλικος	Άρθρο 2 στοιχείο δ)
	Ασυνόδευτος ανήλικος	Άρθρο 2 στοιχείο ε)
	Μέλη της οικογένειας	Άρθρο 2 στοιχείο γ)
	Εκπρόσωπος	Άρθρο 2 στοιχείο ι)
	Βέλτιστο συμφέρον του παιδιού και ενότητα της οικογένειας	Αιτιολογική σκέψη 9, άρθρο 12
	Βέλτιστο συμφέρον του παιδιού	Αιτιολογική σκέψη 22, άρθρο 2 στοιχείο ι), άρθρο 11 παράγραφος 2, άρθρα 23 και 24
	Ευάλωτα άτομα	Άρθρα 21 και 22
	Επίσημα έγγραφα	Άρθρο 6
	Αναζήτηση της οικογένειας	Άρθρο 24 παράγραφος 3
Κανονισμός Eurodac (αναδιατύπωση) [κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 603/2013]	Βέλτιστο συμφέρον του παιδιού	Αιτιολογική σκέψη 35
Κανονισμός του Δουβλίνου (αναδιατύπωση) [κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 604/2013]	Ανήλικος	Άρθρο 2 στοιχείο θ)
	Ασυνόδευτος ανήλικος	Άρθρο 2 στοιχείο ι)
	Μέλη της οικογένειας	Άρθρο 2 στοιχείο ζ)
	Συγγενής	Άρθρο 2 στοιχείο η)
	Εκπρόσωπος	Άρθρο 2 στοιχείο ια)
	Βέλτιστο συμφέρον του παιδιού και ενότητα της οικογένειας	Αιτιολογική σκέψη 16
	Βέλτιστο συμφέρον του παιδιού	Αιτιολογικές σκέψεις 13, 24 και 35, άρθρο 2 στοιχείο ια), άρθρα 6, 8 και 20 παράγραφος 3
	Δικαίωμα στην πληροφόρηση	Αιτιολογική σκέψη 4 και παράρτημα XI του εκτελεστικού κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 118/2014
	Εντοπισμός μελών της οικογένειας και συγγενών	Αιτιολογική σκέψη 35
	Αναζήτηση και εντοπισμός μελών της οικογένειας και συγγενών	Άρθρο 6 παράγραφος 4, άρθρο 8
	Ανταλλαγή πληροφοριών για το παιδί	Παράρτημα VII του εκτελεστικού κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 118/2014
	Ανταλλαγή πληροφοριών για την οικογένεια	Παράρτημα VII του εκτελεστικού κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 118/2014

Νομική διάταξη		Σχετικό άρθρο
Εκτελεστικός κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 118/2014	Αναζήτηση της οικογένειας, εντοπισμός μελών της οικογένειας και συγγενών	Άρθρο 1 παράγραφος 7, παράρτημα II ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ Α(Ι), ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ Β(Ι)
	Ανταλλαγή πληροφοριών για το παιδί	Παράρτημα VII
	Ανταλλαγή πληροφοριών για την οικογένεια	Παράρτημα VIII
	Ενημέρωση των ασυνόδευτων παιδιών για τη διαδικασία του Δουβλίνου	Παράρτημα XI
Απόφαση (ΕΕ) 2016/1754 του Συμβουλίου, της 29ης Σεπτεμβρίου 2016, για τη θέσπιση προσωρινών μέτρων στον τομέα της διεθνούς προστασίας υπέρ της Ιταλίας και της Ελλάδας	Βέλτιστο συμφέρον του παιδιού	Άρθρο 6, αιτιολογική σκέψη 33

Μη δεσμευτικές νομικές πράξεις

Επιτροπή του ΟΗΕ για τα δικαιώματα του παιδιού, *Γενικό Σχόλιο αριθ. 6 (2005), Μεταχείριση των ασυνόδευτων και των χωρισμένων από την οικογένειά τους παιδιών που βρίσκονται εκτός της χώρας καταγωγής τους*, 1 Σεπτεμβρίου 2005, CRC/GC/2005/6.

Επιτροπή του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού, *Γενικό Σχόλιο αριθ. 12 (2009), Το δικαίωμα ακρόασης του παιδιού*, 1 Ιουλίου 2009, CRC/C/GC/12.

Επιτροπή του ΟΗΕ για τα δικαιώματα του παιδιού, *Γενικό Σχόλιο αριθ. 13 (2011) σχετικά με το δικαίωμα του παιδιού στην προστασία από κάθε μορφή βίας*, 18 Απριλίου 2011, CRC/C/GC/13.

Επιτροπή του ΟΗΕ για τα δικαιώματα του παιδιού (Επιτροπή ΣΔΠ), *Γενικό Σχόλιο αριθ. 14 (2013) σχετικά με το δικαίωμα του παιδιού να λαμβάνεται πρωτίστως υπόψη το συμφέρον του*, 29 Μαΐου 2013, CRC/C/GC/14.

Επιτροπή του ΟΗΕ για τα δικαιώματα του παιδιού, *Γενικό Σχόλιο αριθ. 20 (2016) σχετικά με την εφαρμογή των δικαιωμάτων του παιδιού στην εφηβεία*, 6 Δεκεμβρίου 2016, CRC/C/GC/2.

Επιτροπή του ΟΗΕ για την προστασία των δικαιωμάτων των διακινούμενων εργαζομένων και των μελών των οικογενειών τους (CMW), *Κοινό γενικό σχόλιο αριθ. 3 (2017) και αριθ. 22 (2017) της Επιτροπής του ΟΗΕ για τα δικαιώματα του παιδιού σχετικά με τις γενικές αρχές που διέπουν τα ανθρωπίνια δικαιώματα των παιδιών στο πλαίσιο της διεθνούς μετανάστευσης*, 16 Νοεμβρίου 2017, CMW/C/GC/3-CRC/C/GC/22.

Επιτροπή του ΟΗΕ για την προστασία των δικαιωμάτων των διακινούμενων εργαζομένων και των μελών των οικογενειών τους (CMW), *Κοινό γενικό σχόλιο αριθ. 4 (2017) της Επιτροπής για την προστασία των δικαιωμάτων των διακινούμενων εργαζομένων και των μελών των οικογενειών τους και αριθ. 23 (2017) της Επιτροπής για τα δικαιώματα του παιδιού σχετικά με τις Υποχρεώσεις του κράτους όσον αφορά τα ανθρωπίνια δικαιώματα των παιδιών στο πλαίσιο της διεθνούς μετανάστευσης στις χώρες καταγωγής, διέλευσης, προορισμού και επιστροφής*, 16 Νοεμβρίου 2017, CMW/C/GC/4-CRC/C/GC/2.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ IV — Βιβλιογραφία

Council of Europe Parliamentary Assembly, *Resolution 1468 (2005) on forced marriages and child marriages*, 5 Οκτωβρίου 2005.

EASO, *Guidance on reception conditions for unaccompanied children: operational standards and indicators*, 2018.

European Commission, *The EU rights of victims of trafficking in human beings*, 2013.

European Union Migration and Home Affairs, *European Migration Network Glossary*, version 6, Μάρτιος 2018.

Europol, *Situation Report: Trafficking in human beings in the EU*, 765175, Φεβρουάριος 2016.

Fundamental Rights Agency of the European Union, *Child-friendly justice — Perspectives and experiences of children involved in judicial proceedings as victims, witnesses or parties in nine EU Member States*, 2017.

Fundamental Rights Agency of the European Union, *Mapping minimum age requirements concerning the rights of the child in the EU: Marriage with consent of a public authority and/or public figure*, 2017.

Fundamental Rights Agency of the European Union, *Fundamental Rights Report*, 2018.

United Nations High Commission for Refugees, *Conclusion on Children at Risk no. 107*, A/AC.96/10485, Οκτώβριος 2007.

Zijlstra, Eliane A., *In the best interest of the child? A study into decision-support tool validating asylum-seeking children's rights from a behavioural scientific perspective*, PhD Thesis, Groningen: University of Groningen 2012.

Ευρωπαϊκή Ένωση, Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, *Έκθεση σχετικά με τη συνέχεια που δόθηκε στη στρατηγική της ΕΕ για την εξάλειψη της εμπορίας ανθρώπων και για τον καθορισμό περαιτέρω συγκεκριμένων δράσεων*, 4 Δεκεμβρίου 2017, COM(2017) 728 final.

Ευρωπαϊκή Ένωση, Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, *Η προστασία των παιδιών-μεταναστών*, SWD(2017) 211 final.

Ευρωπαϊκή Ένωση, *Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης*, 26 Οκτωβρίου 2012, 2012/C 326/02.

Ευρωπαϊκή Ένωση, *Έκθεση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο σχετικά με την πρόοδο που σημειώνεται στις ενέργειες για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων*, 19 Μαΐου 2016, COM(2016) 267 final.

Ευρωπαϊκή Ένωση, *Απόφαση (ΕΕ) 2015/1523 του Συμβουλίου, της 14ης Σεπτεμβρίου 2015, για τη θέσπιση προσωρινών μέτρων στον τομέα της διεθνούς προστασίας υπέρ της Ιταλίας και της Ελλάδας*.

Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα για τα Ασυνόδευτα Παιδιά, *Διακήρυξη Καλών Πρακτικών*, Μάρτιος 2010, 4η αναθεωρημένη έκδοση.

Επικοινωνήστε με την ΕΕ

Αυτοπροσώπως

Σε όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση υπάρχουν εκατοντάδες κέντρα πληροφόρησης Europe Direct. Μπορείτε να βρείτε τη διεύθυνση του πλησιέστερου σε σας κέντρου στον ιστότοπο Europa: https://europa.eu/european-union/contact_el

Τηλεφωνικά ή μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου

Η Europe Direct είναι μια υπηρεσία που απαντά στις ερωτήσεις σας για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Μπορείτε να επικοινωνήσετε με αυτή την υπηρεσία:

- καλώντας ατελώς τον αριθμό 00 800 6 7 8 9 10 11 (ορισμένα δίκτυα τηλεφωνίας ενδέχεται να χρεώνουν τις κλήσεις αυτές),
- καλώντας τον αριθμό +32 22999696 ή
- μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου από τον ιστότοπο Europa: https://europa.eu/european-union/contact_el

Βρείτε πληροφορίες σχετικά με την ΕΕ

Στο διαδίκτυο

Πληροφορίες για την Ευρωπαϊκή Ένωση σε όλες τις επίσημες γλώσσες της ΕΕ είναι διαθέσιμες στον ιστότοπο Europa: https://europa.eu/european-union/index_el

Στις εκδόσεις της ΕΕ

Μπορείτε να καταφορτώσετε ή να παραγγείλετε δωρεάν και επί πληρωμή εκδόσεις της ΕΕ στην ακόλουθη διεύθυνση: <https://publications.europa.eu/el/publications>. Μπορείτε να ζητήσετε πολλαπλά αντίγραφα δωρεάν εκδόσεων επικοινωνώντας με την υπηρεσία Europe Direct ή με το τοπικό σας κέντρο πληροφόρησης (βλ. https://europa.eu/european-union/contact_el).

Στη νομοθεσία της ΕΕ και σε σχετικά έγγραφα

Για πρόσβαση σε νομικές πληροφορίες της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένου του συνόλου της ενωσιακής νομοθεσίας από το 1951 σε όλες τις επίσημες γλώσσες, μεταβείτε στον ιστότοπο EUR-Lex, στην ακόλουθη διεύθυνση: <http://eur-lex.europa.eu>

Στα δημόσια δεδομένα από την ΕΕ

Η Πύλη Δημόσιων Δεδομένων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (<http://data.europa.eu/euodp/el>) παρέχει πρόσβαση σε σύνολα δεδομένων από την ΕΕ. Τα δεδομένα μπορούν να καταφορτωθούν και να επαναχρησιμοποιηθούν δωρεάν, τόσο για εμπορικούς όσο και για μη εμπορικούς σκοπούς.

Υπηρεσία Εκδόσεων
της Ευρωπαϊκής Ένωσης